

Partidul Național Țărănesc - XVI -

5 dec. 1937 - 9 febr.'38

Partidul Național Țărănesc - XVI -	1
5 dec. 1937 - 9 febr.'38.....	1
-----	6
Guvern de alegeri Tătărăscu. . 13 nov. - 28 dec. 1937.....	6
-----	6
1.) Zaharia Boilă , Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare , 1971, retro.....	6
▫ CONCLUZII.....	6
▫ Carol II - Codreanu - Maniu (p. 51 - 55).....	7
▫ Paris : Întâlnire Maniu -Madgearu-Titulescu (p. 56 - 59).....	9
▫ Rotativa guvernamentală (p. 59 - 60).....	10
▫ Guvernul Tătărăscu = guvern de coaliție.....	10
▫ Maniu revine la șefia PNȚ.....	11
▫ Pactul electoral Maniu - Gh.Brătianu- Codreanu (p. 60-65).....	11
2.) Iuliu Maniu, Memoriu către Antonescu , 13 dec.'40.....	12
3.) Ion Antonescu, Răspuns lui Maniu, 22 iun.'41, retro '1919-1940.....	13
4.) Procesul PN Ț / Actul de acuzare / Interogatorii / Mărturii / 29 oct '47.....	13
5.) Aprecieri ulterioare despre partide, în timpul gov.Octavian Goga , 27-28 iunie '39.....	17
Armd.Călinescu (prim -ministru) / 27 iun.'39 , retro 'dec.'37.....	18
▫ Guvernul Goga = ultima încercare a guvernării prin partide	18
Victor Iamandi (ministr.Juștiției) / 28 iun.'39 , retro '39.....	18
▫ Discreditarea partidelor.....	18
▫ Slăbiciunea, lașitatea , burgheziei.....	18
▫ Opoziția duplicitară : PNȚ , PNLg.....	18
-----	19
Guvern de alegeri Tătărăscu. . 13 nov. - 28 dec. 1937.....	19
- continuare -	19
-----	19
▫ Iul.Maniu , discurs electoral , Brașov, 5 dec.'37.....	19
6.a.) Întruniri electorale , Declarații și cuvântări , Brașov. 12 dec.'34.....	19
Al.Lapedatu / 12 dec. '37 / retro '.....	19
▫ Acțiunea dizolvantă , uzurpatoare, a lui Maniu.....	20
▫ PNL PNȚ : prerogativele Coroanei.....	20
▫ Guv.Tătărăscu -guvern antidemocratic ?!.....	20
▫ Stare de asediu ! Cenzură ! Decrete -legi !.....	20
▫ "Naționalismul " liberal - " naționalismul" lui Maniu.....	20
▫ Atitudinea față de minorități.....	20
▫ Iuliu Maniu -Camarila.....	21
Voicu Nițescu (Fr.Românesc) / 12 dec.'37.....	21
▫ Înfrățire și luptă națională.....	21
▫ Monarhia.Regele Carol II.....	21
▫ Guvernul Tătărăscu.....	22
▫ Front național românesc !.....	22
Nicolae Iorga / 12 dec.'37.....	22
▫ Motivarea prezenței lui.....	22
▫ Maniu - al treilea voevod ?!.....	22
▫ Maniu - personaj maghiarizat politicește.....	23
▫ Maniu și Mihalache : țărănism de paradă !.....	23
▫ Maniu : republică caragialească.....	23
▫ Tineretul nu cu " trupe de asalt", cu " mistere" și violențe.....	23

trebuie să preia conducerea țării !.....	23
6.b) Vasile Lepădatul (PNȚ) , discurs electoral, Constanța , duminică , 12 dec.'37.....	23
▫ PNȚ = partid monarhic și constituțional.....	24
7.) Întrunirea PNȚ din sala " Marna" * , zădărnicită , duminică,dimineața , 12 dec.'37.....	24
* Notă :.....	24
Redacția /.....	25
▫ Întrunirea de la Marna.....	25
dr.Lupu / 12 dec..'37.....	26
▫ "Palmele fasciste" !.....	26
▫ Răzbunarea la vot !.....	26
Grig.Filipescu / 12 dec..'37.....	26
▫ Guv.Tătărescu = regimul oamenilor fără caracter.....	26
▫ Revolta generală, conștiința cetățenească va izbândi.....	26
dr.Lupu / 12dec..'37.....	26
▫ Guvernul va cădea în cap !.....	26
▫ Maniu = omul reprezentativ al României.....	26
Iuliu Maniu / 12 dec..'37.....	26
▫ Gaze lacrimogene pentru cetățeni!.....	26
▫ Democrație, monarhie constituțională , dreptate socială.....	27
▫ Ridicarea și reintroducerea stării de asediu.....	27
▫ Glasul poporului să ajungă la Suveran !.....	28
9.a)Armand Călinescu , <i>Însemnări zilnice</i> (13 dec.'37) , p. 361-362.....	28
8.) Gh.Tătărescu , discurs radio, înfăptuirile de ieri, programul de mâine,seara,12 dec.'37.....	28
▫ Campania electorală.....	29
▫ Acuzele lui Iuliu Maniu.....	30
▫ Legenda forțelor oculte.....	33
▫ Guvernarea Maniu.....	33
▫ Maniu și " demnitatea națională"	34
▫ Manifestarea morbidă a lui Iuliu Maniu.....	34
9.) CZCodreanu , <i>Un protest public</i> , / În apărarea lui Maniu * / 14 dec.1937.....	35
▫ Un protest public : în apărarea lui Maniu (p. 225).....	35
* Notă.....	35
10.) dr.Lupu - un interview (luat de G.Dinu) 15 dec.'37.....	35
Notă* : V.Serdici -arestat pentru " <i>lèse majesté</i> ".....	35
▫ Campania electorală, represiunile.....	36
▫ Defăimătorii lui Maniu.....	36
▫ Inconștiența și atacurile lui Tătărescu.....	36
▫ Consecințele alegerilor silnice.....	36
▫ Spargerea unității sufletești.....	36
▫ Pericolul dictaturii interne	37
11.) Gr.Filipescu , <i>Manifestul</i> Partidului Conservator , 16 dec.' 37.....	37
12.) Iuliu Maniu , Cuvântare electorală , Sibiu, 17 dec.'37.....	38
▫ Guvernul Tătărescu =catastrofă pentru țară.....	38
▫ Pactul de neagresiune	38
13.) Corneliu Zelea Codreanu , <i>Un răspuns ; Circulara 119</i> , 18 dec.'37.....	38
▫ Între cuziști și legionari :.....	39
▫ Pactul de neagresiune = apărarea jidanilor ?.....	39
▫ Jidanii = vrăjmașii nației.....	39
▫ Capitulara legionarilor și vaidiștilor ?!.....	39
14.) Manifestul către muncitorime al PSD și P.S.U.,19 dec.1937.....	40
15.) Gr.Iunian , <i>Declarații de presă</i> / evenimente politice / alegeri / , 19 dec'37.....	41
▫ Lupta pentru modificarea <i>legii electorale</i>	41
▫ Frontul electoral al opoziției : PNȚ + Totul pentru Țară.....	41
▫ Starea de asediu : PNL și PNȚ.....	41

▣ Frontul electoral al opoziției.....	42
▣ Starea de asediu : PNL și PNȚ.....	42
16.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37.....	42
"Dimineața" / 24 dec.'37.....	43
▣ Camera.Totalizări pe țară.....	43
" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37.....	44
▣ Alegeri Cameră .Totalizări pe țară.....	44
▣ 387 deputați aleși.....	44
"Dimineața" / 24 dec.'37.....	44
▣ Alegerile pentru Senat.....	44
▣ Alegerile pentru Senat.....	45
▣ Alegeri petru Senat ,București.....	45
"Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37.....	45
▣ Senatorii aleși.....	45
▣ Camerele de Comerț și Industrie.....	45
▣ Colegiile Universitare.....	45
▣ Senatori de drept : dr.N.Lupu (PNȚ).....	45
-----	46
Guvern Oct.Goga . Succesiunea.Guvernarea. 29 dec.'37 - 10 febr.'38.....	46
-----	46
17.) Armand Călinescu , <i>Însemnări zilnice</i> : 23-28 dec.'37.....	46
▣ Mesaje , tratative, culise.....	46
▣ Întrevederea cu Goga.....	46
▣ Ultimele aranjamente.....	47
▣ Constituirea guvernului.....	47
A.Călinescu , retro' Notă * ----Fișier I .Monarhia ----ian.-febr.'27.....	47
18.a) Carol al II-lea ,Regele României, <i>Însemnări zilnice</i> , 2 nov.- 31 dec.'37.....	49
▣ Succesiunea ;.....	49
▣ Formule de guvernare post -electorale.....	49
▣ Pactul Maniu -Codreanu.....	50
▣ Garda de Fier la guvern ?.....	51
▣ Soluția : guvern Goga -Cuza.....	51
▣ Crăciunul la Sinaia	51
▣ Lovitura de stat.....	52
18.b) Alex. Vaida -Voevod , <i>Memorii</i> , vol III , <i>Retrospectiva interbelică</i> , [1945]retro ' 29-40.....	52
▣ Informatorii Regelui (p. 157-160).....	52
▣ Pactul Maniu -Codreanu.....	52
▣ Cartelul Vaida -Tătăărăscu.....	52
▣ Concurența Codreanu -Carol II.....	53
19.) Iuliu Maniu , Gh.Brătianu , CZ Codreanu , <i>Declarații</i> , 31 dec.'37.....	53
20.)" <i>Parlamentul Românesc</i> " : / succesiunea ; guvernul ; program / 31 dec.'37.....	54
▣ Succesiunea : curent naționalist !.....	54
▣ Elanul sufletesc al românismului.....	54
▣ Guvernul Goga : miniștrii și subsecretarii de stat.....	54
21.) N. Titulescu -Iul.Maniu - I.Mihalache , convorbiri telefonice , 2 ianuarie 1938.....	55
▣ Titulescu / St.Moritz / 31 dec.1937.....	55
▣ București (Montero) - Paris , Provence (ziare) / 2 ian.'38.....	55
▣ Mihalache (Dobrești) - Maniu (Athenée Palace) / 2 ian.....	55
▣ Maniu (Athenée Palace) - ziarul " <i>Patria</i> " (Cluj) / 2 ian.....	55
▣ Petrescu (București) - " <i>Patria</i> " (Cluj) / 2 ian.....	55
▣ Gibson (ziarist, Bucur. , l. engleză) - Londra (redacție) / 2 ian.....	55
22.) Iuliu Maniu , Ședințe și acțiuni PNȚ , București, (telefoane interceptate),4-7 ian.'38.....	56
23.) Dir. generală a Poliției , <i>Notă informativă</i> : situația la Partide , 4 ian.'38.....	56
▣ Național -țărăniștii.....	56
▣ Comuniștii	57

▫ Radical-țăranistii	57
24.) Armd.Călinescu , Însemnări .... 10, 12 ian.'38.....	57
25.) Corneliu Zelea Codreanu, <i>Comunicat</i> , 13 ian.'38.....	57
▫ Comunicat : atitudinea față de PNC și guvernul Goga - Cuza (p. 234 -237).....	58
26.) Armd.Călinescu , Însemnări .... 13, 14, 15 ian.'38.....	58
27.) Al.Vaida Voevod, <i>Memorii, / Retrospectivă interbelică / [1945 ?]</i>	59
▫ Camarila ?!.....	59
▫ Coaliția anticarlistă.....	60
▫ Morală ?! Creștinism ?!.....	60
▫ Guvern de coaliție ?.....	60
▫ Soluția Goga + grup PNȚ.....	60
-----	60
Guv.Goga . Dizolvarea parlamentului .Fixarea alegerilor pentru 4 - 6 mart.'38.....	60
(anularea alegerilor).....	60
-----	61
28.) Armd.Călinescu , <i>Însemnări</i> ,/ dizolvarea parlamentului / fixarea alegerilor / 18 ian.'37.....	61
*Notă	61
29.) Febra alegerilor , convorbiri telefonice interceptate , 18 -24 ian.'38.....	61
30.) Rapoarte ale Poliției privind acțiunea PNȚ , 25 - 1 febr. ian.'37.....	63
▫ Miting PNȚ proiectat în Capitală [februarie].....	63
▫ Consfătuirea provincială PNȚ , Ardeal și Banat / 27 ian.....	63
▫ Politica externă.....	64
▫ Politica internă.....	64
▫ Camarila, Lupeasca.....	64
▫ Reactualizarea pactului de neagresiune.....	64
▫ Garda de Fier	64
31.) PNȚ - alegeri și culise pentru succesiune, telefoane interceptate, 3 - 9 februarie.....	65
32.) Armand Călinescu , Însemnări .../ atmosferă , culise , audiențe la Rex/ 1-9 febr. '38.....	66
▫ Liderii de partide : Maniu - Brătianu.....	66
▫ Audiența la Rex : guvern de autoritate militară fără partide.....	67
▫ Regele , Tătărescu, Călinescu, Urdăreanu : planul loviturii de stat.....	67

Documentele în ordinea introducerii pe calculator .

Guvern de alegeri Tătărescu . 13 nov. - 28 dec. 1937

- continuare -

Retro '

1. **Zaharia Boilă** , *Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare* ,1971, retro'
/ **Maniu - CZCodreanu / Pactul de neagresiune /**
- 2.. **Iuliu Maniu**,*Scrisoare către Antonescu*, 15 dec.1940, retro '
/1930, 1933 . **Dizolvările Gărzii de Fier / 1937. Pactul de neagresiune cu G.de F //**
3. **Ion Antonescu**, **Răspuns lui Maniu**, 22 iun.'41, retro'
/ **Incapacitatea partidelor politice /**
4. **Procesul PN I** / Actul de acuzare : **Maniu , Mihalache** / Interogatorii / Mărturii / 29 oct '47 , retro'
/ **organismele militare / pactul de neagresiune /**
5. **Aprecieri** despre PNȚ în alegeri și în timpul guv.Octavian Goga
Armd.Călinescu , N.Iorga, Vict.Iamandi - 28 , 29 iun.'39

-
- **Iul.Maniu** , discurs electoral , **Brașov**, 5 dec.'37
[**doc.lipsă .cenzurat, nepublicat; deslănțuie mari frământări și polemici ;**
noaptea de 11/ 12 dec. : reintroducerea **stării de asediu**]

6a. **Întrunire guvernamentală** ,Declarații și cuvântări , **Brașov**, 12 dec.'37

- Al.Lapedatu** (PNL) , **Voicu Nițescu** (Fr.Rom.) , **N.Iorga** (PND)
/ **Răspuns la criticile lui Maniu** /
- 6.b. **Vasile Lepădatul** (PNȚ) , discurs electoral, **Constanța** , 12 dec.'37
/ **PNȚ = partid monarhist și constituțional / PNL -este nesincer** /
7. **Întrunirea PNȚ** din sala " Marna " * , **zădărnicită** , duminică,ziua , 12 dec.'37
dr.Lupu, Gr.Filipescu, Iul.Maniu - declarații.
/ **Guv.Tătărăscu = guv.de dictatură / / Gabriel Marinescu - în acțiune /**
* Notă , **Armand Călinescu** , 13 dec.'37
/ **întrunirea de la Marna ; Declarațiile false ale lui Titulescu** /
8. **Gh.Tătărăscu** , discurs radio , Înfațuirile și planul de viitor ,duminică, seara , 12 dec.'37
/ **Răspuns la criticile lui Maniu / Demolarea lui Maniu** /
- 9.a **Armand Călinescu** , **Însemnări zilnice** , 13 dec.'37
/ **Declarațiile lașe ale lui Titulescu despre dizolvarea G de F /**
/ **Călinescu nemulțumit de campania anti-Carol dusă de PNȚ /**
- 9.b **CZCodreanu** , **Un protest public**,/ **în apărarea lui Maniu** * / 14 dec.1937
10. **dr.Lupu** - un interview (luat de **Gh,Dinu**) 14 dec.'37
/ **Manifestația de la Marna / Alegerile / discursul lui Tătărăscu /**
Notă : V.Serdici -arestat pentru "**lèse majeste**"
11. **Gr.Filipescu** , **Manifestul Partidului Conservator** , 14 ? 15 dec.' 37
- 12.**Iuliu Maniu** , Discurs electoral , Sibiu, 17 dec.'37
// Deosebiriile dintre programul **PNL-Tătărăscu și PNȚ** //
// Semnificația Pactului de neagresiune **Maniu-Brătianu-Codreanu** //
// Delimitări privind guvernările trecute : **guv.Maniu - Guv.Vaida** //
13. **Corneliu Zelea Codreanu** , **Un răspuns**, **Circulara 119** , 18 dec.'37
/ **Pactul de neagresiune cu Maniu / problema jidănească /**
14. **Manifestul PSD și PSU** către muncitorime ,19 dec.1937
/ **trădările PNȚ : 1920, 1929, 1933, 1937 / Pactul cu CZCodreanu / /**
15. **Gr.Iunian**, **Declarații** / **duplicitatea și echivocul PNȚ** / , 19 dec'37
16. **Rezultatele alegerilor parlamentare** , 20 , 22 dec.'37
/ **Guvernul n-a întrunit 40% / Repartizarea partidelor în Cameră / Deputații aleși /**
/ **Alegerile pentru Senat : Capitala și țara / Senatorii aleși și de drept /**
/ **Ipoteze : guvern de coaliție ? dizolvarea parlamentului ? noi alegeri ? /**

Guvern Oct.Goga . Succesiunea .Guvernarea . 29 dec.'37 - 9 febr. '38

---

17. **Armand Călinescu** * , **Însemnări zilnice** : 23-28 dec.'37
/ **săptămâna tranzacțiilor : despărțirea de PNȚ ; intrarea în guvern ; omul lui Rex /**
* Notă : traseul lui Călinescu : de la PNȚ în Camarilă (1925 -1937)
- 18.a. **Carol al II-lea** ,Regele României, **Însemnări zilnice** , 2 nov.- 31 dec.'37
/ **Eșecul cu Mihalache / guvern Goga + dizidența Armd.Călinescu /**
- 18.b. **Alex. Vaida -Voevod**, **Memorii**, vol III , **Retrospectiva interbelică** ,[1945]retro '
a) : **Camarila / Lupeasca / Carol II / Maniu / anticarlismul /**
b) : **relațiile cu legionarii / C.Z.Codreanu /**
19. **Iuliu Maniu, Gh.Brătianu** , **CZ Codreanu** , **Declarații** , 20 -29 dec.'37
/ **pactul de neagresiune și-a atins ținta : guv.Tătărăscu silit să plece /**
/ **semnale pentru MSR / rezerve pentru guvernul Goga /**
20. "**Parlamentul Românesc** " , număr special , 31 dec.'37
/ **Sucesiunea : PNC la guvern / Poziția "constituțională " a lui Maniu /**
21. **N. Titulescu -Iul.Maniu - I.Mihalache** , convorbiri telefonice , 2 ianuarie 1938
/ **Înscrierea lui Titulescu în PNȚ /**
22. Ședințe de **Comitete Executive** de partid , București, (interceptări telefonice),4 ian.'38
/ **Migrări de la PNȚ spre PRȚ , spre grupul disident /**
Maniu : Guvernul trebuie silit să plece / Pregătiri pentru alegeri /
23. Dir.generală a Poliției , **Notă informativă** : situația la Partide , 4 ian.'38
PNȚ : unii pro și contra alianței cu **G de F** ; alții pro și contra **Fr.Românesc**

- Uniunea Democrată (PCR) - consfătuire : bloc electoral în jurul PNT -Maniu**
CZCodreanu în dilemă : **între PNT și Goga ;**
Gr.Iunian : respinge comuniștii , dar ...
24. **Armd.Călinescu** , Însemnări .... , 10 ian.'38
 / discuție cu **Urdăreanu : eventualități și măsuri preventive / PNT /**
25. **CZCodreanu**, Atitudinea Gărzii față de **PNC, de guvernul Goga** , 13 ian.'38
 / **încrederea în buna -credință a PNC și guvern / evitarea de noi alegeri /**
 / **sprijin parlamentar /**
26. **Armd.Călinescu** , Însemnări .... 13, 14 ian.'38
 / **discuție cu Rex / dilemă : convocarea parlamentului ? dizolvare ? alegeri ? /**
 / **intenția de a sparge pactul Maniu -Codreanu prin protopopol Moța /**
27. **Al.Vaida Voevod**, **Memorii**, / **Retrospectivă interbelică** / [1945 ?]
 / **Carol II - Maniu -Vaida - Camarila - Lupeasca /**

Guv.Goga . Dizolvarea parlamentului .Fixarea alegerilor pentru 4 - 6 mart.'38
 (**anularea alegerilor**)

- 28. **Armd.Călinescu** , Însemnări ... ,18 ian.'38
 / **dizolvarea parlamentului / fixarea alegerilor / atragerea lui Vaida /**
 / **atragerea condiționată a lui Codreanu / izolarea lui Maniu /**
29. **PNT în febra alegerilor** , convorbiri telefonice interceptate , 18 -24 ian '38
 / **Maniu -Mihalache- Valer Moldovanu ș.a. ș.a. /**
 / **Deruta, confuziile , încrâncenarea , mobilizarea pentru alegerile generale /**
30. **PNT, consfătuiri, mobilizări, asalt Capitală** ,Rapoarte ale Poliției , 25 ian. -1 febr. ian.'38
 / **Maniu -Mihalache- / consfătuirile provinciale / gărzile "Maniu" , "Lupu" /**
 / **activizarea gărzilor / activizarea tineretului / pregătirea mitingului pe Capitală /**
31. **PNT - alegeri și culise pentru succesiune** , telefoane interceptate , 3 - 9 febr.'38
 / **Maniu - Dinu Brătianu : întâlniri, eventual alianță , denunță Garda de Fier /**
 / **N.Titulescu : diplomație și lansarea în alegeri /**
 / **Titulescu - Goga - Gigurtu : discuții lămuritoare /**
32. **Armand Călinescu** , Însemnări ../ **Carol / Atmosferă ,culise , planuri /** 1-9 febr. '38
 / **Maniu - Brătianu - Iunian -Goga - împotriva G de F /**
 / **Regele , Tătărescu, Călinescu, Urdăreanu : planul loviturii de stat**
33. **Aprecieri ulterioare despre guvernul Octavian Goga**
Armd.Călinescu , **N.Iorga, Vict.Iamandi** - 28 , 29 iun.'39
- 34.

Guvern de alegeri Tătărescu . . 13 nov. - 28 dec. 1937

1.) **Zaharia Boilă** , Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare , 1971, retro

▣ CONCLUZII

[**LD oct.2003** .Regeret dar ... este atât de contaminat de ceea ce istoriografia comunistă scria despre Gardă .... încât prefer scrisul său de epocă. Fișez totuși câteva afirmații , nu știu dacă ale lui ,ale familiei sau ale editorului (care intervine cu note de subsol)

Ceea ce este interesant în mărturiile lui Z.B , este faptul că el s-a întâlnit , a discutat , le-a primit destăinuirile, i-a sfătuit uneori , pe **Corneliu Codreanu, Moța, Stelescu, Nae Ionescu** ș.a. - dar alții au fost *nașii , sforarii, complicii, vinovații* ....

Bârfă, multă bârfă și zvonistică de cafenea ziaristică ...alterată de imprecizii calendaristice , de potriveli ulterioare , de partizanat penibil...

Cu toate acestea , indirect, prin el, aflu câte ceva din **ideile și acțiunile lui Iuliu Maniu** , (al cărui credincios nepot și colaborator a fost) , atât despre Garda de Fier... cât și despre Carol II și liberali (ținte principale în bătălia "legalistă și democratică")

- ▣ **Cărdășia lui Carol cu mișcarea legionară.**
- ▣ **Carol II - Codreanu - Maniu (1937)**
- ▣ **Paris : Întâlnire Maniu -Madgearu-Titulescu (1937)**
- ▣ **Rotativa guvernamentală (nov.'37)**
- ▣ **Guvernul Tătărăscu = guvern de coaliție carlist**
- ▣ **Maniu revine la șefia PNT (nov.'37)**
- ▣ **Pactul electoral Maniu - Gh.Brătianu- Codreanu**

Doc.integral : fișier G de F , VIII-scrieri

Z.Boilă / retro' 11 mart.'37

▣ **Carol II - Codreanu - Maniu (p. 51 - 55)**

[LD : Chiar dacă este o poveste ... este o poveste cu tâlc !

ZB apare iar în postura de intermediar, de om de încredere a lui Maniu ....

acceptat însă și de Codreanu . oricum, este o explicație întortochiată privind acest pact.]

" În ziua de **11 martie 1937, Corneliu Codreanu** [-----] a trimis la mine [**hotel Bulevard**]

pe **secretarul său Stănicel** propunându-mi o **întâlnire** într-un loc "neutru, nesupravegheat de poliție " .Întâlnirea a avut loc **în casa inginerului Ionică** din București (strada Basarabiei)

" Chiar de la început, **Codreanu mi-a destăinuit scopul** acestei întrevederi :

dorința de a-l întâlni pe Iuliu Maniu .[-----]

I-am răspuns că , în principiu, nu cred să se ivească obstacole deosebite în calea unei asemenea întâlniri, dar trebuie să știe că , momentan , **Maniu lipsește din țară** , fiind călătorit în străinătate pentru un timp mai îndelungat .

Foarte neplăcut surprins , **Codreanu** m-a întrebat dacă am vreo posibilitate

să-l încunoștiințez pe Maniu în scris despre ce este vorba, fără bine înțeles să aflu Siguranța.

[-----] După un moment de ezitare, i-am răspuns : < Întâmplarea face ca tocmai mâine

să plece **un prieten al nostru (Aurel Leucuția)** cu mașina **la Viena** ,

unde **îl va întâlni pe Maniu** .Cu d-sa **i-aș putea trimite o scrisoare .>**

[-----]

A urmat un dialog pe care **ZB încearcă să-l reproducă ad litteram** :

- **Eu** : Vă ascult cu răbdare

- **Codreanu** : **Domnule Boilă, pe scurt, eu sunt condamnat la moarte de către regele Carol II**

- **Eu** : Dvs ? Și pentru ce ? Iertați-mă , dar **îmi vine greu să cred** cele spuse. [-----]

După toate cele întâmplate în ultimul timp [-----] nu găsesc motivul pentru care regele

să vă condamne la moarte . Reamintiți-vă **Congresul de la Tg.Mureș** , pentru scopurile cărui **regele a donat 100.000 lei**, apoi **Memoriul adresat de dvs** în chestiunea politicii externe, care ,așa cum a fost conceput, pare a fi dictat de rege. În fine, amintiți-vă de **comportarea autorităților** bisericești și civile cu ocazia înmormântării lui Moța și Marin .

- **Codreanu** : **Da, toate acestea sunt perfect adevărate** , dar de atunci **a intervenit un fapt** pe care dvs nu-l cunoașteți , dar după ce îl veți cunoaște , **veți înțelege că vorbele mele** , sau mai exact **temerile mele**, sunt cât se poate de întemeiate.[-----]

Nu am dreptul să vă cer un jurământ , dar **vă rog insistent să-mi promiteți**

că nu veți divulga nimenui cele ce vă comunic acum

- **Eu** : D-le Codreanu, aveți **cuvântul meu de onoare** că, în afară de **dl Maniu** , nimeni nu va afla cele comunicate de dvs.

- **Codreanu** : Nu de mult , **regele mi-a acordat o audință secretă** care a avut loc **într-o vilă particulară** . În cursul acestei audiențe , **regele mi s-a destăinuit** , sau mai exact făcea în așa fel ca **eu să am impresia că se destăinuește** .

El spunea că are de gând să abandoneze partidele politice , care nu se deosebesc între ele din punct de vedere ideologic, ci **au aceeași preocupare constantă** **de a veni la putere cu orice preț, și < de a mă face prizonierul lor , unii pretinzând chiar să-mi dicteze până și comportarea mea în viața familială și particulară >**.

< Prefer să urmăresc realizarea programului meu și deoarece - cum sunt informat - programul meu nu se deosebește de al vostru , al tineretului, am să vă aduc la putere,

și să te numesc pe tine prim -ministru >

**< Dar este nevoie ca diriguirea mișcării voastre să treacă exclusiv în mâna mea .
Cer deci să mă proclamați căpetenia voastră . >**

I-am răspuns regelui că eu ,deocamdată, **nu urmăresc să vin la putere** ,
deoarece **nu am cadre pregătite** pentru guvernare .

Eu am creat o școală politică în care o să instruiesc tineretul ,
pregătindu-l pentru ziua de mâine.

Eu vreau să transform mentalitatea acestor tineri ,
ai căror părinți nu se pot schimba de azi pe mâine .

Organizația mea nu este sută la sută teroristă , dar nu mă sfiesc a recunoaște
că **este paramilitară** , înlăuntrul căreia vreau să mențin **o disciplină de fier** .

Majestatea Voastră sunteți **capul țării** și simbolizați **suveranitatea națională** , sunteți deci
și **comandantul suprem al oștirii** și implicit , deci , și al nostru , dar **nu puteți să vă asumați**
roluri mai inferioare [sic !] , **să vă degradați** , adică la rangul unui **simplu șef de partid**
sau grup politic . **Nu am putut spune regelui tot ce gândeam** în adâncul sufletului meu,
și anume că **nu pot să-l las să prostitueze și organizația noastră** ,
cum a procedat cu celelate partide politice , și nici că **vrea** , probabil ,
să mă uzeze și pe urmă să mă arunce la gunoi ca pe o lămâie stoarsă.

- **Eu** : Dar ,în definitiv , **ce vă face să credeți** că , numai decît , v-a condmnat la moarte ?
Iată , **Maniu duce contra lui o luptă aprigă** de ani de zile
și o luptă mult mai **primejdioasă în urmări** , și **totuși nu-l condamnă la moarte** .

- **Codreanu** : **Cu dl.Maniu este altceva**. D-sa este , ce-i drept , considerat **dușmanul numărul**
unu , dar nu îi este rival , căci **Maniu nu vrea să instaleze dictatura** , ba a **renunțat și la șefia**
partidului său .Pe când **regele în mine vede un rival** , pe care **trebuie să-l înlătore** cu orice
preț și cu orice mijloace . Apoi **omorârea lui Maniu ar stârni un mare resenz**
în opinia publică dinăuntru și din afară ;

în același timp , **înlăturarea mea** nu va produce o impresie deosebită ,
ba din anumite părți **va fi primită cu satisfacție** - așa cel puțin își închipuie Carol II .

El pe mine nu mă consideră nici măcar popular în țară . **< Iacă un tânăr bicisnic, aiurit >**
cum a declarat nu o dată **despre mine în fața lui Nae Ionescu** .

- **Eu** :**Am înțeles**. Dar vă rog să mă lămuriți **cum vă închipuiți o colaborare cu dl Maniu** ?
Dvs aveți **o cu totul altfel de mentalitate** , **altă educație** , **alt program politic** ,
altă tactică de luptă . Maniu - **democrat** , **filofrancez** , **filoenglez** , în luptă **înverșunată**
cu revizioniștii germani și maghiari , **legalist** , găsindu-se în **atitudine protestatară**
față de comportarea particulară a regelui Carol II .

În schimb , dvs , **dle Codreanu** , sunteți pentru **absolutism și totalitarism** ,
pentru **prietenie cu Hitler și Mussolini** , care susțin **revizuirea trataleor de la Paris** .

În chestiunea d-nei **Lupescu** - după cum mi-a declarat ocazional Ion Moța -

vă dezinteresează . Și apoi , chiar vara trecută **i-ați condamnat la moarte pe cei mai apropiați**
prietini politici ai d-lui Maniu , **pe Titulescu și Madgearu** , precum și **pe șeful partidului**
însuși [Mihalache] din care dl Maniu face parte .

- **Codreanu** : (mi-a zâmbit - îndeletnicire foarte rară la el - și a făcut un gest diminutiv cu mâna
Asupra acelor condamnări se mai poate reveni .

Comparația pe care ați făcut-o este aproximativ **exactă** ,

deși **îmi atribuiți unele păreri pe care nu le am** , sau , mai exact , le-am revizuit pe parcurs .
Să nu credeți că eu nu cunosc și nu detest viața particulară a regelui .

Eu îl socot pe acest rege o pacoste pentru țară , indiferent de faptul că am devenit dușmani .
Căci dacă nu-l socoteam așa , poate încheiam târgul cu el .

Eu cu domnul Maniu doresc să fac o alianță contra regelui Carol II .

D.Maniu este meșter în formule juridice și politice .

D-sa **va găsi formula potrivită** , dacă peste tot acceptă alianța mea .

De altfel , **eu nu vreau deocamdată să vin la putere** și , peste tot ,
nu vreau să vin prin revoluție sau lovitură .

Vreau să cuceresc guvernul pe cale pașnică - cam la fel ca Hitler -
prin alegeri , **obținând majorități în parlament** ."

- **Eu** : " În fine , eu nu am dreptul să mă pronunț în numele d-lui Maniu ,

căruia am să-i comunic dprînța dvs și tot ce mi-ați destăinuit ."

* * *

*

Ulterior a fost informat că **planul lui Codreanu nu a fost aprobat** de toți membrii Gărzii .
Ba , în majoritate, **nu împărtășeau animozitățile** lui Codreanu **față de regele Carol** .
Iar când au aflat ce-a sacrificat Codreanu ... toți **au convenit că s-a săvârșit o mare greșeală**.
Mișcarea trecea prin momente critice.

* * *

Spre sfârșitul lui **ianuarie '37** , luând la cunoștință solicitarea lui Codreanu,

Maniu i-a dat prin Z.B. următorul răspuns :

< Fiind eu un **membru disciplinat** al **Partidului Național -Țărănesc** , **nu pot să am o discuție**
- cu caracter politic - **cu șeful unei grupări politice străine** , pentru a găsi o platformă de
colaborare, **fără ca în prealabil să nu-l încunoștiințez pe d.Ion Mihalache** , șeful partidului.
De vreme ce **însă dl Codreanu a cerut ca întrevăderea** - solicitată de el - **să rămână în secret**
și nimeni altul să nu aibă cunoștință de ea, cu regret , **nu-i pot satisface dorința.**

Atenție LD ! De altminteri, în câteva luni **situația politică se va schimba radical și**
toate piedicile din calea unei întrevăderi între noi vor fi înlăturate .>

.... **Pe 10 iulie**, la Predeal, **Z.B.** i-a adus la cunoștință **lui Codreanu răspunsul lui Maniu** .

A rămas nedumerit când **Codreanu i-a răspuns :**

Atenție LD ! < **Și eu văd la fel cu dl Maniu, în curând vom putea sta de vorbă nestânjeniti ,**
în alte împrejurări . >[-----]

Z.Boilă / retro mai '37

▀ **Paris : Întâlnire Maniu -Madgearu-Titulescu (p. 56 - 59)**

[**LD : viața politică românească a avut parte de ... mister și întâlniri ciudate , ca în filme !**

Acestea erau **forme legaliste și democratice** ale luptei politice ?!

Apelul lui Madgearu (Mihalache) către **Maniu** ... era a unor **oameni din același partid !**

La 10 ani de la fuziune ... **între Maniu și Mihalache** , între cele două ramuri ,
cum se prezenta comunitatea de partid ?

Cine a avut dreptate sub semnul dubitativului " dacă " ?

Mihalache sau Maniu ? Iată , mărturiile ale oamenilor de încredere ai lui Maniu

Scrise la distanță de aproape jumătate de secol, după atâtea întâmplări și după atâta suferință ,
nu trădează ele **dorința de a-i atribui lui Maniu darul previziunii ?**

Chestiunea este : **cum să scrii istorie după ele ?**

De aceea prefer eu declarațiile " calde" , nu post -festum .]

... Mai târziu **l-a lămurit Aurel Leucuția** , povestindu-i **întâlnirea** , de la sfârșitul lui **mai 1937**,

în camera unui **hotel din Paris**, între **Virgil Madgearu** , **Nicolae Titulescu** și **Iuliu Maniu**

Reproduce cele povestite de Leucuția :

" **Virgil Madgearu** , trimis de **I.Mihalache** , precum și **N.Titulescu** , rugat tot de **Mihalache**,

l-au vizitat pe Maniu la hotelul unde locuia la Paris.

Virgil Madgearu , într-o lungă pledoarie, **a expus situația de acasă** , și la sfârșitul ei

a formulat **pretențiunea lui Mihalache** (parafrazată în rezumat de Leucuția) .

Madgearu :

< **Ion Mihalache și noi**, actuala **conducerea Partidului Național Țărănesc** ,
socotim că în toamna acestui an , regele, neavând încotro, **va trebui să-l însărcineze cu**
formarea guvernului pe Ion Mihalache.

(Maniu asculta în tăcere , fără să reflecteze asupra celor spuse de Madgearu)

Într-un singur caz nu-l va aduce la guvern pe Mihalache - aceasta este părerea lui Mihalache

și a noastră - și anume, **dacă va putea pretexta că dvs., domnule Maniu** , sau oamenii dvs.

ați întreprinde o acțiune antidinastică sau, mai exact, **anticarlistă** .

Drept aceea, **Mihalache și noi** , cu toții **vă rugăm să nu porniți vreo acțiune** ,

nici direct nici indirect , prin gruparea dvs , **contra regelui Carol II.**

Iar ca un fel de **garanție că veți rămânea în pasivitate** , **Mihalache vă roagă**
să-i promiteți că nu vă veți întoarce în țară decât în preajma crizei.>

N.Titulescu s-a asociat la cele spuse de Madgearu ,
fiind de acord și cu cererea formulată de Madgearu în numele lui Ion Mihalache.

Maniu :

< Eu unul nu cred că regele Carol II are de gând să-l aducă la putere pe Ion Mihalache ,
în fruntea unui guvern național-țărănesc, nici acum , nici mai târziu ,
nici dacă eu rămân în pasivitate sau voi promite în scris că nu voi acționa în nici un fel.

)! Mai curând sunt gata să cred că l-ar numi pe Mihalache în cazul când eu
aş porni o acțiune violentă contra camarilei și a doamnei Lupescu ,
cu condiția , bineînțeles, ca Mihalache să mă dezarmeze .
După părerea mea, regele are cu totul alte planuri .

)! Dvs nu-l înțelegeți nici acum sau vă faceți că nu-l înțelegeți .
Cum spuneam noi pe la Blaj , " vă îmbățați cu apă rece " .

)! Regele nici gând nu are să devină un domnitor constituțional .
El așteaptă doar sfârșitul legislaturii , nu fiindcă are de gând să respecte uzanțele
parlamentare și constituționale , ci fiindcă nu a avut încă timp și posibilitate
să pregătească îndeajuns formula succesiunii ,

)! care va fi cu totul alta decât vă închipuiți.

Dar , pentru ca să nu-mi puteți băga de vină nimic, și să nu aveți motivul să susțineți
că eu aş putea fi piedica aducerii la putere a lui Ion Mihalache.

)! Iată, eu vă declar : am să rămân în străinătate până acolo, prin septembrie.

Dar chiar venind în țară, nu voi părăsi via mea de la Bădăcin .

În orice caz, nu voi întreprinde nici un fel de acțiune politică,
pentru a nu contracara șansele lui Mihalache de a veni la putere .

Voi face ce-mi este posibil ca nici oamenii mei , în special Zaharia Boilă,
să nu pornească vreo acțiune contra regelui. >

Madgearu :

< Repet : Mihalache crede ferm că va fi adus la putere acum,
adică cel mai târziu în noiembrie anul acesta.

)! Dar dacă totuși Carol II ar săvârși un asemenea act de nedreptate ,
și anume să nu-l aducă la putere după demisia actualului guvern prezidat de Tătărescu -
demisie care fatal va trebui să se producă până la toamnă -

Ion Mihalache se va retrage imediat de la șefia Partidului Național -Țărănesc ,
cedând locul dvs. Nu sunt autorizat să fac o asemenea declarație , dar v-o fac totuși ,
cunoscând gândurile intime ale lui Mihalache .>

Titulescu :

< Dle Maniu , în definitiv dvs ce credeți, dacă regele nu are de gând să-l aducă la putere
pe Mihalache , cine va fi urmașul lui Tătărescu ? >

Maniu :

< Mă întrebați cine va fi urmașul lui Guță Tătărescu ?
Iată vă spun părerea mea : va fi dl Guță Tătărescu .>

.... Atât Titulescu cât și Madgearu au izbucnit într-un râs zgomotos ,
la care m-am asociat și eu - spunea Leucuția. Apoi, potolindu-se ,
Titulescu i-a strâns mâna lui Maniu și i-a spus :

Titulescu :

< Deși nu vă cunosc mucalit , cred că nu susțineți serios ceea ce ați spus.
În orice caz, noi contăm pe promisiunea dvs că până la toamnă
veți aștepta cu orice fel de acțiune . >

Z.Boilă / retro nov. '37

▫ Rotativa guvernamentală (p. 59 - 60)

▫ Guvernul Tătărescu = guvern de coaliție

" În noiembrie 1937, piesa , sau mai exact comedia bufă a rulat întocmai după indicațiile

regizorului principal ...**Regele a început consultările** ca de obicei.

După audierea președinților Corpurilor Legiuitoare , **a fost chemat la palat Ion Mihalache . regele l-a însărcinat cu formarea guvernului ... dar nu al unui guvern național-tărănesc , ci al unui guvern de coaliție împreună cu gruparea Vaida .**

Se știa însă că Vaida și aderenții săi, încă din 1935 au fost excluși din PNȚ , fapt care a determinat ca raporturile dintre cele două grupări să fie cât se poate de inamicale. Între Mihalache și Vaida nu existau nici măcar relații personale. [-----]

În asemenea împrejurări, **însărcinarea dată lui Mihalache a fost o curată bătaie de joc.**

Regele Carol II, adoptând maniera unui **golan de la periferia Bucureștiului** , a crezut că-i șmecher. În realitate, **și-a bătut joc de buna -credință și loialitatea lui Ion Mihalache** , care **fusese atât de naiv** încât să creadă în promisiunile regelui transmise prin așa-numiții centriști din jurul lui. **Formal, regele era acoperit** deoarece însărcinarea de a forma guvernul a fost dată , dar , în fond, bătaia de joc a fost deplină. De la sine se înțelege că Ion Mihalache a refuzat o asemenea însărcinare , care a însemnat **o umilire a demnității lui de om politic** [-----]

După ce o **însărcinare similară a fost dată și lui Vaida** , și acesta de asemenea a refuzat-o , regele Carol - așa cum a prezis-o Maniu cu luni înainte - **l-a chemat pe Guță Tătărescu și l-a însărcinat cu formarea guvernului ."**

Noul guvern Tătărescu nu era identic cu cel precedent .

Guvernul nou a fost o coaliție a carliștilor din toate partidele (Tătărescu - Vaida - Iorga) Mircea Iorga -fiul devine subsecretar de stat ; lui Vaida i se conferă 64de candidaturi la alegeri ; **prietenii legionarilor** (Inculeț, Titeanu etc.) **dispar din guvern** ; Franasovici preia Internele.

Z.Boilă / retro nov.'37

▣ **Maniu revine la șefia PNȚ**

▣ **Pactul electoral Maniu - Gh.Brătianu- Codreanu (p. 60-65)**

[**LD : nu uita subiectivitatea și întârzierea cu care ZB își scrie amintirile**]

"**Ion Mihalache** convoacă imediat **Comitetul Central Executiv** și își dă **demisia de la șefia partidului. Propune în locul său pe Iuliu Maniu** , care este proclamat în unanimitate .

Revenirea lui Iuliu Maniu în fruntea PNȚ , avându-se în vedere și impopularitatea lui Carol II, dezlanțuie , atât în țară, cât și în străinătate , **un mare entuziasm.**

Maniu declară : REVENIREA MEA ÎN FRUNTEA PARTIDULUI , ÎNSEMNEAZĂ : LUPTĂ !

Evenimentele s-au împlinit doar așa cum le-a prezis Maniu, cu exactitate matematică.

Chiar a doua zi, **Iuliu Maniu se întâlnește** , în casa profesorului dr.Gerota ,

cu Corneliu Zelea Codreanu , apoi , la a doua întrevedere , **participă și Gheorghe Brătianu.**

Edițiile speciale ale ziarelor vestesc evenimentul senzațional :

cei trei șefi de partide încheie un acord pentru apărarea libertății alegerilor .

Nu un cartel electoral cu scopul fixării unor candidaturi comune, **nici un pact politic**

pentru parcurgerea aceluiaș drum și realizarea unor puncte de program.

Se precizează că **acordul durează până la terminarea alegerilor, adică maximum 30 de zile.**

Atenție LD ! : Atât la Gardă cât și în PNȚ , sunt multe nemulțumiri .

Se formează două tabere : pe de o parte, lichelele carliste și camariliste ,

pe de altă parte , **românii conștienți .**

Iuliu Maniu ridică mănua :

guvernul personal al regelui Carol II trebuie răsturnat în alegeri .

Presa carlistă și satelită pornesc **o furibundă campanie contra pactului .**

O droaie de **invective și acuze** sunt aruncate **asupra autorilor pactului :**

...**Că Iuliu Maniu l-a lansat în viața politică pe Codreanu !**

...**Că Maniu a investit Garda de Fier** cu caracter de autenticitate !

...**Că Codreanu** și-a trădat puncte principale din program - anticomunism și anti francmasoneria !

Acuzele ce se aduceau celor doi, se băteau cap în cap .

În schimb , **nu se putea răspunde la ele** , pentru că **cenzura** era necruțătoare , pentru că **radioul** era monopolizat de Tătărescu iar **întrunirile** erau împrăștiate de poliție.
lată reflexiunile lui Maniu :

/ Pactul **nu este un pact ideologic, politic , programatic** ci de apărare a libertății alegerilor ;

/ **Nu el l-a lansat pe CZCodreanu**, despre care nu a scris nici o dată până în 1937 ;

/ **CZC s-a lansat singur** , candidând în alegeri , **în guvernarea Iorga** (vara '31) ;

/ **Gh.Tătărescu a protegit** toate mișcările antisemite între anii 1922-1937 ;

/ **Carol II a obladuit** mișcarea legionară , dând și bani pentru Congresul de la Tg.Mureș , unde Mihalache, Titulescu și Madgearu au fost condamnați la moarte ;

/ **Ce băiat cuminte ar fi fost Codreanu** dacă accepta oferta regelui ;

Reacțiile forțelor politice externe și interne :

/ **Presa și radio-ul francez și englez** au salutat cu **satisfacție** riposta energică a opoziției

/ **Presa sovietică** (la inspirația lui Stalin !) a scris favorabil despre " **pactul**" **Codreanu -Maniu** ;

[**LD : urmează minciuna gogonată a lui Zaharia Boilă :**

/ **Partidele de opoziție - cu excepția PNC-Goga - au aprobat "acordul "** , alăturându-se

forumului anticarlist : PSD, PP (Averescu) , PNA (Argetoianu) P.Maghiar, P.German,

Blocul Evreesc etc etc .**Până și PCR** , aflat în ilegalitate, a dat un **Comunicat** ,

recomandând simpatizanților să voteze cu Maniu (ceea ce mai târziu a negat)

Z.Boilă / Maniu -Codreanu .

2.) **Iuliu Maniu, Memoriu către Antonescu , 13 dec.'40**

Din vol. **Memorii - scrisori către Antonescu**,

(AIC,fond Președ.Consil.de Min.,d.48/1940 și d.25/1940)

[Context: **răzbunările și asasinatele legionare : Virgil Madgearuasasinat ; Mihalache amenințat]**

/ Apără **PNT**, pe **Mihalache**, amenințat de **răzbunarea legionară**

/ 1930. **Dizolvarea G de F** , cf. legii contra organiz.conspirative ;

/ 1933. **Protest** față de măsurile antigardiste luate de I.G.Duca ;

/1937. **Pactul de neagresiune cu G.de F** /

<... Veninul și simbria presei din Sărindar se revarsă din plin ,sub presiunea atacurilor din ce în ce mai violente.**Ministrul de Interne este schimbat**

cu un om cu metode speciale de distrugere a mișcării legionare.

În adevăr,noul ministru de interne își începe activitatea prin **dizolvarea**

Gărzii de Fier și Legiunii Sfântului Arhanghel Mihail .

Ministrul vizat este Ion Mihalache[...]. > "

Maniu / retro'30

" **Ion Mihalache,fost președinte al PNT**,s-a ridicat la răspunderi înalte în Stat,prin forța **calităților morale și intelectuale,nu a tranzacționat** nici când în contul conștiinței sale **cu concepția capitalistă exploatoare, cu morala și cu tradițiile nenorocite ale vechiului politicianism** ,ci a urmat una din cele mai frumoase căi de viață publică,

rădăcinată în zvîrcolirile spre mai bine **dinainte de război**,trecută apoi glorios prin **focul războiului** și afirmată pe urmă în anii năzuințelor de **refacere ale României.**"

[1930] Rostul trecerii lui la Ministerul de Interne, **nu are nici o contingentă** cu acea

"**presă din Sărindar**" **nici** privind **ordinea și siguranța publică,de poliție sau de politică, ci modificarea legii administrative, și o nouă lege a finanțelor locale.**

Sistemul legal în ființă în acel timp,oprea funcționarea unor organizații politice secrete.

Aceasta era dispoziția legală,după cum există și azi.

"În acea vreme, **Garda de Fier ființa ca o asemenea organizație secretă.**

Era deci datoria miniștrilor de interne și instituției să satisfacă precisa poruncă a legii.

Maniu / retro'33

[1933]" **I.Mihalache** ,printr-o simplă întâmplare, a aflat cu un ceas mai devreme de a apărea "**Monitorul Oficial**", despre **jurnalul de dizolvare a partidului "Totul pentru Țară"**,

Neîntârziat,a alergat la fostul prim ministru **I.G.Duca**,și cu multă stăruință

!a încercat să-l abată dela hotărîrea luată.

Durere,dl.I Mihalache nu a putut opri fatala măsură.

Maniu / retro"37

[1937] " În preajma **alegerilor din '37,dl-Mihalache** ,în cadrele forurilor de conducere a PNȚ alături de **inițiatorii propunerii de colaborare** dintre acest partid și partidul "**Totul pentru Tară**" [**Pactul de neagresiune**] -colaborare care ,știm ,**a dat rezultatul cel mai satisfăcător.**"

I.Maniu / retro '30-37

3.) **Ion Antonescu, Răspuns lui Maniu, 22 iun.'41, retro '1919-1940**

(AIC, fond Președ.Consil.de Min.,dosar 48/1940 ,f.42-97)

// Tragedia României se datorează partidelor , fie în regimul democrat, fie în cel "mascăt", al dictaturii lui Carol //

// Nici PNȚ nu a fost o forță morală // // Maniu -atitudine protestatară "pur negativă "

[Respinge ,punctual,criticile și autoaprecierile lui Maniu]

"Această situație tragică , a fost rezultatul nefast al activității și guvernării partidelor politice,fie în faza libertăților democratice, fie în faza camuflată a regimului autarhic al lui Carol al II-lea, ai cărui exponenți au fost tot elementele vechilor partide.

Recunosc că **dvs.ăți avut o atitudine protestatară** față de acest ultim regim, dar **această atitudine a fost pur negativă. [...]**

Partidele erau fărâmițate ,neputincioase și lașe.

Cu regret trebuie să constat că **nici PNȚ n-a însemnat în viața politică a României o forță morală** ,în stare să regenereze viața noastră publică, cu toată atitudinea uneori exemplară pe care dvs.personal ați avut-o.

Aceasta din cauza defectelor inerente democrației noastre, care a cultivat libertățile pînă la cele mai deșănțate abuzuri..." (p.3)

Antonescu Maniu / 'retro 1919-1940

4.) **Procesul PNȚ / Actul de acuzare / Interogatorii / Mărturii / 29 oct '47**

(Ediția Marcel- Dumitru Ciucă , "**Procesul lui Iuliu Maniu** " , vol II. Partea I, II

Editura Saeculum, București, 2001) **Doc.integral : fișier PNȚ -Lichidarea**

[LD : Firește nu am de gând să tratez aici și acum, chestiunea procesului din 1947 .

Dau fragmente din acest proces , pentru a surprinde relativitatea în aprecierea unor fapte, persoane, opinii,

[Iuliu Maniu , Ion Mihalache - pregătind dictatura fascistă]

[Admirația. pentru Mussolini, Hitler, CZCodreanu, Antonescu]

[-----]

A. PrimProcuror **col.Georgescu Alexandru** , "**Raport introductiv**" , 29 oct.'47

"Guvernele național -țărăniște au curățat drumul

pentru instaurarea dictaturii fasciste în țara noastră. [-----]

Zaharia Boilă, care era unul din apropiații lui Maniu , scria în ziarul "**România Nouă**" din Cluj, în 1934 : **< DI Maniu a socotit necesar să-și exprime în mod public simpatiile , stima și solidaritatea cu idealurile proclamate de Mussolini. >** [-----]

Maniu a fost un adept activ al lui Mussolini , cât și a lui Hitler"

Ziarul "**Adevărul**" din 2 dec. 1937, publică următoarea declarație a lui Iuliu Maniu :

< Avem ca exemplu pe Mussolini în Italia și pe Hitler în Germania , care , prin voințele lor nestrămutate, au reușit să trezească conștiințele națiunilor respective , ajungând astăzi la realizări invidiate de lumea întreagă >

În cuvântarea ținută în ședința **Comitetului Executiv** și publicată în "**Dreptatea**" ,

din 3 dec. 1937 trecând de la aprecieri elogioase la adresa dictatorilor fasciști ,

la politica pe care trebuie să o urmeze PNȚ, Maniu a declarat :

< Sunt de părere că și noi, poporul român, trebuie să facem la fel . >

" Partidul lui Maniu a încheiat un acord cu șeful Gărzii de Fier , Corneliu Codreanu, și fascistul Gheorghe Brătianu, cu scopul de a împiedica

succesul forțelor democratice la alegerile din toamna anului 1937.

Făcându-și depoziția în calitate de martor la procesul lui Corneliu Codreanu , la 25 mai 1938, Maniu a declarat : < Am făcut pactul de neagresiune în alegeri, pentru că m-am convins de sinceritatea și lealitatea acuzatului Codreanu .>

" Prin declarația lui Maniu se stabilesc acțiunile sale solidare cu Corneliu Codreanu , agent al Gestapoului, adept fanatic al Fascismului. "

[-----]

INTEROGATORIU

d.) Ion Mihalache / 30 oct.'47

Ion Mihalache / 30 oct.'47

[**Structuri și funcții în PNT**]

- **Președintele** : Ce funcții ați îndeplinit în conducerea PNT ?
- **Mihalache** : " Până în 1933, am fost vicepreședintele PNT.
De la 1933 și până la 1937, am fost președinte al PNT.
De atunci încoace, **sunt membru al Biroului , de drept**, în calitate de fost președinte.

[-----]

Ion Mihalache / 30 oct.'47

[**PNT - partid democratic**]

- **Președ.** : Cine poartă răspunderea alunecării **spre dreapta** , a Partidului ?
- **Mihalache** : "**Nu cunosc că partidul a alunecat spre dreapta** .

E o judecată subiectivă , care nu se tranșează în fața forurilor de judecată, ci în fața forurilor politice , care , într-o țară democratică și constituțională , stau în națiunea consultată prin alegeri , ale maselor populare , care înseamnă **demos-ul , care și-au dat verdictul , în mod masiv, pentru PNT ."** [-----]

[**Legionarii**]

[-----]

" Totuși, ca unul ce , în partid, am reprezentat , împreună cu regretatul Madgearu, elementul antilegionar , fără nici un menajament - fiind condamnat și la moarte de ei, prin jurământ, la un congres al lor, și a trebuit să stau ascuns două luni , în timpul lor -

[-----]

[**Grupul Militar**]

- **Președ.** : De când ați luat conducerea așa-zisei organizației militare din PNT ?
- **Mihalache** : " Efectiv n-am luat-o nici o dată. Dle președinte, să-mi permiteți câteva explicațiuni , fiindcă am văzut că **aceasta este una din piesele de bază ale acuzării de spionaj , trădare , complot, etc** , aduse partidului, dlui Maniu, în special , și mie, cel puțin ca auxiliar .

Eu sunt autorul principal, și cu regretatul Madgearu , al Statutului care funcționează din 1935 . În acest Statut , s-a prevăzut dispoziția ca, pe lângă organizația structurală , de bază, organul de luptă politică, **partidul propriu-zis, organizația comunală, județeană, regională și pe țară, să ființeze și niște organe auxiliare , între care , **cercurile profesionale**.**

În țară, pe județe, și limitate exclusiv la județe, n-au ierarhie piramidală , în sus ; iar în municipii , cum ar fi Capitala, secțiuni încadrate nu la județ, ci făcând parte din organizația comunală, fără nici o deosebire : **militari, medici, preoți, profesori, ingineri, comercianți etc.**
"Scopul organizațiilor de luptă , este să ducă lupta politică , să câștige puterea.

Dar **scopul organizațiilor profesionale este , exclusiv, un contact spiritual,** ca oamenii , în loc să joace table și cărți la club, cum s-a bișnuit la cluburile politice în trecut, să se întâlnească pe profesioniști , adică pe contact spiritual, cei care duc aceeași viață, au aceeași educație, aceleași preocupări, prin prisma programatică să discute sub formă de conferințe , comunicări între ei.

- **Președ.** : **Organizația militară ce scop avea ?**
- **Mihalache** : **Pe lângă Președinție**, funcționa, pentru fiecare profesiune , câte un Comitet numit de Președinte ca auxiliar al lui, ca acea, împreună cu șeful de județ, să pună în acel județ în funcțiune cercurile profesionale. [-----] **Astfel de cercuri au funcționat și la militari , numite cercuri profesionale militare , pe județe,** puse în funcțiune de un Comitet Central profesional.

" Aceste cercuri au funcționat încă în 1936-1937 , sub conducerea mea, ca experiență. Desființându-se partidele , au încetat și ele. Nu în 1946, cum spune rechizitoriul, ci în 1945, Președintele, dl Maniu , a numit un **Comitet Central Militar** , compus din **col.Stoica și alți auxiliari**, care a funcționat până în 1946 .

[-----]

INTEROGATORIU

e.) Iuliu Maniu / 31 oct.'47

[-----]

Maniu / 31 oct.'47

[**Legionarii**]

- Președ. : ... ați dat elementelor legionare sau ați promovat unele elemente legionare în conducerea partidului dvs .Recunoașteți ?

- Maniu : "**Nu este adevărat .La conducerea partidului nostru nu se găsește nici un fost legionar. Se găsește, însă, la conducerea Partidului Comunist .**

- Președ. : Este inexact ce afirmați .

[-----]

MARTORII

[LD , 22 sept.2003. Mă simt copleșită de evidenta **orchestrare a procesului** .

Va fi foarte dificil pentru istoricii dedicați perioadei, să facă lumină în aceste evenimente.

Dar , pe de altă parte , nu-mi pot reprima gândul că **s-ar putea scrie o variantă de istorie a PNT** , pe această "**cheie**" : **un partid de "masă"** care , dacă luăm ca borne cronologice **nașterea** (1926) și **lichidarea** (1947) , **a avut**

- doctrinar, programatic și faptic - **un profil " revoluționar"** , cu **tentație de răsturnare sub presiune** . Aprecierea este bivalentă și dilematică.

Ori se asumă această caracteristică și atunci **accentul se pune**

pe aceste **episoade "insurecționale "** :

' **28** - răsturnarea liberalilor ; ' **30** - Restaurația ; ' **40** - alungarea lui Carol ;

23 aug.'44 - răsturnarea lui Antonescu ; **mart'46** - răsturnarea gov.Groza .

Ori se respinge această caracterizare , și atunci **accentul se pune**

pe **eșecul sau victimizarea PNT** , datorat **adversarilor nedemocratici ai PNT** , fetei ei **PNL, Carol II, Antonescu , Groza** .

În felul acesta , lupta PNT poate apărea **ori aureolată de vocația militanță** ,

ori umbrită de utopii și eșecuri . Dar asta este o problemă de valorizare.

La acest **monstruos proces ,oameni** , este adevărat oameni politici , **erau în situația de a-și pierde libertatea și viața** .

Și la acest deznodământ ... și-au adăugat **duplicitatea sau orgoliile și militarii !**]

Martor / 1 nov.'47

a) **G-ral Grig.Stoika** (rudă cu acuzatul col.Stoica Ștefan)

[60 ani; ofițer pensionar ;]

[LD 22 sept.2003. Este competența istoricilor militari să clarifice aceste chestiuni.

În proces, procurorii militari citesc copios din **arhiva confiscată** de la acest Cerc profesional.

Eu fac un "**studiu de caz**" și propun **o ipoteză** : una din "dovezile" în jurul căreia se fac comentariile , este un **document din perioada războiului** , în care era avansată

întoarcerea armelor contra Germaniei .Prin presiune și șantaj, acest general, hărțuit și de întrebările procurorilor militari , **a intrat în jocul scenariului comunist** .

Generalul plecase din **mai'47 la PTD - dr.Lupu** ... deci se poate afirma că **trecuse în cealaltă tabără** cu scopul realizării **planului de fărâmițarea a PNT** .

De pe urma **misticărilor** de acest fel, s-au făcut **deblocările și lichidarea ofițerimeii române !**]

- **Președ.:** De când sunteți **membru al PNT** ?

Ce însărcinare a avut în Organizația militară a PNT ("Cercul profesional militar ") ?

- **G-ral Stoika:** **Din 1937**, după ce a plecat din armată prin demisie. Membru în **Comitetul de conducere**, șef al **Comisiei de organizare**, refernt la **Comisia de studii**.

- **Președ.:** **De ce și cu ce scop** i s-a dat denumirea de "**Cerc**" ?

- **G-ral Stoika:** După alegeri['47] . " În scopul de **a-și camufla viitoarea activitate**, la adăpostul **preocupărilor profesionale** .[-----]

Să formeze elementele necesare pentru **insurecționarea armată a țării** .

- **Președ.:** Adică era **coloana vertebrală** pe care **se greșa mișcarea subterană** - ca să fim mai categorici .**Este sau nu așa ?**
- **G-ral Stoika :** Da .
[Atenție LD !] Acest plan era un plan care viza **o armată puternică și modernă**, care avea ca scop tot **acțiunea subversivă**. [-----] Era un **plan de execuție imediată** și se putea executa **chiar în prețea trupelor ruse în țară**.
- **Președ.:** Ce era aici unde **se vorbește de germani ?**
- **G-ral Stoika :** Prin **germani** se înțelegeau **rușii**.
- **Președ.:** **Cine vă determina** pe dvs ca să **treceți în plan , în loc de ruși , germani ?**
Nu era **scop de camuflare** ? Nu era o greșală scriptică, ci o **intenție**.
Așa este sau mi se pare mie ?
- **G-ral Stoika :** Era în scop de camuflare .
- **Președ.:** **Asupra datei** nu vi s-a spus **decât să fiți pregătiți ?**
- **G-ral Stoika :** Ni s-a spus **numai să fim gata** . Fără să ni se spună **nici scopul , nici momentul declanșării**. [-----]
- **I.Mihalache :** Dle președinte , dați-mi voie, **e una din acuzările principale** .
Vă rog să nu vă pierdeți răbdarea. **Pe mine mă trimiteți la închisoare pe viață** pentru **un cap de acuzare** pe care nu l-am știut.
Acesta este **actul pe baza căruia sunt trimis în fața Tribunalului** .
Acesta este **Planul militar ?**
- **G-ral Stoika :** Da.
- **Mihalache :** **Și pentru o fițuică scrisă cu creionul , pe care n-o recunoaște, mi se cere condamnarea la închisoare pe viață ?**
- **Președintele :** **Nu faceți polemică !**
[-----]
- I .) **Zaharia Boilă** [PNT : atitudinea față de URSS] [" Gărzile Iuliu Maniu "]
Martor / 1 nov.'47
- I .) **Zaharia Boilă**
[PNT : atitudinea față de URSS]
 [Nepot de soră lui Maniu ; membru în Delegația Permanentă ; ex-director la ziarul " Patria" , Cluj La **25 iul.'47** - fusese **arestat la Sibiu**, dus la Văcărești , în închisorile Poliției și MAI.
 În procesul Maniu , adus ca martor al acuzării . După proces, pus în lanțuri și dus la Aiud , **până în iunie 1948** .Eliberat și arestat de câteva ori .
 [LD, 24 sept.2003 : Poate aici va fi locul să caracterizez **linia diplomatică a lui Titulescu** , pe care PNT a sprijinit-o cu consecvență.
 Poate aici va fi locul să fixezi **ultimul rol interpretat de dr.Lupu** , care a încununat consecvența cu care acest "**pacifist**" teribilist, acest "**filo-sovietic**", a exploatat dilema în care se afla PNT , **forțând chiar nota**, sperând **că se va impune la șefia PNT** .
 Dar ...până la 23 august '44, fusese **Pactul Hitler -Stalin**, fusese **ultimatum-ul din 1940**, pierderea **Basarabiei , Bucovinei și a Transilvaniei** , fusese **războiul din Răsărit** ....
 Acesta a fost **adevăratul examen de conștiință** pe care partidele politice au trebuit să și-l facă.
 Încât **o mascaradă privind atitudinea față de URSS**,
 într-un proces în care această atitudine devenise un **punct principal de acuzare** ...
 într-un proces în care speranța (sau acțiunea) de a conta pe un **ajutor anglo- american** , devenise un **alt punct principal de acuzare** ,
 nu poate să indice decât că **adevărații trădători se aflau în postură de judecători** .
 De aceea,de **echivocul răspunsului** , nici într-un caz, nu pot fi făcuți responsabili "**acuzajii**" .
 De aceea adaug mărturia lui **Corneliu Coposu ***, martor , pe atunci , la aceste momente dramatice .
- **Președ.:** Care era **atitudinea conducerii PNT** , și în special a **acuzajilor Maniu și Mihalache** , față de unele **solicitări ale unor membri de partid**,
de a se duce o **politică de apropiere și strânsă colaborare cu Uniunea Sovietică ?**
- **Z.Boilă :** " Trebuie să facem o defalcare pentru ca să înțelegeți deosebirea.
Înainte de 23 august, Partidul a fost situat alături de Aliați , împotriva Germaniei ; după 23 august ,natural, a fost o surprindere pentru multă lume

că această atitudine care a existat înainte de 23 august , **a fost oarecum întreruptă** , în sensul că **partidul nu mai avea o atitudine clară în această chestiune** , - și cum în politică contează întotdeauna impresia pe care o faci asupra lumii , **impresia lumii era că partidul ete oarecum situat împotriva Uniunii Sovietice** . Din această cauză, multă lume - atât din Delegația Permanentă cât și din afară - a discutat mereu problema. **Răspunsul d-lui Maniu era mereu același :**

< Eu nu sunt împotriva înțelegerii , dar eu personal nu mă bucur de încrederea Uniunii Sovietice și prin urmare , dacă voi socotiți că Partidul trebuie să meargă pe această linie , atunci trebuie să căutați o altă persoană pentru că eu nu vă pot fi de folos , nebucurându-mă de încrederea Uniunii Sovietice. > [-----]

" Pe urmă s-a pus chestiunea cu mai multă precizie în Delegația Permanentă . Eu nu eram membru atunci, însă am auzit că

dr.Lupu a pus chestiunea foarte net și a cerut o schimbare a șefiei , pentru că , precum spuneam, **dl Maniu a spus totdeauna că el nefiind persoana posibilă în această chestiune , să vină un altul .**

Este adevărat că domnia sa îl recomanda pe dl Mihalache , însă auzeam , tot așa, că între frunțașii Delegației Permanete se discuta chestiunea că **nici dl Mihalache n-ar fi persoana posibilă.** " [-----]

[**Legionarii**]

- **Procuror** : ... cu toată **atitudinea prolegionară, profascistă și prohitleristă** care se desprinde din trecutul presei Național-țărăniste , desigur că este linia partidului.
- **Z.Boilă** : Nu cunosc la care articole se referă dl procuror.
- **Ilie Lazăr** : Dacă martorul , care în **ultimii 30 de ani în Ardeal** a fost permanent **director de ziar** și a înregistrat tot ce s-a petrecut în viața politică a Ardealului, dacă a constatat d-lui, în tot acest timp. **că am fost rasist, reacționar, sovini** , acum mai nou, antisovietic . Să răspundă.
- **Z.Boilă** : **Ilie Lazăr** a primit **pe vremea legionarilor o scrisoare** în care a fost **condamnat la moarte** .Cu această scrisoare a venit la mine să mă întrebe ce să facă . **L-au condamnat pentru articolele apărute în "Viața Maramureșului"**

[-----]

Procesul PNȚ / Oct.-nov.'47 / retro'37

5.) **Aprecieri ulterioare despre partide**, în timpul guv.Octavian Goga , 27-28 iunie '39

[LD : ține cont că ei nu mai erau oameni de partid...ci pioni de bază ai regimului carlist]

Armd.Călinescu (DAD, M.O. 7,27 iun.'39 , p.135)

N.Iorga (D.S., MO .9, 28 iun.'39 , pag. 190)

Vict.Iamandi (DS, MO 9,28 iun.'39, p.195 ș.a.)

Armd.Călinescu (prim -ministru) / 27 iun.'39 , retro 'dec.'37

▣ **Guvernul Goga = ultima încercare a guvernării prin partide** .

Nicolae Iorga (senator) / 28 iun..'39, retro , dec.'37

▣ **Pericolul Gărzii de Fier**

▣ **Guvern Tătărescu II**

▣ **Alegerile din dec.'37**

▣ **Guvernul Goga**

Victor Iamandi (ministr.Juștiției) / 28 iun.'39 , retro '39

▣ **Pericolul G de F**

▣ **Discreditarea partidelor**

▣ **Guvernul Tătărescu ? -Bine că a fost înfrânt !**

▣ **Puternicul curent pro-gardist**

▣ **Slăbiciunea, lașitatea , burgheziei**

▣ **Opoziția duplicitară : PNȚ , PNLg**

▣ **Guvernul Goga**

Armd.Călinescu (prim -ministru) / 27 iun.'39 , retro 'dec.'37

▣ **Guvernul Goga = ultima încercare a guvernării prin partide .**

Guvernul Goga fusese **ultima încercare a guvernării de partid**, bazată pe **preferința generală pentru ideea națională** ce se degajase din manifestările populare în **alegerile din decembrie '37** .

Dar , remarcă el, **procesul de disoluție social-politică era prea avansat** , pentru a se mai putea stabili ordinea. Fostul ministru de Interne în respectivul cabinet susținea că **în sânul partidelor nu se mai întrevădeau soluții de rederesare** , în sensul **marilor interese de stat** .

Se ajunsese la câte **1000 - o mie!** - **de întruniri publice pezi** ; la adăpostul libertăților individuale , **elemente suspecte ațâțau spiritele** ; **o armată întregă era mobilizată pentru menținerea ordinii publice** ; în **depozitele băncilor** , în câteva zile, **se retrăseseră mai multe miliarde de lei** . Și atunci - mărturisea el în noua Cameră , " **am socotit** că o datorie de patriotism îmi impune **să informez exact pe Suveranul meu** despre situația reală din țară "

Criza internă, din păcate , **a coincis semnele prevesitoare** ale unor **mari frământări europene** ." **Eram slăbiți** tocmai în clipa în care **peste fruntarii se adunau nori și se ridicau probleme** , care puteau pune în joc interesele româneti "

" **Ce s-ar fi întâmplat** dacă evenimentele internaționale **ne-ar fi surprins în acea stare de divizare a forțelor și de depresiune sufletească ?**

Care ar fi fost posibilitățile noastre de rezistență ?

Oare slăbiciunea noastră nu ar fi încurajat adversitățile ?"

////////////////////////////////////

Victor Iamandi (ministr.Justiției) / 28 iun.'39 , retro '39

▣ **Discreditarea partidelor**

În preajma alegerilor din 1937 , " se ajunsese la **discreditarea reciprocă a tuturor oamenilor** care alcătuiau **clasa noastră conducătoare**"

Într-o vreme când **critica a fost înlocuită de calomnie** , când **lupta de idei se rezuma la defăimări , insulte și injurii** , a fost oarcum firesc - dar nu și pozitiv - faptul că " **sistemul supralicitării demagogice** " să fie practicat de toate partidele politice , mărin **haosul și neîncrederea în clasele conducătoare** .

Pe acest fond **s-au dezvoltat mișcările extremiste** . [-----]

până în 1937, unii mai credeau că extremismul de dreapta era superficial și de suprafață . Ori, la alegeri , s-a vădit nu numai că o parte din opinia publică se îndreaptă spre el, ci însăși aparatul de stat , de sus până jos, înclina spre această direcție .

▣ **Slăbiciunea, lașitatea , burgheziei**

▣ **Opoziția duplicitară : PNȚ , PNLg**

Dialogând cu lorga (care nu vedea un periol în prezența lor în Parlament, socotind că s-ar fi soldat cu discreditatea lor) **el îndemna la realism** , insinuând, cu amărăciune, **lipsa de curaj a burgheziei , slăbiciunea și lașitatea ei în anumite împrejurări** .

" **În momentul acela [10 febr.'38] toți eroii de astăzi [Maniu, Lupu, Brătienii]**

care au început să vorbească de libertățile publice , **erau la pământ de frică** .

Se adunau pe ascuns , în câteva case particulare din București , **și nu vorbeau decât de primejdiile care vor veni de pe urma acțiunii teroriste a extremiștilor și de imposibilitatea Statului de a face față unei situațiuni de o extremă gravitate "**

Este motivul pentru **care el recomanda ironic să nu se ia în serios acei "protestatari "** , și **proliferarea unor "legende"** în opinia publică

[**evidentă referire la Iuliu Maniu , Lupu, Mihalache.**]

Călinescu , Iamandi / iun.'39 / retro dec.'37

Guvern de alegeri Tătărăscu . 13 nov. - 28 dec. 1937

- continuare -

▣ **Iul.Maniu** , discurs electoral , Braşov, 5 dec.'37

[**doc.lipsă .cenzurat, nepublicat; deslănţuie mari polemici şi adversităţi /**]

6.a.) Întruniri electorale , Declaraţii şi cuvântări , Braşov. 12 dec.'34

Întrunirea guvernamentală :

Al.Lapedatu (PNL) , **Voicu Niţescu** (Fr.Rom.) , **N.Iorga** (PND)
("**Dimineaţa** " , 33, nr. 11.130, 14 dec.'37)

Redacţia / Braşov, 12 dec.'37

La sala "**Reduta** " a avut loc **adunrea convocată de guvernamentali**, la care au participat **cca 5.000 de persoane**. Publicul, neavând loc în sală, s-a instalat **un megafon prin care s-a difuzat mulţimii cuvântul oratorilor** .
Primul care a făcut un expozeu asupra situaţiei politice , a fost **Al.Lapedatu** ,
răspunzând totodată şi cuvântării d-lui **Maniu** , rostită duminica trecută **la Braşov [5 dec.]**

[LD : adunare guvernamentală făcută în aproape exclusivul scop

de a **contracara propaganda lui Maniu în Ardeal**, de a.- l compromite , de a-l discredita.
Ca să fie cu efect, sunt scoşi la " înaintare" doi onorabili ardeleni - **Lapedatu şi Niţescu** -
şi ranchiunosul vechi tovarăş , **Nicolae Iorga**. Este adevărat că **Maniu procedase la fel**.
Cei trei reuşesc să facă o " execuţie" în toată regula.

Dar , oare , **adevărurile lor - uneori pertinente** - câtă valoare morală au ?]

Al.Lapedatu / 12 dec.'37

Doc.integral : **fişier PNL XII**

▣ **Acţiunea dizolvantă , uzurpatoare, a lui Maniu**

▣ **PNL - PNȚ : prerogativele Coroanei**

▣ **PNL-PNȚ : Alegerile administrative .**

▣ **Guv.Tătărăscu -guvern antidemocratic ?! Stare de asediu ! Cenzură ! Decrete -legi !**

▣ **"Naţionalismul " liberal - " naţionalismul" lui Maniu**

▣ **PNL- Maniu : Atitudinea faţă de minorităţi**

▣ **Iuliu Maniu -Camarila**

Voicu Niţescu /

Doc.integral : **Fr.Românesc-Vaida -I -**

▣ **Înfrăţire şi luptă naţională**

▣ **Monarhia.Regele Carol II**

▣ **Guvernul Tătărăscu = Front naţional românesc**

Nicolae Iorga /

Doc.integral : **PND -Iorga .**

▣ **Motivarea prezenţei lui : să corecteze neadevărurile lui Maniu**

Al.Lapedatu .

EI, Iorga

▣ **Maniu - al treilea voevod ?!**

▣ **Maniu - personaj maghiarizat politiceşte**

▣ **Maniu şi Mihalache : tărănism de paradă !**

▣ **Maniu : republică caragialească**

▣ **Tineretul cu " trupe de asalt", cu " mistere" şi violenţe
vrea să preia conducerea ţării !?**

Al.Lapedatu / 12 dec. '37 / retro '

▣ Acțiunea dizolvantă , uzurpatoare, a lui Maniu

" D.Iorga va supune , desigur, unei analize mai amănunțite aceste afirmațiuni , unele false și tendențioase , iar altele defăimătoare și calomnioase.

Totuși, fie-mi îngăduit să le relevez și eu , în ceea ce privește partidul meu .

D.Maniu spune că , după 20 de ani de la unire , ar fi trebuit să vină aici la Brașov ca la un mare praznic de bucurie și de frățietate , nu de luptă și de vrăjmășie

Dar cine , în acești 20 de ani , a turburat liniștea acestei țări și a zădărnicit și buna înțelegere între frați ; cine a ajutat mai mult și s-a opus oricărei politici de consolidare și de propășire ; cine chiar a năzuit să uzurpe și să dărâme întreaga organizație de stat și tot ceea ce au creat cu muncă grea și patriotică predecesorii noștri și

cine, în fine, prin politica financiară nechibzuită și aventuroasă

a dus țara pe pragul ruinei și dezastrului ? " [-----]

Al.Lapedatu / 12 dec. '37

▣ PNL PNT : prerogativele Coroanei

" DI Maniu numește mereu guvernul d-lui Tătărăscu < guvern personal > al MSRegelui , ieșit dintr-un capriciu necontrolat

Probă, zice d-sa, că însuși d.Dinu Brătianu a recomandat un guvern național -țărănist .

Dar întreg partidul nostru a dorit să treacă în opoziție

spre a-și reface și reîmprospăta forțele , ca să poată fi din nou la dispoziția Coroanei și a țării.

Cum însă nu s-a putut constitui un guvern care să asigure continuitatea operei guvernului nostru , în condițiile dorite de înalta chibzuială a MS și cum MS a făcut din nou apel la noi, puteam, oare , să refuzăm această sarcină ?

puteam , oare , să lăsăm țara în nesiguranță și aventură ?

Alegerile administrative .

"DI Maniu mai spune că la ultimele alegeri comunale și județene PNL n-ar fi deținut

mai mult de 30 % din sufragii și că rezultatul aceasta nu i-ar da dreptul la noua guvernare ,

Dar național -țărăniștii d-sale au obținut un procent și mai mic decât acesta [28 %]

[-----]

Al.Lapedatu / 12 dec. '37

▣ Guv.Tătărăscu -guvern antidemocratic ?!

▣ Stare de asediu ! Cenzură ! Decrete -legi !

" DI Maniu mai înșiră apoi o serie de acuzațiuni de natură , după părerea sa, a prezenta guvernarea partidului nostru ca antidemocratică și, mai mult , ca o dictatură deghizată , aceasta pentru deceretele-legi, pentru starea de asediu și pentru cenzură .

" Dar guvernarea prin decrete -legi , în împrejurările vieții politice de astăzi,

este o măsură pe care au adoptat-o cele mai democratice țări din lume , începând cu Franța , a cărei democrație, de bună seamă, nici dl Maniu nu o poate contesta și unde s-au emis sute de decerete -legi în lipsa funcționării parlamentului .

" Starea de asediu și cenzura ? dar cu ce autoritate șeful unui partid care el însuși

le-a practicat , poate să acuze guvernul nostru că le-a introdus

pe calea orânduită de Constituție și de legile în vigoare ?

[-----]

Al.Lapedatu / 12 dec. '37

▣ "Naționalismul " liberal - " naționalismul" lui Maniu

▣ Atitudinea față de minorități

" Lozincile : < România a românilor ! > și < Prin noi înșine ! > sunt lozincile Partidului

Liberal de la începuturile sale , de acum un secol, și până azi , ele au făcut obiectul preocupărilor

și realizărilor sale , în tot acest timp și în toate domeniile vieții publice ,
conducătorii PNL n-ar fi făcut niciodată
ceea ce a făcut dl Maniu , la Alba Iulia să înscris în actul Unirii , **liberalități pentru minorități**
prin care se ținea și mai departe **Neamul Românesc în situația sa de inferioritate**
nici n-ar fi recunoscut , **cum a recunoscut dl Maniu** , în timpul **Consiliului Dirigent** ,
vechi privilegii ale acestor minorități , ca situațiuni îndreptățite și câștigate,
nici n-ar fi însărcinat , cum a însărcinat **d.Maniu pe Vasile Goldiș** , să întocmească
o organizare de stat întemeiată pe cadastru național al minorităților ,
și nici n-ar fi plănuț , cum a plănuț dl Maniu , să întocmească
un statut aparte al minorităților , alături de Constituția țării.
Al.Lapedatu / 12 dec. '37

▫ Iuliu Maniu -Camarila

[LD : ehei , ce substituire și ce deturnare de direcție operează Lapedatu ! .
Și n-ar fi rău , și , poate , ar fi și onorabil , dacă , doar peste două luni , Carol nu va da lovitura .
Așa , argumentele și epitetele lui Lapedatu rămân simple invective ,
care pot fi întoarse împotriva sa. !]

" Dar dl Maniu în cuvântarea sa [de la Brașov , 5 dec.] se ocupă în mod particular
de așa-zisa camarilă ; a făcut-o ca și în adunările țărănești de la Cluj , de la Uioara și de la Vinț ,
cu o lipsă de cuviință și de cavalerism , pe care d-sa le socotește ca semn de bărbăție ,
și de curaj civic și patriotic. " **Camarila** aceasta ar fi , după părerea d-sale ,
toți **cei ce au contribuit la continuarea guvernării liberale** . dacă este așa ,
atunci în fruntea camarilei se găsește d.Nicolae Iorga ,
care , între toți oamenii politici consultați de MSR , a recomandat mai stăruitor această soluție ,
ar fi apoi d-nii Vaida , Goga , și mareșal Averescu , care și dâșii au recomandat ca ultimă
soluție , tot un guvern național -liberal. Aceasta poate fi deci camarila , și nu aceea despre care ,
cu o dezinvoltură și cu o lipsă de pudoare fără precedent la oamenii politici din toate țările ,
a vorbit și vorbește dl Maniu . " Al.Lapedatu / 12 dec '37

////////////////////////////////////

Voicu Nițescu (Fr.Românesc) / 12 dec.'37

cândva , **Voicu Nițescu era în PNȚ** , fusese și ministru (.vezi retro ')
Are un discurs modest și aluziv. **Îndeamnă la unire , la frățietate , împotriva luptei de clasă**
(nu uită pilda Rusiei bolșevice !) în spiritul lui Andrei Mureșanu .
La credință față de **Monarhie. Le imputa lui Maniu ?]**

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▫ Înfrățire și luptă națională

Președinte al Fr.Românesc -Brașov , el spune :

" **Brașovenii au trăit și trăesc în tradiția lui Andrei Mureșanu** ,
care a propovăduț **pacea și înțelegerea între frați** . [-----]

N-are ce căuta aici zavistia și ura între frați !

Brașovul trebuie să fie pildă de luptă pentru afirmarea românească .

În Brașov nu se poate duce luptă de clasă , ci luptă pentru înțelegerea intereselor noastre
naționale. **Să nu se folosească țărănimea pentru interese de partid.**

Țăranii nu pot fi îndrumați să caute o viață mai bună , mai fericită ,

peste hotare , și mai ales spre Răsărit . [-----] **Cine îndeamnă deci țărănimea**
să urmeze calea din Rusia. face o crimă națională . [-----]

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▫ Monarhia.Regele Carol II

[LD : discursul lui **Maniu de la Brașov (5 dec.'37)** , probabil a fost cenzurat și
nu a apărut în presă . De aceea trebuie să-l reconstitui din replicile ce le-a primit]

"S-au ridicat aici din Brașov , într-o adunare , nu de mult , **cuvinte de ură** contra unei instituții

care este adânc încrustată în sufletele ardelenilor.

Acea instituție este **monarhia.**

Este împăratul visat atâtea secole și care **ne-a desrobit la 1 decembrie 1918 .**

A încerca să-l clinești , înseamnă **a deschide drum liber anarhiei.**

a întreprinde deci o acțiune de **învrăjpire între frați** .[-----]

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▣ **Guvernul Tătărăscu**

▣ **Front național românesc !**

" Noi cei din **Frontul Românesc** am propovăduit o încetare a învrăjbirii dintre **organizațiile politice naționale**, în fața pericolului ce ne amenință .

Ar fi o **bună încheiere a forțelor naționaliste** .

Datoria noastră este de a lăsa **pe ultimul plan** gruparea și partidul ,

și să punem **pe primul plan** **interesele țării și interesele neamului nostru românesc.**

" Pentru aceasta **nu ne-a fost greu să încheem un cartel electoral** cu **partidul liberal** ,

cu atât mai mult cu cât **în acest front de apropiere și înțelegere frățească**

se găsește **și d. prof.lorga** .Noi am ajuns să ne dăm seama că

salvarea și fericirea acestei țări , nu stă decât în **înțelegerea noastră** ,

a acelor care ne dăm seama de rolul important al **unirii tuturor forțelor naționale"**

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

////////////////////////////////////

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

[LD : rezultă că , din 1932, deci de 5 ani, nu mai vorbise la o întrunire publică.

Ca și Maniu , dar din **alte motive și cu alte intenții** , după eșecul guvernării

Iorga părea că se retrage în turnul de fildeș.

Acum, odată cu criza din '37 , el **își reîncepe ofensiva politică** .

Ca de obicei , vorbește în parabole. Acum , parabola cu **"generațiile istorice"**

Numai că , dacă **lui Maniu îi spune pe nume** , și-l **micșorează fără cruțare,**

despre **tineretul " trupă de asalt"** ... face doar aluzii .

Spre ex, **nu rostește numele lui Codreanu** , deși se referă la el !

Altfel , vorbește ca un bătrân , dar ca **un bătrân conservator,**

încă **nedispus să predea steagul credințelor sale....]**

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ **Motivarea prezenței lui**

" Întâiul meu gând era **să viu înaintea dvs** pentru **a respinge anumite neadevăruri,**

și **eu** , **ca istoric**, să repun în **adevărata lor lumină adevărurile** pe care

persoana ce le-a vorbit [Maniu] , ori nu le știe , ori nu vrea să le spună ."

[-----]

Al.Lapedatu .

Lupta pe care dl Lapedatu a dus-o pentru redeşeptarea **conștiinței naționale,**

înainte de unire și **pentru încheierea sufletească a tuturor românilor ,**

lupta domniei sale a fost încununată de cel mai desăvârșit și deplin succes .

EI, Iorga

"Am venit pe aceste plaiuri pentru că mă simt la mine acasă , de aceea **nu consider adunarea de azi ca pe o întrunire publică** , aceasta pentru că , atunci **când am plecat de la guvern [**

1932 !] am jurat să nu mai iau cuvântul la o întrunire publică .

Vă consider pe **dvs ca pe niște prieteni** în fața cărora am ținut să vorbesc , cum am spus, ca **la mine acasă**, pentru că **soția mea este de aici .**

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ **Maniu - al treilea voevod ?!**

" Se spune că avem în țară trei vovezi .

Eu îl cunosc pe dl Iuliu Maniu , al treilea Voevod , însă cu mai puține drepturi .
Primul Voevod este Regele, apoi dl Vaida Voevod care nu este contestat ,
și , în fine, dacă vrea , și dl Maniu .

Dar dacă drepturile celor dintâi vovezi nu se contestă ,
sunt convins că **Primul Voevod al țării va ști să îl facă pe al treilea vovevod,**
să simtă că are, într-adevăr, înaintea lui , un Voevod.

" **DI Maniu nu-i acasă , pentru că nu este în familie ,**
pentru că nu are nici casă , nici familie.

În cultură nu-i prezent, pentru că nu are un ideal.

Nu poate fi socotit exponentul naționalismului românesc.

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▫ Maniu - personaj maghiarizat politicește

" **Naționalismul românilor din Ardeal ,este făcut de câteva generații.**

Generația lui Inochentie Micu , cu oameni ai cărții și ai ideii ; acolo sunt creatorii .

După aceea, a venit **naționalismul generației lui Al.Lapedatu și Voicu Nițescu ,**
tineri care **au răspândit cartea.**

" **D.Maniu , la 26 iulie 1906 , în Parlamentul de la Pesta , se explica și răspundea** invectivelor
unor deputați maghiari , spunând **că este acuzat pe nedrept ,**

atunci când i se spune **că nu este un fiu bun al patriei ungare !**

Vorbind de mișcarea de la 1848, care însemna campania libertății și luptei naționale române, **DI**
Maniu spunea, tot în Parlamentul de la Pesta , că această mișcare n-a fost altceva decât fluxul
acelor principii care au împins și pe unguri la aceleași mișcări .

" Să lichidăm cu basmul acestui personajiu !

DI Maniu este un om maghiarizat politicește ,

și confundă moșia de la Bădăcini cu țara !

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▫ Maniu și Mihalache : țărănișm de paradă !

Iorga relevă **contradicțiile între ideile și acțiunea d-lui Maniu de astăzi,** spunând că **face un**
țărănișm de paradă .

" **DI Mihalache reprezintă țărănișmul, numai prin aceea că**
nu-și trage o pereche de pantaloni , peste acei pe care îi poartă .

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▫ Maniu : republică caragialească

▫ Tineretul nu cu " *trupe de asalt*", cu " *mistere*" și violențe

trebuie să preia conducerea țării !

[LD Iorga , ca de obicei , vorbește în parabole. Aici, parabola cu generațiile " istorice"

Numai că , dacă lui Maniu îi spune pe nume , și-l micșorează fără cruțare,

despre tineretul " trupă de asalt" ... face doar aluzii , altfel înțelepte ,

dar , spre ex, nu rostește numele lui Codreanu , deși se referă la el !]

" Trebuie **să mergeți aici în Ardeal lângă oameni care vă reprezintă interesele,**

și **nu după acei care , în momente de acestea, lucrează contra Domnitorului țării,**

pentru o republică caragialească . [-----]

N.Iorga / 12 dec.'37

////////////////////////////////////

Adunarea de la Brașov : Iapedatu, Nițescu , Iorga // 12 dec.'37

6.b) Vasile Lepădatul (PNT) , discurs electoral, Constanța , duminică , 12 dec.'37

("Dimineața" , an 33 , nr. 11.130,14 dec. '37)

[**LD** : La 20 dec. '37 , a fost **a X alegere generală** sub regim de **vot universal**,
adică, în medie , **o alegere la doi ani !**

Pornind de la 1919, în 18 ani , dacă se consumau mandatele, și nu cădeau guvernele,
a IV -a trebuia să fie în **1935** , **a V-a** alegere generală trebuia să se petreacă în **1939.**]

Redacția /

La Constanța au fost două întruniri : în sala " Regal" - **Partidul Național -Țărănesc** ,
iar în sala " Tranului" - **partidul " Totul pentru Țară "**] **LD** : **întrunirea legionară nu este publicată**] La " Regal" au participat peste 2.000 de cetățeni .

Adunarea este prezidată de **Gh.S.Popescu** - fost primar PNȚ .

/ **Dan Alecu** (secretarul organizației) : **PNȚ se sprijină pe două puncte :**

într-o parte poporul, și în alta regalitatea . (sala , în picioare, aclamă pe Suveran)

PNȚ întotdeauna a slujit și respectat Coroana .

Între aceste două puncte, se găsește Constituția pe care se reazemă statul nostru .

/ **av. Ion Benteiu** : subliniază rolul șefiei d.lui Maniu ,

de a apăra libertățile cetățenești și cele constituționale.

Vasile Lepădatul (șeful org.PNȚ din județ) / 12 dec. '37

▣ **PNȚ = partid monarhic și constituțional**

Vorbitorul spulberă toate acuzațiile ce se aduc PNȚ , care nu a recurs nici o dată la
machiavelism și ponegrire până la nerușinare a adversarilor, cum fac acum liberalii.
Acestora, **dacă nu se astâmpără va trebui să li se arunce în față broșurile din 1926 .**

**"Noi nu primim lecții de monarhism și regalism
de la oamenii care nu au fost sinceri nici o dată "**

V.Lepădatul / 12 dec.'37

7.) Întrunirea PNȚ din sala " Marna" * , zădărnicită , duminică,dimineața , 12 dec.'37

dr.Lupu, Gr.Filipescu, Iul.Maniu - declarații la **balconul Clubului**

("Dimineața" , an 33, nr. 11.130 , 15 dec.'37 + **foto** : balconul cu personalități ;
mulțimea sub balconul clubului

* Notă :

Armand Călinescu , **Însemnări zilnice** (13 dec.'37) întrunirea de la Marna ; declarațiile
monstruoase ale lui Titulescu despre Gardă

[**LD 29 dec. 2003 . Zâmbesc de o coincidență tulburătoare : atmosfera și fotografiile**

îmi amintesc de adunarea PNȚ zădărnicită de FSN prin 1990 ,

când de la balconul sediului PNȚ , **Petre Roman urla : < s-au demascat ! s-au demascat !**

> , iar " urmașul lui Maniu, Corneliu Coposu, era transportat cu tab-ul !]

[**LD** : În noaptea de 13 / 14 dec.'37 , **se reintroduse starea de asediu .**

Măsura, pusă în aplicare de **Gabriel Marinescu** , aplicată cu atâta duritate **contra PNȚ,**

a lui Maniu, nu putea să aibă ca efect decât o reacție de bumerang.

Nu știu dacă **gazele lacrimogene** au țâșnit din același ordin .

Presupun însă că , **discursul radiofonic amenințător** a lui Tătărescu (la adresa lui Maniu)

asociat cu **gaze lacrimogene și trupe de ordine** (jandarmi, polițiști, infanteriști)

a îndârjit bucureștenii, electoratul din țară , și va duce , în mare parte ,

la eșecul guvernului în alegeri .

În ce-l privește pe Maniu , pe lângă cunoscutele sale lozinci de mobilizare

- **democrație, monarhie constituțională , dreptate socială** -

dă dovadă de **prudență ipocrită** (argument diplomatic, aluzie piezișă) atunci când

disociază guvernul " dictatorial" sau " personal" ... de Suveranul la care nu ajunge

glasul poporului ! În rest , retorică specific electorală] **Doc.integral : fișier PNȚ - XVI**

Redacția /

▣ Întrunirea de la Marna
Forțele de ordine - coordonate de Gabriel Marinescu !
Incident cu gaze lacrimogene
Spre clubul central PNT !

dr.Lupu / 12 dec..'37

▣ "Palmele fasciste" !

▣ Răzbunarea la vot !

Grig.Filipescu / 12dec..'37

▣ Guv.Tătăărăscu = regimul oamenilor fără caracter

▣ Revolta generală, conștiința cetățeneascăva izbândi

dr.Lupu / 12 dec..'37

▣ Guvernul va cădea în cap !

▣ Maniu = omul reprezentativ al României

Iuliu Maniu / 12 dec..'37

▣ Gaze lacrimogene pentru cetățeni!

▣ Democrație, monarhie constituțională , dreptate socială

Iuliu Maniu / Declarații de presă / 13 dec..'37

▣ Ridicarea și reintroducerea stării de asediu

▣ Glaspul poporului să ajungă la Suveran !

Redacția /

▣ Întrunirea de la Marna

Eri dimineața urma să se țină în sala cinematografului "**Marna**" din **Calea Griviței** ,o mare întrunire publică convocată de **organizația național-tărănistă a Capitalei** .

Încă de la ora 8 dimineața , au început să vie din toate cartierele orașului în pâlcuri de cetățeni, membri ai PNT. Neîncăpând , cetățenii s-au strâns pe străzile din jur.

Forțele de ordine - coordonate de Gabriel Marinescu !

La ora 9 , au început să se vadă importante **măsuri de ordine** luate de guvern.

Au fost concentrați **câteva sute de de gardieni**, **câteva companii de jandarmi**, și **numeroase detașamente de infanterie**.

Aparatul de stat era **dirijat de însuși dl subsecretar de stat Gabriel Marinescu**,

prefectul Poliției Capitalei .Cum în cursul nopții a fost dată **o nouă Ordonanță**

cu privire la **întrunirile publice**, poliția a încercat **să împrăstie pe cetățenii** care stăteau î

n afara clădirii , producându-se **mici busculade** ,

deoarece oamenii veniseră să asculte pe **Maniu, Lupu și Filipescu** .

Incident cu gaze lacrimogene

În sală **mulțimea aclama** cu entuziasm pe fruntașii partidului, și **manifesta violent împotriva măsurilor guvernului**. Sosirea d-lor **Maniu, dr Lupu și Gr. Filipescu** a fost salutăată cu **ovații**.

Președinția adunării a fost luată de de **dr.Lupu, șeful org.PNT pe Capitală** .

Când **a luat cuvântul dr Lupu**, pentru a preciza rostul întrunirii,

în unele părți din sală s-au produs **manifestări provocatoare** .

A luat cuvântul **dr.Raicu** (candidat pe lista Capitalei) care a înfățișat

" marea luptă constituțională " pe care o începe **PNT** , **sub conducerea lui Maniu** .

A luat cuvântul **d.Găvănescu** (alt candidat) care a vorbit **în numele muncitorilor** din partid.

În timp ce vorbea. Iar s-au produs **unele manifestări provocatoare** .

În câteva clipe s-a văzut în diferite părți ale sălii , ridicându-se **un fum alburii**,

se dăduse drumul unor **fiole cu gaze lacrimogene**. S-a produs o **învălmășeală de nedescris**.

Toată lumea dădea busna afară . **Protestele deveniseră de o violență extraordinară** .

Într-un sfert de oră , gazele au umplut sala, încât toată lumea a fost silită să părăsească sala.

Afară, **autoritățile căutau să canalizeze** cele câteva mii de oameni .

O parte din ei, au fost împinși **spre stația Buzești**, alta **spre Calea Griviței** .

Spre clubul central PNT !

Imediat s-a dat cuvântul de ordine : **adunarea se mută la sediul central al partidului !**

Coloana mare a luat-o pe str. Basarbiei , pe g-ral Manu, Lascar Catargiu, spre **str.Clemanceau** .
Cealaltă coloană , pe Cale Griviței, Calea Victoriei, **Biserica Albă ...**
Mulțimea indignată manifesta violent și ovaționa conducătorii.
La ora 12 , **str.Clemanceau era o mare de capete** . La capătul străzii , spre **grădina Atheneului**
, vreo **10 cordoane de jandarmi barau drumul**. Alte măsuri severe de ordine, au fost luate spre
Calea Victoriei, Biserica Albă .
Cuvântări din Balcon .

dr.Lupu / 12 dec..'37

▣ **"Palmele fasciste" !**

▣ **Răzbunarea la vot !**

"Ați văzut astăzi în fața dvs **metodele fasciste** . La 16 noiembrie, **Țara a primit o palmă** când **Ion Mihalache a fost făcut țopârlan și îndepărtat de la cârma țării**, iar **astăzi , inteligența țării** , în frunte cu **Iuliu Maniu și Grigore Filipescu** , a primit **a doua palmă** . **Vom ști să-i răzbunăm** și , la **20 decembrie, îi vom doborî la pământ, pe toți acei care i-au insultat**. Noi nu avem nevoie de întruniri , pentru că noi **știm totul și vom face tot ceea ce trebuie** ca să ne îndeplinim datoria. "

Grig.Filipescu / **12 dec..'37**

▣ **Guv.Tătărăscu = regimul oamenilor fără caracter**

▣ **Revolta generală, conștiința cetățeneascăva izbândi**

" Vă pun d-lor următoarea **întrebare** : credeți că un **asemenea regim poate dăinui ?**
Prezumția care a determinat **menținerea la cârmă a d-lui Tătărăscu** , a fost că **România este locuită numai de oameni lipsiți de caracter, gata să accepte orice** .
" Faptele au dovedit că **socoteala a fost greșită**.

În loc de depresiunea scontată , a urmat o **revoltă generală** .

" Și lucru nespus de îmbucurător este că , de data aceasta **curentul care duce opoziția spre izbândă , nu are caracterul mistic** pe care l-au avut atâtea curente de după război, ci **izvorăște dintr-o conștiință cetățenească** pe zi ce trece mai adâncă .
Curentele mistice dispar cu repeziciunea cu care s-au născut , fără alte urme , decât amintirea.

" **Mișcările de mase conștiente , pot schimba structura morală a unei țări** .
De data aceasta lumea va vota **contra PNL , nu pentru că nu a plouat la vreme !**

dr.Lupu / 12dec..'37

▣ **Guvernul va cădea în cap !**

▣ **Maniu = omul reprezentativ al României**

" **Guvernul Tătărăscu se sprijină pe două picioroange : Unul prea lung - d.Nicolae Iorga - iar altul prea scurt - Al Vaida -Voevod**. De aceea **o să cadă în cap !** "

"**Dau cuvântul omului cel mai reprezentativ al neamului românesc de astăzi**, acela care **a pus pecetea de ctitor la întemeierea României Mari** , iar astăzi **își pune viața în pericol** ca această **Românie să fie și mare și vrednică de urmașii ei ."**

Iuliu Maniu / **12 dec..'37**

▣ **Gaze lacrimogene pentru cetățeni!**

" În al douăzecilea an al Unirii României Mari, suntem împiedicați cu gaze otrăvitoare să ne spunem cuvântul (**Voci : rușine ! rușine!**) În loc ca conducerea de stat să cheltuiască bani pentru a face gaze în contra dușmanilor Țării și de a face măști scutitoare pentru cetățenii noștri, contra gazelor dușmane, **se cheltuește bani ca să facă gaze otrăvitoare pentru a împiedica cetățenii să-și spună cuvântul** , atunci când este vorba de soarta și de viitorul țării ..

" Iată o icoană tristă a stării în care trăim. Parcă nu vărsasem noi destule lacrimi de durere și de rușine pentru starea în care se găsește țara, , pentru ca **să ne arunce și gaze lacrimogene** , ca să vărsăm **lacrimi artificiale** - lacrimi care sunt deja secate în ochii noștri , din cauză că au curs destule lacrimi adevărate de sinceră durere.

Iuliu Maniu / 12.dec..'37

▣ **Democrație, monarhie constituțională , dreptate socială**

Fraților , ce vrem noi ?

- Vrem democrație! (puternice ovațiuni)

Ce vrem noi ?

- Monarhie constituțională ! (Aplauze repetate)

Ce vrem noi ?

- Să respingem, să desființăm dictatura care este deja în ființă ,

să împiedicăm dictatura care vrea să fie mâine .

- Vrem dreptate socială pentru toate clasele producătoare și vrem să oprim ca, clasele exploatare să sugă sângele , și viața, și cinstea, și omenia, din sufletele cetățenilor.

" Fraților, eu vă rog pe dvs să vă dați seama că **astăzi nu e vorba de o simplă alegere** . Astăzi este vorba de **a-și spune fiecare cuvântul** în ce privește **viitorul acestui neam**, în ceea ce privește viitorul acestei țări .

Ori să învingem noi și vom avea un stat național democratic -

ori vom fi înfrânți în aceste alegeri și va veni neagra dictatură .

Iar după neagra dictatură **va veni sclavia, mizeria, necinstea și umilirea** fiecărui suflet demn cetățenesc. Să știți dvs că **acei care vor dictatura** n-o vor numai pentru mărirea lor, ci o vor și **pentru asupra dvs și a claselor sociale producătoare** .

"Fraților , eu **rog toate clasele producătoare , întreaga țărănie și întreaga muncitorime de orice categorie, de orice partid, de orice grupare** s-ar ține,

ca **să voteze lista noastră . Să voteze cercul** , pentru că votând cercul , votează pentru sine.

Aastăzi nu este permis să fie zid despărțitor între noi . **Aastăzi toți trebuie să fim o singură mână pentru a putea da cu pumnul în masă și a spune că nu mai tolerăm umilirea neamului românesc , că nu mai tolerăm exploatarea lui .**

" Fraților, **la noi în Ardeal** - ca și la dvs - sute și mii de oameni și-au sacrificat viața pentru ca să făurim țara unitară românească și liberă . **Avram Iancu, Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu** , au fost cu toții **martiri pentru libertate**.

Apoi se poate, fraților, ca noi, urmași ai acestor martiri și acestor mari oameni ,

să lăsăm ca moștenirea făcută de ei să ne fie răpită din mână ?

În zadar au fost aceștia și tovarășii lor **trași pe roată și noi, urmașii de astăzi, să fim târâți în neoiobăgie , în noua sclavie, și într-o stoarcere a vieții și a sufletelor noastre ?**

" Fraților, **unul cu unu , toți, fără deosebire de clasă** , de legături de altă natură, vă rugăm să **votați cu lista noastră** , pentru că ea înseamnă **victoria democrației , a demnității naționale și pieirea dictaturii.**

" Fraților, să nu uitați un moment că stările noastre triste urmează din faptul că **la noi domnește un guvern personal .**

Eu, fraților, vă rog pe dvs , într-un suflet și într-un grai , **să strigăm cu toții :**

Trăiască democrația, jos dictatura , trăiască dreptatea socială ! .

Să trăiți, la mulți ani ! "

* * *

La ora 1 și jumătate, **mulțimea**, îndemnată de fruntașii partidului , **s-a împrăștiat în ordine**.

Putin după aceea, **au părăsit posturile și forțele polițienești și militare** .

* * *

Iuliu Maniu / Declarații de presă / 14 dec.'37

▣ Ridicarea și reintroducerea stării de asediu

Primind pe ziariști, **dl Maniu** le-a făcut următoarele **declarații** în legătură cu cele întâmplate :

" **Nu împrejurarea** că nu s-au putut rosti discursurile menite să lumineze opinia publică în ce privește esența problemei cu ocazia alegerilor parlamentare în curs **ne impresionează** - căci avem nenumărate ocazii ca să le rostim - ci **faptul înjositor pentru stat** că, prin **organele sale inconștiente** , se refugiază la **astfel de mijloace** , pentru **a împiedica manifestării cetățenești pașnice și patriotice**.

" **Guvernul a ridicat** de câteva zile **starea de asediu** .

S-a speriat însă de curentul formidabil care s-a pornit cu puteri elementare contra lui și care sprijină irezistibil candidații opoziției , și în special partidul nostru , și **azi noapte a reînființat din nou starea de asediu** , luând **măsuri nepermise** , în deosebi în perioada electorală .

" În consecință **țara noastră, un popor de ordine și de bun simț**, cum rar se mai găsește, este **prezentat înaintea lumii** ca unul care **nu este capabil să săvârșească alegeri parlamentare în libertate** , ci trebuie să i se facă constrângeri ca unui minor !
luliu Maniu /

▣ Glasul poporului să ajungă la Suveran !

" **Și asta pentru ce ?**

Pentru că **opinia publică refuză să mai tolereze dictatura deghizată** care **nenorocește țara** aceasta de câțiva ani și nu vrea să sufere.

" **PNȚ va ști să-și facă datoria pentru a apăra cinstea poporului român și demnitatea națională** , adânc jignită , și va găsi calea și peste valul gazelor asfixiante, cu totul potrivite **atmosferei insuportabile a guvernării de astăzi** , să **ajungă** cu irezistibilă putere , **acolo unde trebuie să fie ascultat** . [**La rege !**]

" **Dușmanii Țării și ai Tronului sunt aceia cari, prin stare de asediu , prin cenzură și gaze otrăvitoare , împiedică să ajungă glasul poporului la urechile Suveranului "**

Întrunire, declarații , Maniu / 12 dec.'37

9.a) **Armand Călinescu** , **Însemnări zilnice** (13 dec.'37) , p. 361-362

/ Declarațiile lașe ale lui Titulescu despre dizolvarea G de F /

/ Călinescu nemulțumit de campania anti-Carol dusă de PNȚ / Întrunirea de la Marna /

Titulescu a publicat un lung articol în " **Universul**" - "**Eu și Garda de Fier**" - în care susținea că **el s-a opus la dizolvarea Gărzii în 1933**, și că **actul s-a datorat exclusiv lui Duca** .Călinescu : **)!** "**Articol mediocru și dovedește lașitate** .

Grigore Duca îi face **o scrisoare de răspuns drastic**,

în care notează **actul lui Titulescu drept monstruoșitate "**

Călinescu a avut o întrevvedere cu **Mihalache** , căruia i-a spus că

nu aprobă acțiunile contra regelui, mai accentuate după revenirea lui Maniu la șefia PNȚ și acordul cu Brătianu și Codreanu .[-----]

"**Maniu s-a angajat din ce în ce mai mult în politica Rex.**

Iorga , Tătărescu, Vaida , îl atacă pe Maniu .

Ziaristul Manu îmi spune că , **la cererea lui Maniu** , a chemat pe ziaristul **Marc Hana** , un reprezentant al unor ziare străine

.Acesta **s-a întreținut îndelung cu Maniu** , care i-a explicat politica sa.

I-a spus că urmărește readucerea principesei Elena ,

spre a sta < **la dreapta sau la stânga voivodului** > .

I-a spus că a văzut pe principesa în străinătate și că i-a mai trimis recent și un emisar .

Ziaristul american ar urma să publice în ziarele americane

o serie de articole pe această chestiune "

Armd.Călinescu / 13 dec.'37

8.) **Gh.Tătărescu** , discurs radio, înfăptuirile de ieri, programul de mâine,seara,12

dec.'37

Răspuns la criticile lui Maniu .

(" Dimineața " , an 33, 14 dec.'37 + foto Tătăărăscu la microfon)

Doc.integral : fișier **Guvern Tătăărăscu - XV -**

[LD : Există o **înlănțuire de răspunderi și vinovății** care vor duce la ceea ce s-a numit degringolada alegerilor din dec.'37 , guvernarea Goga -Cuza , urmată de

" lovitura de stat " , sau "dictatura regală " , sau " regimul autoritarist " a lui Carol II .

Fără nici o îndoială , **momentul va marca mai multe "sfârșituri " :**

a regimului democratic, a Constituției din '23 , a sistemului parlamentar , a mecanismului pluripartidist , a succesiunii firești la guvernare .

De ce nu a rezistat acest regim în România ?

După opinia mea, la această întrebare , nu este un singur răspuns

Depinde de **firul** pe care-l deșiri din această ghem de contradicții ,

depinde de **startul de plecare** ales (1918 ? 1928 ? 1930 ? 1931 ? 1933 ? 1937 ?)

și , nu în ultimul rând, de **" actorii " politici** care au intrat în joc.

Analizând acest discurs radio-difuzat al lui Tătăărăscu , la o impresie grăbită , poți spune :

pin- pong electoral ! filipică tătăărăsciană ! plata și răsplata față de Carol II !

poliță plătită lui Maniu ! În realitate , este puțin din fiecare, dar mult mai mult .

În tot discursul său, Tătăărăscu **nu are o vorbă de spus** la adresa **cuziștilor, a legionarilor, a giorgiștilor , a țărăniști -radicalilor, a social -democraților, a corporatiștilor, a agrarienilor , a minorităților , ș.a. și ai liderilor lor ,** fie ei **Goga, Cuza, Gh.Brătianu , Iunian, Manoilescu, Argetoianu, Nu !** Ca și **Maniu ,** a cărui țintă era PNL , **Tătăărăscu** are o singură țintă : PNT .

Maniu revenise în lupta politică , redevenise președinte al PNT , aparent cu acest unic scop :

demolarea guvernului Tătăărăscu și a camarilei ;

Tătăărăscu nu este șeful PNL , apără guvernul și pe MSR Carol II , și aparent are acest unic scop : **să împiedice succesul lui Maniu .**

Rezultatul imediat al acestui **duel electoral** ... urma să determine alegătorul român , peste doar o săptămână (20 dec.) , cui să acorde votul !

Cele două mari **partide istorice , democratice și de guvernământ** s-au **anihilat** reciproc, s-au **compromis** reciproc, s-au **demolat** reciproc .

Pe marginea lor , **celelate partide** și-au alăturat glasul la această demolare , și au încercat , fiecare **după forță și program, să capteze alegătorii captivi, desamăgiți, deruțați .**

Rezultatul a fost pe măsură . Subtitluri, sublinieri, semne , colorări , îmi aparțin.]

Doc.integral : fișier **Guvern Tătăărăscu - XV -**

Gh.Tătăărăscu / 12 dec.'37, seara

▣ **Campania electorală**

▣ **Acuzele lui Iuliu Maniu**

Guvern neconstituțional ?!

Parlamentul ; MSRegele ; Noul guvern ;

Alegerile administrative ?! : 28% pentru PNT !

Guvernul și Ardelenii ?! : realizările din Ardeal

Guvern de dictatura ?! nesinceritate în politica externă ?!

▣ **Maniu : Pact de neagresiune cu Garda de Fier !**

▣ **Legenda "forțelor oculte" ?! : omagiu MSR Carol II**

▣ **Eșecul guvernării Maniu (1928 -1930)**

▣ **Maniu și compromiterea lozincii " demnității naționale" .**

▣ **Manifestarea morbidă a lui Iuliu Maniu .**

Gh.Tătăărăscu / 12 dec.'37

▣ **Campania electorală**

" Lupta electorală este în plină desfășurare .

Pretutindeni **se ciocnesc programele , criticile și făgăduelile , pasiunile și interesele.**

În decursul acestor lupte s-au **rostit critici și observațiuni obiective ,**

privitoare la **guvernarea noastră din trecut și la programul de guvernare pentru viitor.**

" Am datoria să **privesc cu mulțumire și cu recunoștință aceste critici** și aceste observațiuni , întrucât el constituiesc și **un imbold și un îndreptar** .

" În același timp. însă, **s-au rostit și critici nedrepte** , care , **alterând adevărul**, au drept scop **crearea unei atmosfere defavorabile guvernului**.

Pe această cale **voiesc să răspund acestor critici** . " [-----]

Da sau nu -am refăcut toate resorturile materiale ale țării ,

care **acum patru ani se sbătea între neliniște și desnădejde ?**

" Iată 20 de întrebări , cuprinzând cele mai importante înfăptuiri ale guvernării noastre .

Da , răspunde evidența și realitățile de sub ochii noștri . Da , răspunde buna -credință .

Nu - răspund numai **orbii** care nu văd , **surzii** care nu aud și **bârfitorii de meserie** și toți **interesații** cari formează **armata relei credințe** și care nici **nu vor să vadă și să auză** .

[-----]

"**Adversarii** noștri și-au îndreptat , în același timp, criticile lor și asupra **programului** nostru de viitor . Ce este acest program ? **El nu este un program de ademenire** .

Noi nu suntem călătorii de o zi pe drumurile politice ale țării.

Noi am stat timp de aproape 75 de ani de strajă lângă marile interese ale neamului nostru

și dacă îi stăpânim și azi încrederea , este fiind că **nu l-am amăgit nici o dată**

și nu l-am înșelat nici o dată .

" Noi nu putem să alunecăm pe povârnișul făgăduelilor înșelătoare .

Căci **cine făgăduiește** că poate **scuti orașanul și plugarul de impozite** , înșală ; **cine spune** că poate da **sătenilor pământ** printr-o **nouă expropriere** , înșală ; **cine făgăduiește** că va **scuti** pe cetățenii țării de **serviciul militar** , înșală .

Înșală toți care făgăduiesc că pot aduce **fericirea și belșugul** pe pământul românesc , fără **trudă și fără muncă** . [----]

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

▣ **Acuzele lui Iuliu Maniu**

" În afară de criticile privitoare la **înftpuirile de ieri** și la **programul de mâine** al Guvernului, s-au pornit și **atacuri** care nu au nimic programatic , urmărind numai **semănarea urii și atătării** . **În capul** celor care **organizează aceste atacuri** s-a așezat **d. Maniu** .

Regret mult că **sunt silit să citez un nume propriu** în această expunere .

Dar când guvernul este atăcat , în felul cum a fost atăcat , de dl Iuliu Maniu ,

sunt dator să indic numele agresorului și să **uzez de toate mijloacele de apărare ..**

" **Voi examina** în fața țării, toate acuzațiunile aduse guvernului de dl Iuliu Maniu , și **voi descoperi mobilul acțiunii sale** .

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

Guvern neconstituțional ?!

" **Guvernul** - a spus d-sa - este **constituit pe baze neconstituționale**. Iată **prima acuzație** . Cum a fost constituit acest guvern ?

Parlamentul

În ajunul deschiderii pentru ultima oară a Corpurilor Legiuitoare , a căror **viață legală**

se sfârșea la 1 februarie 1938 , și considerând că , până la această dată

nu se mai putea face nici o operă de legiferare utilă,

am rugat respectuos pe Majestatea Sa Regele să **reexamineze situația generală politică**

punând la dispoziția Majestății Sale **demisia Cabinetului**.

MSRegele

" În executarea acestei hotărâri , **cred a fi împlinit un act de înțelepciune politică** și de **deferță față de Coroană** . Deși la capătul unei guvernări roditoare și consolidatoare , am socotit necesar să **fac cu puțință examinarea și realizarea** acelei **formule de guvern** care , **potrivit concepțiunii Coroanei** , ar putea să corespundă mai bine situației generale de azi

" **Majestatea Sa Regele**, după numeroase consultațiuni cu fruntașii politici ai țării,

m-a însărcinat , reînnoindu-mi înalta Sa încredere, **să formez un nou guvern**,

având o bază politică mai largă .

Noul guvern

În aceste împrejurări, am constituit **noul guvern** cu **colaborarea Partidului Naționalist**

-Democrat de sub președinția d-lui prof.Iorga.

În ce constă neconstituționalitatea acestei constituirii ?

" **Regele numește și revocă pe miniștrii săi** , spune Constituția noastră .

Firește, **miniștrii** astfel numiți trebuie să fie susținuți și de încrederea Parlamentului , perfectându-se în acest chip **acordul dintre Coroană și Tară** .

Parlamentul de mâine va avea să-și exprime încrederea sau neîncrederea sa în guvern.

Procedura este perfect constituțională .

Să fie oare neconstituțional guvernul actual, pentru că, în structura sa , este continuarea guvernului anterior ?

Dacă **Constituția** noastră **prevede termene fixe pentru durata Parlamentului** , ea nu prevede nicăeri termene fixe pentru **funcționarea guvernelor** .

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

Alegerile administrative

< S-a ofensat națiunea ! > , strigă totuși dl Maniu .

În ce constă această ofensă ?

D.Maniu pare că voește să susțină că **d-sa reprezintă națiunea** , fiind că partidul d-sale a înregistrat în ultimele **alegeri administrative un vot de 28 %** din totalul voturilor exprimate . Susținerea acestei teze nu poate impresiona nici o judecată obiectivă .

Alegerile administrative nu sunt , într-adevăr, decât **într-o măsură secundară un indicator al voinței națiunii**, mai ales când ele nu s-au efectuat pe întreaga țară .

Aceste alegeri **se fac pe baze gospodărești** și pe bază de **asocieri locale**, ce n-au nimic politic.

" Să admitem că aceste alegeri ar fi putut constitui un indicator.

Ce au indicat aceste ultime alegeri ?

În fruntea clasamentului politic stă **Partidul Național -Liberal**, a cărui emanațiune este guvernul actual. Așa dar, **dacă ar fi să tragem o concluzie politică din aceste alegeri**, aceasta nu ar fi decât **în favoarea PNL și deci a guvernului**.

Partidul d-lui Maniu, având concursul altor grupări și forțe electorale , **s-a clasat al doilea** ; iar celelalte partide în luptă , reprezintă **mai mult decât partidul d-lui Maniu** .

" Poate, în asemenea condițiuni , **dl Maniu vorbi în numele națiunii ?**

Domnia sa poate vorbi în numele a 28 % din națiune, a cărei onoare înțelege să o apere, căci restul, adică **imensa majoritate a națiunii a respins** perspectivele guvernării d-sale .

Prin urmare , **greșește dl Maniu când susține** că soluțiunea adusă crizei din noiembrie este **o ofensă adusă națiunii** .

Ofensă adusă națiunii poate fi numai **declarațiunea d-lui Maniu** , care voiește să **identifice națiunea cu cele 28 % procente ale partidului d-sale !**

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

Guvernul și Ardeleni ?!

"În aceeași postură neprielnică se așază dl Maniu și când mă acuză că nu am cerut , cu prieljul formării guvernului, **colaborarea nici unui reprezentant al Ardealului și că disprețuiesc astfel mândria acestei provincii**.

" **Afirmarea este, în primul rând, inexactă** .

Doi reprezentanți ai Ardealului figurează printre miniștrii azi în funcțiune.

În decursul trecutei guvernări , **am avut , de asemenea,**

o reprezentare ardeleană numeric superioară .

Ce a realizat , însă , dl Maniu pentru Ardeal, și ce am realizat noi ?

" **În decursul acestor 4 ani de guvernare** , având de luptat cu toate dificultățile crizei economice mondiale, **am acordat** , totuși, **intereselor ardeleni o promovare și ocrotire** pe care pot s-o califice **fără precedent**.

" **Ne-am străduit și am reușit să creiăm în primul rând** ,

noi posibilități de dezvoltare pentru economia Ardealului, și în special **pentru cea agricolă**, căutând să găsim **noi debușuri** pentru produsele ei ; datorită politicii noastre , **creșcătorii ardeleni își vând astăzi vitele cu preț îndoit** , față de prețul de acum patru ani .

" **Am stimulat apoi și am ocrotit toate industriile ardeleni**.

Urmare a acțiunii noastre , toate aceste **industrii sunt în stare de înflorire** .

Am creat , în același timp , **industrii noi** . Mai toate **industriile de război nou create au fost așezate în Ardeal**. La Brașov, la Zărnești, la Orăștie, la Avrig, la Cujir, la Petroșani,

s-au făcut **investiții de peste un miliard** , care vor da un nou impuls dezvoltării Ardealului.

" **Am ajutat instituturile de credit din Ardeal**, și prin acest ajutor ele s-au putut menține și înflori .

" **Am ajutat Școala, Universitatea și Bisericele naționale din Ardeal**, prin mărturiile care stau vii pe tot cuprinsul Ardealului.

Am început în Ardeal acea **operă de reparare istorică** [**protecția elementului românesc ?**] pe care o revendicăm ca una din **înfăptuirile cele mai importante a le guvernării.**

" **Iată ce a făcut pentru Ardeal , guvernul nostru "**

" **Ce a făcut d lului Maniu pentru Ardeal , în timpul guvernării sale ?**

D.lului Maniu obișnuște să vorbească , din când în când, în numele creștinismului și **se arată a fi un suflet moral și creștin.**

Ce a făcut pentru Biserica Românească dn Ardeal ?

Ce a făcut pentru Biserica Ortodoxă care a suferit atât de mult în trecutul vitreg al neamului nostru ? **Ce a făcut pentru Biserica Unită** , căreia îi aparține ?

D.Maniu e om de cultură . **Ce a făcut pentru așezămintele culturale ale Ardealului ?**

D.Maniu, ca șef al guvernului, a putut cunoaște toate **problemele economice ale Ardealului .**

Ce a făcut pentru soluționarea acestor probleme ?

Ce a făcut pentru industria Ardealului ?

Ce a făcut pentru instituțiile financiare românești din Ardeal ?

Ce activitate a desfășurat d.lului Maniu pentru acest Ardeal ?

Nu cunosc această activitate și nimeni n-o cunoaște .

Dacă ea a existat vreodată , în decursul guvernărilor d-sale, atunci ea s-a desfășurat incognito pe pământul ardelenesc.

Greșesc - **istoria Ardealului va reține** drept operă pozitivă a guvernărilor d-lui Maniu

pensionarea funcționarilor unguri , care refuzaseră să depună jurământul datorit Statului Român. Această reformă stă la activul guvernării d-lui Maniu ,

la capitolul < **promovării națiunii majoritare** .>

Gh.Tătărașcu / 12 dec.'37

Guvernul : dictatura ?! nesinceritate în politica externă ?!

" În cadrul aceluiași critici , **d lului Maniu acuză** apoi guvernul de **două păcate suplimentare : guvernul este antidemocrat și pregătește dictatura , și guvernul este lipsit de sinceritate în politica sa externă .**

" Drept răspuns acestor **acuzății glumețe** , rog pe dl Maniu să ia la cunoștință

)! că , în țara aceasta, **numai proștii și nebunii se pot gândi la dictatură .**

Deci domnia sa poate **să caute și să găsească aiurea** oamenii , care să se așeze în slujba acestei **formule de guvernare** , dar nu în **guvernul nostru** .

Cât privește **politica externă**, să afle dl Maniu că **problemele de politică externă**

)! **nu pot fi subiecte de agitat în pulberea străzilor** și că **legitimele sale curiozități**

în acest domeniu **pot fi pe larg satisfăcute** în biroul **Ministerului Afacerilor Străine** ,

unde va putea oricând culege **informațiile necesare** pentru ca să se convingă că

politica noastră externă nu a suferit sub guvernarea noastră **nici o deviere** și că ,

în cadrul acestei politici, **alianțele noastre au fost întărite** și **prietenii noastre au fost**

sporite. Grație acestei politici , **prestigiul Statului nostru a crescut** în afară și

nenumărate au fost și continuă să fie **manifestările acestui spor de autoritate** . "

Gh.Tătărașcu / 12 dec.'37

Maniu : Pact de neagresiune cu Garda de Fier !

" În această linie de preocupări , d- l Maniu ar putea mult mai util

să îndrepte focul criticilor asupra propriilor sale acte și să-și recomande personal și sinceritatea și linia dreaptă pe care le recomandă altora.

" **Democrat și inamic al dictaturii** , dl lului Maniu **face pacte de neagresiune cu vrăjmașii democrației și cu propovăduitorii dictaturii.**

Partizan al politicii externe tradiționale d-sa **face pacte de neagresiune**

cu acei care **vor dislocarea acestei politici** .

Dacă această atitudine înseamnă **linie dreaptă** ,

să răspundă d. Iuliu Maniu care este definiția liniei în zigzag ,
și **dacă** această atitudine înseamnă sinceritate ,
să răspundă d. Iuliu Maniu care este definiția ipocriziei ? "

Gh. Tătărașcu / 12 dec. '37

▣ **Legenda forțelor oculte**

" În sfârșit, dl Iuliu Maniu formulează încă **un cap de acuzare** , afirmând că **guvernul actual , ca și guvernul trecut , ar fi instrumentul unor forțe oculte.**

Cunosc această **legendă** . Ea a fost întrebuițată ca **armă de șantaj** în mâinile câtorva iresponsabili , dar **nădăduisem** că inconștiența se va fi ostenit și desarmat , răpusă de evidențe , și că **această legendă va fi murit** - și pentru totdeauna .

" Ea a reînviat însă o dată cu **reapariția d-lui Iuliu Maniu** și a fost din nou **transformată în armă de agitare** . Masca trebuie să cadă azi de pe fața ipocriziei .

Ce sunt aceste forțe oculte ? În ce împrejurări și **cu ce prilej s-au manifestat aceste forțe ?**

" **În decurs de patru ani de guvernare** am găsit , împreună cu întreg guvernul , **la Suveranul nostru** , în chip permanent , **paza cea mai severă a principiilor și a practicilor constituționale** , care , astfel cum am definit-o o dată **prevăd o Coroană activă și un guvern responsabil.**

" Nemijlocită și netulburată de nici o înrăurire a fost această **conlucrare laborioasă** , care a stat **la baza tuturor actelor noastre de guvernare** , în care au izvorât **atâtea reforme binefăcătoare** pentru propășirea și consolidarea țării .

" În toți acești **patru ani** , am putut asculta zilnic în **sufletul Suveranului nostru** , **tremurul unei conștiințe deschise la toate durerile și la toate aspirațiile acestui popor** și tresăririle cele mai numeroase ale unei voiți închinată exclusiv întăririi neamului nostru .

" **Patru ani** am văzut pe **Cel dintâi Servitor al Statului** , ostenindu-Se **cot la cot cu miniștrii și șefii oștirii , cu cărturarii , cu capii Bisericii , cu învățații și cu toți oamenii de muncă** , gonind cu sufletul după tămăduirea tuturor durerilor obștești și după izbândirea omeniei și a dreptății .

" **Patru ani** am fost împreună cu membrii guvernului **spectatorii acestei mucenicii regale** , **închinată marilor idealuri ale poporului nostru** și călăuzite de glasul unei singure forțe oculte : **iubirea de neam și de moșie !**

" **DI Maniu** , care a fost **prim sfetnic al Tronului , încearcă să întineze nimbul acestei mucenicii** . Cu ce scop ? Întreaga această **campanie desfrânată** voește să dea corp **legendei forțelor oculte** , **numai pentru a justifica rezultatele negative ale guvernelor d-lui Maniu .**

O mărturisește însuși **dl Maniu la Brașov** , când declară că **guvernele sale**

)! nu și-au putut împlini misiunea din pricina forțelor oculte ."

Gh. Tătărașcu / 13 dec. '37 / retro '1928 -'30

▣ **Guvernarea Maniu**

" În fața acestei afirmări , pe care o voi califica îndată , țara întreagă , țara care nu uită , își amintește că **dacă a fost un om** care a guvernat vreodată , **fără nici o stavilă și fără nici o îngrădire** , acest om **a fost d. Iuliu Maniu , președinte de Consiliu sub Regentă .**

" În vremea aceea , clevititorii **nu inventaseră legenda forțelor oculte ;**

D. Maniu a guvernat cu puteri nelimitate , a guvernat **< constituțional >** ,

în sensul concepțiilor sale , și a guvernat **< democratic >** în sensul ideologiei d-sale .

Dar acești doi ani de **< guvernare constituțională >** și **< integral democratică >** ai d-lui Maniu , reprezintă și astăzi în amintirea țării .

)! ani de adevărată catastrofă astfel încât cu drept cuvânt **țara se ridică și întrebă** pe **dictatorul de eri** , care **se plânge astăzi** că nu a putut face binele ce ar fi dorit , din pricina **< forțelor oculte >**

Forțele oculte au făcut **bugetele inflaționiste**

care au fost origina haotizării finanțelor publice ?

Forțele oculte au provocat **haosul administrativ** prin reforme fanteziste , neaplicabile ?

Forțele oculte au creat **legile de comercializare** care au acordat adevărate **liste civile favoriților regimului** d-lui Maniu ?
Forțele oculte au perfectat **concesiunile scandaloase** și atâtea **contracte oneroase** ?
Forțele oculte **au persecutat industriile românești**, pregătind prăbușirea economică și șomajul ?
Forțele oculte au instaurat **legile demagogice** care au lăsat în **părăsire drumurile românești** ?
Forțele oculte au săvârșit atâtea **acte care au disprețuit simțământul public** și au palmuit demnitatea țării ?
Forțele oculte **au împiedicat pe dl Maniu să transforme țara într-o Arcadie fericită**, așa cum o **făgăduise în zece ani** de frământări și agitații ?
" **Iată întrebările pe care o țară întreagă le pune d-lui Maniu** .
" Și fiind că la aceste întrebări d.Maniu nu va putea răspunde nici o dată,
țara este în dreptul ei să califice de cinică această atitudine, izvorâtă din cele mai triste **calcul politicianiste** .
" Țara știe, după cum știe și dl Maniu, că **guvernele sale n-au căzut** prin acțiunea **închipturilor forțe oculte**, ci prin propria lor **neputință și incapacitate** ."

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

▣ **Maniu și " demnitatea națională" .**

" În afară de această legendă, **d. Maniu încearcă să utilizeze** pentru atingerea scopurilor d-sale, și **principiile demnității naționale**.

" În vederea **reintrării în scenă**, d-sa a răsfoit **vechiul dicționar al perfectului agitator**, și, după multă reflexiune, **s-a oprit în fața titlului < demnitate națională >**

Omului ce reapărea în luptele politice îi trebuia o lozincă nouă de rezonanță și de captare .

)! **Vechile lozinci de < democratism , legalitate >**, cu care dl Maniu reușise pe vremuri să **narcotizeze o țară**, nu mai puteau stârni astăzi decât **zâmbete de compătimitare** și **reaminteau înfrângeri** asupra cărora **dl Maniu** cel dintâi dorește să **arunce vâlul uitării**.

)! Trebuia ceva nou, și, de aceea, în una din acele **nopti de insomnie** pe care le petrece **ros de orgoliu și chinuit de dorul răzbunării**, d-sa a găsit, în sfârșit, **noul strigăt de agitare** ce trebuia pus în slujba acestei **cele mai îndrăznețe** întreprinderi de **otrăvire a sufletului unui popor : < demnitatea națională > !**

" Domnul Maniu **și-a greșit însă calculele** .

Demnitatea națională este o lărgire și o adâncire a demnității umane.

Demnitatea umană are la bază, între altele, **omenia, sinceritatea și buna -cuviniță**, iar cea dintâi regulă a demnității naționale este **respectul și apărarea** a tot ce reprezintă **mândria și majestatea națiunii**. "

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

▣ **Manifestarea morbidă a lui Iuliu Maniu**

" Domnul Maniu însă **atacă** ceea ce **orice Român trebuie să apere** .

D-l Iuliu Maniu **ofensează** ceea ce **orice Român respectă și idolatrizează** .

Dl Iuliu Maniu este astfel, **față de comandamentele demnității naționale, un infractor**.

" În fața acestui **mare infractor**, **țara întreagă trebuie să ia atitudine**.

Și îndrăzneala are o margine și impunitatea are un fârșit .

Nu se poate tolera ca, numai **pe temeiurile serviciilor ce a putut aduce cândva țării sale, un om să poată batjocori** cele mai sfinte simțăminte ale neamului.

O reacțiune este necesară .

Chem toate conștiințele românești pentru ca să o facă, și astfel **să curme** cu un ceas mai curând **această manifestare morbidă care nu cunoaște precedent în istoria noastră politică**

D.Iuliu Maniu va înțelege, poate, în acest ultim ceas, **că nu are dreptul să abuzeze de toleranța acestui popor și va înțelege, poate**, că în noua sa acțiune, **se face complicele vrăjmașilor din afară și vrăjmașilor dinăuntru ai Statului nostru** ."

9.) CZCodreanu , Un protest public, / În apărarea lui Maniu * / 14 dec.1937

Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,
Colecția "Europa" , **Ion Mării** Munchen, Ediția a 5-a, 1981 , p. 225

▣ **Un protest public : în apărarea lui Maniu (p. 225)**

" Duminică s-au ținut în țară, în Capitală și la Radio, zeci de discursuri ,
toate lovind în Iuliu Maniu ,

în timp ce **el a fost împiedicat** , cu gaze lacrimogene, **de a vorbi**.

A ataca din zece părți un om - orice păreri ar avea el - punându-i în sarcină
mai mult decât merită, și în același timp interzicându-i a se apăra,

este un act de lașitate care **înalță pe cel atăcat și înjosește pe toți atacatorii lui**.

Dacă prin ilegalități cineva mai poate birui, lașitatea n-a ridicat nici o dată biruitori .
Cei ce uzează de ea , sunt condamnați la înfrângere "

CZC / 14 dec.'37

* **Notă.**

Într-o notă scurtă , la Informații, se spune că **Maniu** după- amiaza ar fi avut **o lungă întrevedere**
cu Titulescu (Să fi ascultat împreună discursul lui Tătărăscu la radio ?)

, iar seara **a plecat spre Ardeal**. De asemeni, că **Madgearu** a plecat spre **Caras**,
pentru a participa la câteva adunări, unde candida în fruntea listei .

10.) dr.Lupu - un interview (luat de G.Dinu) 15 dec.'37

Notă* : V.Serdici -arestat pentru "lèse majesté"

("Dimineața" , 14 și 16 dec.'35 + **foto** medalion dr.Lupu)

[LD : ce bizară potriveală ! Gh.Dinu a devenit unul dintre ziaristii ilegaliști comuniști alături de
alții care au ieșit la iveală după '44 Din câte știu , era evreu , Dinu era pseudonim.

Vezi, eventual, lucrarea sa memorialistică " Baricada din călimară " sau cam așa ceva]

[LD : Ministru de Interne , sub liberali, înainte de război, Lupu a organizat el însăși alegeri
" de pomină " ! După război, sub regimul votului universal , a luptat sub diverse stindarde .

"Evanghelia ecumenică" propovăduită în anii '35 -'37 , era în spiritul **formulei la modă**
și în Occident , și a fost consacrată ca slujind stindardul **Fontului Popular** .

10 ani, apoi 7-8 , cum spune el, după război, **nu a profesat-o deloc. Dimpotrivă !**

Dar până și acum nu o vede **decât sub steagul exclusiv al partidului**

în care este el înregimentat : la țărăniști ; apoi în dizidență (și ce dizidență belicoasă !) ;

în 1937 cu PNȚ ; în '38-'40 alături de Maniu și Mihalache ; în 1948 , contra lor !

Eu trebuie să mă fac că nu-i cunosc evoluțiile ulterioare, și felul cum a jucat sub ocupație
sovietică . **În 1937** , însă ,din multe p.d.v. **are dreptate și are fler .]]**

Dr.Lupu / 15 dec.

Doc.integral : **PNȚ XVI**

▣ **Campania electorală, represiunile.**

▣ **Defăimătorii lui Maniu**

▣ **Inconștiența și atacurile lui Tătărăscu**

▣ **Pericolul dictaturii interne .**

Gh.Dinu /

Gazele otrăvitoare de la Marna au lăsat urme asupra celor cari au participat la manifestația
național -țărănistă de la Marna . **Dr.Lupu este reținut acasă** , pentru un **tratament de**
dezintoxicare . El **trebuia să fie la Chișinău**, pentru a lua cuvântul la o întrunire din capitala

Basarabiei . L-a vizitat acasă [**adică la hotel**] și i-a luat un interview :
Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Campania electorală, represiunile.

"Oricât aş fi fost de pesimist asupra **evoluției politice interne** în România, **nu mi-am închipuit** că vom ajunge să trăim aceste vremuri . Am dus lupte violente.

În cei **10 ani** de după război, și **alți 7-8 ani** după aceea, am cunoscut **atacurile armatei** , puse în slujba guvernului , împotriva opoziției , **samavolniciile jandarmilor** și toate mijloacele cari **nenorocesc și pătează viața publică a României .**

Responsabil atunci era **șeful de partid , șeful guvernului.**

Exista , totuși, atunci, **simțul măsurii** , chiar **în materie de abuz .**

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Defăimătorii lui Maniu

" **Să fabrici decret special** pentru o **adunare** , în care aveau să vorbească **Iuliu Maniu și Grigore Filipescu** , **să desfășori cu tancuri, tulumbe** și la urmă cu **gaze** (avem mostrele) , și toată această paradă , **comandată în văzul tuturor [vizat Gabriel Marinescu]** , iar **seara** , confortabil, în fotoliul tău de prim ministru , **să te instalezi la Radio** , pe care **îl refuzi adversarilor** tăi, și **să califici ca infractor** pe omul care are **rolul istoric știut** în alipirea Ardealului , este , într-adevăr, **lucrul cel mai revoltător.**

" Apoi toată **liota de defăimători** ai lui Maniu, începând cu **oameni** de la a căror vârstă și situație intelectuală **te așteptai să fie nițel mai obiectivi [aluzie la Iorga și Lapedatu]** și sfârșind cu **minusculul Tilea [în Fr.Românesc, cu Vaida]** ,

e într-adevăr **un spectacol trist și dureros.**

Și toată această **încăerare grozavă , de patimi fără frâu** ,

în care **se uită până și faptul că suntem români de același sânge, credință și lege,**

în niște **împrejurări externe atât de tragice**, și atât de **pline de pericole** pentru țara noastră, întrece orice închipuire și **umple sufletul de desnădejde.**

" Atunci înțelegi **cuvintele cronicarului** - și dr Lupu citește dintr-o carte pe care tocmai o răsfoia - < *oh, oh, săraca țara Moldovei , **ce norocire de stăpân** ca acesta ai avut , **ce sorți de viață** ți-au căzut !*

Cum au mai rămas om trăitor în tine , de mare mirare este,

*cu aceste **spurcăciuni de obiceiuri** ce se trag până azi în tine, Moldova !*

*Și din vreme în vreme , tot **s-au mai adus spurcatele obiceiuri** ,*

*care mai înainte **se vor scrie , cine și la rândul lor !** >*

Au trecut 200 și mai bine de ani de când **Neculce scria aceste vorbe**, și **dacă ar trăi**, ar avea cu ce umple și **rândurile zilei de azi...**

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Inconștiența și atacurile lui Tătărescu

" Și ar fi fost așa de simplu să trăim în liniște ! În clipele grele prin care trece un popor, un singur îndreptar este și o singură nădejde : instinctul și unanimitatea voinței lui .

Se îndoiește d.Tătărescu , **autorul moral și responsabil** în fața țării al **acestor căinoșii** ,

de voința țării ? **Să lase alegerile libere ! Cine va merge cu guvernul liberal , alunecat inconștient pe panta realizării dictaturii** și a unor **stări nenorocite** , identice cu cele din Jugoslavia și Bulgaria ? **În ceasurile de restricte** , când vom avea de a ne apăra ființa și poporul nostru, **asemenea urgiseli nu se uită** , și e păcat să se dea prilej ca să se facă .

" Este d-sa capabil să creadă că **afirmațiile monologate la Radio**,

în care **Maniu e infractor, eu comunist, iar Mihalache topârlan** ,

pot să fie crezute și luate drept **temei de adevăr ?**

Detractându-ți adversarii la adăpostul baionetelor sau tancurilor,

poți avea **un succes momentan dar nu durabil "**

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Consecințele alegerilor silnice

▣ Spargerea unității sufletești

[LD : această evanghelie ecumenică la lupu este o noutate . 10 ani,apoi 7-8 , cum spune el, nu a profesat-o deloc. Dimpotrivă ! Dar și acum , nu o vede decât sub steagul exclusiv al partidului în care este el înregimentat : cândva, la liberali ; apoi la țărăniști ; apoi în dizidență (și ce dizidență belicoasă !) ; în 1937 cu PNT ; în 1948 , contra lor]

" **Dacă viața politică** a României de azi, **ar avea o logică și un șir**, încă n-ar fi de dezesperat.

Cu toate **consiliile de prefecti, militari și magistrați**,
prezidate de fostul socialist Vasile Sassu, [**ministr.de Justiție**]

care **ține închis de trei zile pe deputatul Serdici ***,

cu toate **contaminările** ce se pun la cale, cu tot **deluviul de beție** ce se proiectează,

conștiința țării e atât de vie și revoltată -

că **guvernul nu va împlini cele 40 % și puterea emanată de la națiune**

va aduce **Partidul Național - Tărănesc**.

" **O clipă de reculegere** , de **venire a minții la cap**, ar îndrepta poate situația și,

cum **românul uită repede** , **ar trece și asta** , ca un vis urât , ca multe altele,

și **am putea** începe să ne dăm seama bine în ce împrejurări ne găsim,

și **să zidim repede** , **sufletește** , **ceea ce cu atâta sârquintă am dărâmat** . "

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Pericolul dictaturii interne .

" **Dar mă tem** că și **acesta este un vis**, pentru că **în realitate** , prin aceste **măsuri violente** , prin **înfruntarea cinică a sufletului țării**, **se urmărește un plan mai îndepărtat : înscăunarea deplină și în formă** , căci **în fapt este** , **a dictaturii interne**, iar la adăpostul acestei noi stări de fapt , **scoaterea României din făgașurile care au creat-o** , și **îndreptarea ei către căile pierzaniei și nimicirii** .

Biată țară , **ce dureri grozave și ce chinuri te așteaptă încă "**

Dr.Lupu (cf.Gh.Dinu) / 15 dec. '37

* **Notă** : -----

Sighișoara, 13 dec. Fostul deputat național-țărănist **V.A.Serdici** , fusese **reținut**

la dispoziția parchetului, fiind învinuit de **crimă de lèse majestăte** .

A fost **arestat și depus în închisoare**-----

11.) **Gr.Filipescu** , **Manifestul** Partidului Conservator , 16 dec.' 37

(" Dimineața" , 16 dec.'37)

[LD : probabil a fost lansat la începutul campaniei, dar este publicat în acest număr.

Manifestul este o **justificare a cartelului electoral încheiat cu PNT** .

Este simplu, clar și surprinde **motivațiile esențiale ale alianței** .]

Gr.Filipescu / Doc.integral : **fișier P.Consrv. II**

▣ **Pentru un alegător conștient, liber și curajos**

▣ **Naționalism intransigent dar generos cu minoritățile**

▣ **Politică externă tradițională**

▣ **Domnia legilor și tăria caracterelor**

" Cetățeni ,

Cuvântul acesta cu care în deobște vi se adresează partidele politice,

în timpul luptelor electorale, are astăzi un deosebit interes.

Cetățean adevărat e numai omul care , alături de tributul pe care munca sa îl aduce

economiei naționale, **înțelege să aducă** totodată politicii generale ,

contribuția judecății sale libere și curajoase . [-----]

* * *

" Iată în puține cuvine , al căror înțeles vă rog **să-l cercetați cu atenție, judecată și**

conștiință , motivele pentru care vă cer **să luptați în aceste alegeri** ,

cele mai însemnate de la război încoace,

și **să votați listele Partidului Național -Țărănesc , cu semnul : cercul .**

Gr.Filipescu, șeful Partidului Conservator. / 16 dec.'37

12.) Iuliu Maniu , Cuvântare electorală , Sibiu, 17 dec.'37

("Dimineața", 18 dec. 1937), [Documentar ISISP, , 1934-1940 , p.416-420]

[LD : atenție ! caută fascicola detașată din documentar pentru completare.

Am rătăcit-o și aici am doar simple fișe]

Evocă conferințele naționale conduse de marii frunțași Rațiu, Lucaci, Coroianu, în care se hotăra soarta națională.

Evocă faptele de vitejie ale gral Ion Boieriu și col. Tr. Popa

În al 20-lea an de la Unire, " ne cuprinde pe toți o neliniște și o îngrijorare", pentru că viața noastră de stat arată o "nesiguranță".

"Nimeni nu se simte sigur în drepturile sale, pe care le calcă tocmai acei care sunt puși să le respecte. "

Avem **"guverne personale"** , care nu rezultă din voința poporului.

/ Dl. Mihalache, distinsul nostru frunțăș , **nu a fost adus la putere,**

deși , i-a fost acceptat **progr. de guv. de către MSR.**

Colaborarea cu d. Vaida, ar fi însemnat **"cuiul lui Pepelea"** ...

Deși **Tătărescu și Dinu Brătianu declaraseră că trebuie să vie la putere PNȚ...**

deși la alegerile județene țara s-a pronunțat pentru PNȚ ...

a fost adus tot Tătărescu! (face istoricul guvernărilor după Restaurație)

Maniu / 17 dec.

▣ **Guvernul Tătărescu =catastrofă pentru țară.**

Ce ne deosebește pe noi de PNL ?

Noi suntem democrați----ei, nu.

Noi suntem pentru descentralizare----ei , nu.

Noi suntem pentru dreptatea socială ---ei, pentru capitalismul liberal

Noi vrem etatizarea fabricilor care produc ptr. stat--ei le-au dat partizanilor

Eu am fost împiedicat să vorbesc la radio----Tătărescu a vorbit.

Eu sunt cenzurat la ziare ---ei, nu.

Maniu /

▣ **Pactul de neagresiune .**

Am făcut pact cu **"Garda de fier"**, nu pentru aceleași credințe,

ci pentru **a garanta libertatea alegerilor.**

Tătărescu , Lapedatu și satelitul lor Valer Pop,

spun că **eu** am guvernat cu **cenzură și stare de asediu!**

Îndată ce am ajuns **la guvern, le-am desființat .**

Mai spun că **eu** am încheiat **Convenția dela Geneva!**

Ori se știe că, **ambele măsuri le-a luat Guv. Vaida,**

motiv pentru care **și-a dat demisia dela președinția PNȚ**

Maniu / 17 dec.'37

13.) Corneliu Zelea Codreanu , Un răspuns ; Circulara 119 , 18 dec.'37

Circulări și Manifeste ..., Munchen, Ediția a 5-a, 1981 , p. 225-229

[LD : Nu știu unde și când **a dat sau a publicat CZC** aceste răspunsuri .

Le preiau , cu toate rezervele , din acest volum. Dar ele dau oarecari indicii

privind **conflictul dintre cuziști și legionari** pe tema **pactului de neagresiune ,**

dar și unele **punți de legătură** care vor îngădui **apropierile viitoare ,**

mai ales **în timpul și după** guvernarea Goga -Cuza .

Nu numai partidele democratice s-au anihilat reciproc , spre profitul amatorilor de dictatură,

mai ales a regelui Carol și sprijinitorilor lui din toate partidele, care a folosit genial această incapacitate , această boală , **dar și partidele naționaliste** , între ele, au avut **fricțiuni, ciocniri și concurență** ,făcând posibilă **reprimarea și lichidarea lor** , în circumstanțele agravante ulterioare .

Circulara 119 , probabil este **promisa circulară** în **problema "jidănească"** , din **Circulara 117** , (30 nov. '37) în care explica **adeziunea la Pact și deschiderea porților Gărzii** (vezi **fișier PNT -XV -**) .

Cu explicațiile date de Codreanu în aceste **Circulare**, se poate măsura , dacă nu greșala , în orice caz **eroarea făcută de Maniu** , prin încheierea **pactului** .

CZCodreanu nu a renunțat la nici unul din punctele sale programatice , în schimb Maniu și-a îndepărtat aliații firești și **a facilitat (sau a dat girul) penetrației propagandei și succesului electoral al Gărzii !**

Sublinieri, supratitluri, semne , colorări - îmi aparțin .] Doc.integral : **fișier G de F- X -**
[-----]

CZCodreanu / 18 dec.'37 / Precizări și lămuriri /

▫ **Între cuziști și legionari :**

▫ **Pactul de neagresiune = apărarea jidanilor ?**

" **Conducerea** Partidului Național Creștin **a ordonat** membrilor săi ca **să oprească pe jidani de la vot** . În ziare , niște **domni naționaliști** , mă ispitesc cu vechea și cunoscuta viclenie iudaică :

< Ce va face Codreanu ? Va da ordin legionarilor săi ca să ia apărarea jidanilor , năpustindu-se asupra lăncierilor Național -Creștini ? Iată întrebarea la care am vrea să avem un răspuns . >

" **Vă răspund** , domnilor , **nu pentru că mă somați dvs**, ci pentru că **nu voiesc să rămân nici o dată dator cu nimic , nimănui** . Și **răspunsul meu este acesta :**

< Nu, legionarii nu vor apăra pe judani . Membrii Partidului Național -Creștin sunt liberi să-i oprească de la vot . Observ însă că pe dvs vă preocupă mai mult voturile legionarilor ,decât voturile jidanilor . >"

[-----]

CZCodreanu / Circulara 119 / Precizări și lămuriri

▫ **Jidanii = vrăjmașii nației**

" **Valul de minciună și de ură** se mai menține încă .Am trecut , însă , prin **atâtea furtuni**, și **atâtea valuri de ură** s-au izbit de piepturile noastre , încât acesta din urmă , în care **își puneau atâtea speranțe dușmanii și mai ales , prietenii noștri** ,

)! n-a clintit și nu va clinti un singur om , un singur suflet , de pe poziția credinței lui legionare .

" **Un atac ca acesta** , al minciunii, are partea lui de durere, din **scârbă pentru micuță** . **Dar are și binefacerile lui :** Noi **ne-am cunoscut dușmanii din copilărie** , nu ne-am îndoit de ei , și am luptat în contra lor ;

mulțumim lui Dumnezeu că **astăzi ne-a ajutat să ne cunoaștem și prietenii** .

Așa , bunăoară, un **< bun prieten >** , repeta sentențios această întrebare :

< Să răspundă d. Corneliu Codreanu dacă pactul pentru asigurarea libertăților alegerilor , nu înseamnă apărarea voturilor jidănești ! >

"**Răspund : De 17 ani, eu și cu camarazii mei , n-am intrat într-o prăvălie jidovească , deși am trăit în Iași, nu am vorbit cu un singur jidan , pentru că i-am considerat , pe acest pământ , ca vrăjmași ai nației mele.**

)! Asta era nelămurirea d-tale ? Că eu cer libertatea la alegeri pentru jidani ?

Că o să-i oprești d-ta și eu o să-i apăr ? Nu, domnule ." [----]

CZCodreanu / Circulara 119 / Precizări și lămuriri

▫ **Capitularea legionarilor și vaidiștilor ?!**

" Un alt < prieten >, musafir de câteva luni în mișcarea naționalistă (cuzistă) , candidat pe listele Partidului Național -Creștin, mă binecuvântează în felul următor :

< **Partidul Național -Creștin** este **singurul organism** care se înfățișează cu **un program naționalist , fără transacții,**

în timp ce **celelate formațiuni naționaliste au capitulat ,**

fie în mâinile liberalilor , cum e cazul d-lor Vaida și Iorga ,

fie în brațele Frontului Popular organizat de d. Maniu ,

cu **concursul jidanilor și al comuniștilor ,**

cum e cazul **partidului " Totul pentru Țară "**

de **sub conducerea d-lui Corneliu Zelea Codreanu .>**

)! "Numele acestui < prieten> este Ion Sân -Georgiu, profesor universitar.

)! **L-am dat în judecată pentru calomnie , și-l voi ține minte ,**

după cum **și voi legionarii veți ține minte** pe **toți acei ce au îndrăznit**

să vă acopere cu noroi , ca să nu vă vadă țara carnea vie a rănilor voastre "

[-----]

*

" Un alt < prieten > se întreabă ironic , insultându--mă,

dacă nu are dreptul < **să discute** > **pactul de neagresiune.**

Îi răspund : **Ai dreptul să discuți , să ofensezi și să calomniezi , după cât are dreptul un cofetar** ca să discute măsurile strategice ale unui comandant de trupe în timpul războiului .

Și, în orice caz, unui om care conduce o trupă și răspunde ,

)! și care **a dat dovadă de bună-credință , poate și de pricepere,**

)! trebuie **să i se acorde un răgaz măcar de o lună ,**

)! iar **nu să-l palmuești și să-l ataci** cu rea credință din primul moment .

)! "**Cred că e drept, dacă cer să fiu palmuit la urmă,** chiar de acești domni ,

și bătut cu pietre ,după ce se va dovedi greșala tactică pe care am făcut-o "

[-----]

CZCodreanu / 18 dec.'37

14.) Manifestul către muncitorime al PSD și P.S.U., 19 dec. 1937

("Dimineața", 19 dec.'37) [Documentar ISISP, p.420-422]

/Organizațiile din Capitală ,pentru **Lista nr.11 ,semn triumphi.**

Înțelegerea dintre PSD și PS U, pentru alegeri, ca **un prim pas spre unitate**

Socialismul "vechi" ,mănat de "generoși" ,

a căzut prin trădare ,în mâinile liberalilor.

Național-țărăniștii -către care inconștiența și manevra unora împing azi muncitorimea și socialismul - au fost **complicii prigoanei de după război**

Național -țărăniștii au fost **complicii interesați ai înăbușirii grevei din '20,**

Când au fost la putere, au practicat față de poporul muncitor

aceeaș **politică de oprimare, de vărsare de sânge și de întemnițări .**

Și tot ca toate partidele, au acceptat și folosit **prima electorală ,**

care **falsifică votul universal** și este **germenele fascismului la noi.**

Este o îndoită aberație ,doctrinară și practică,

de a crede că **național-țărăniștii** ar putea instaura **domnia legilor,**

ar putea împinge statul spre **o formă democratică reală,**

care **să slujească cauza muncitorimii** dela orașe și sate ,

împotriva capitalismului [...]

A târî clasa muncitoare în tabăra național-țărăniștii,

înseamnă trădarea socialismului, trădarea clasei muncitoare,

pornire spre o nouă lichidare în felul celei de odinioară a "generoșilor".

Numai **socialismul** poate impune **zăgaz** contra **fascismului în ridicare,**

cu care **preținșii democrați ,fac pact de neagresiune.**

Alianța dintre **fascism și democrație ,**

Înseamnă **jertfirea democrației** și muncitorimii **în folosul fascismului.**
/ Feriți-vă de fasciști, de liberali, de național-țărăniști,
de orice partid politic, în afară de socialiști.

PSD/ dec.'37

15.) Gr.Iunian , Declarații de presă / evenimente politice / alegeri / , 19 dec'37

("Dimineața " , 33, nr. 11.136, 20 dec. + foto-medalion Gr.Iunian)

[LD : Este adevărat că Iunian are un discurs relativ " consecvent" și "echilibrat "

Dar : Vezi ruptura și motivațiile lui la desprinderea din PNȚ (oct.'32) ,

atitudinea față de legionari (mart.'34) , ș.a. **fișier PRT -I -**

- El reprezintă o formațiune radicală , de tip iacobin , în care nu atât convingerile democratice cât **obsesiile unui om orgolios , desamăgit și enervat** , în 5 ani s-au transformat într-un **fetiș** care a atras oameni ai domnului : Stere, Leancă (febr.'33) ș.a. ... oameni dominați de frustrări și resentimente prin prisma cărora **taxau partidele și atitudinile politice : democrație, parlamentarism, lege electorală , restabilizare .** Pentru că , interesant, el vorbește de democrație, parlamentarism etc etc, dar **se ferește ca de dracu** de a fixa **rolul partidelor** în aceste mecanisme.
- Nu pot ignora **rolul pe care l-a jucat la restaurație.**
- Parcă, printr-un joc al hazardului , după revenirea lui Lupu la PNȚ (mart.'34) , cineva trebuia să-i ia locul : **Iunian este Lupu** unei alte etape din istoria PNȚ
- **Dacă Iunian** nu a reușit să-și convingă **companionii din partid**, de ce-și închipuia că va reuși să convingă... masele ?!
- Nu-mi plac **înversunările** revărsate 'retro ...]

Gr.Iunian / 19 dec.'37

Doc.integral : **fișier PRT -II -**

▣ **Lupta pentru modificarea legii electorale**

▣ **Frontul electoral al opoziției : PNȚ + Totul pentru Țară**

▣ **Starea de asediu : PNL și PNȚ**

Am cerut modificarea legii electorale și apoi, pe temeiul unei legi cinstite , **cu reprezentare proporțională reală** , să se facă **alegeri libere** , prezidate de un guvern care să ofere toate garanțiile.

Interese egoiste de partid au împiedicat partidele ce se afirmă democratice

- menționez PNL și PNȚ - **să sprijine această formulă de succesiune** ,

singura democratică și necontestată constituțională ,

dat fiind că **nici un partid nu întrunise** în precedentele alegeri județene ,

)! peste 50% , pentru **a fi îndreptățit să reclame puterea** .

" **O înțelegere a diferitelor puteri s-ar fi impus**, căci în acel parlament

)! nici un partid n-ar fi împlinit 40% .

Înțelegerea s-ar fi constituit pe baza unui program de lucru.

Guvernele ar fi fost ale țării , nu ale partidelor și, în special, **a clientelei lor politice**

[-----]

[-----**anomaliile frontului electoral guvernamental** -----]

" Și să nu se uite un lucru : **acest trist și imoral spectacol este rezultatul fatal**

al **odioasei legi electorale** . **Un guvern**, pentru a se înscăuna definitiv,

nu are nevoie decât de **40% din voturi** , dar are neapărată nevoie de aceste 40 % .

Ele trebuie realizate cu orice preț . Cu prețul oricăror **acte politice imorale**,

și cu prețul oricăror **abuzuri** .Și de aceea nu lipsește nici de data aceasta cortegiul abuzurilor

electorale, sub toate formele. **Agenți electorali** de cea mai joasă speță sunt **promovați**

candidați . Pentru a asigura pătrunderea lor în parlament ,

cele mai sălbatece mijloace sunt folosite ." [-----]

Gr.Iunian / 19 dec.'37

▣ Frontul electoral al opoziției

" Ca și în lagărul guvernamental, vedem aici **apropieri care nu pot găsi nici o justificare** și a căror **imoralitate politică** este în afară de orice îndoială .

PNȚ + Totul pentru Țară

" **Partidul Național -Țărănesc** a făcut un **pact electoral de neagresiune** cu partidul "**Totul pentru Țară**". Este desigur un **pact politic**.

)! **El a fost încheiat între două partide** cari reprezintă **două politici ce se exclud una pe alta** . **PNȚ se pretinde reprezentantul cel mai autorizat al democrației** .

)! Partidul **Totul pentru Țară** este **adversar hotărît și declarat al regimului democrat** , a cărui desființare o urmărește **prin toate mijloacele**.

Și cele violente sunt cele mai practicate . **Cum e posibilă o asemenea apropiere ?**

)! **Și mai ales pentru apărarea libertăților a căror desființare constituie punctul principal din programul partidului ?**

" **Partidul național -țărănesc pretinde că situația excepțională de azi justifică această înțelegere** .Prin ce e excepțională situația de astăzi ? **Nu am suferit acest regim 4 ani ?** Nu au fost în acest timp **stâlcite libertățile ?** Nu s-au făcut **legi pentru desființarea partidelor ?**

Nu știa PNȚ că o instaurare a regimului democrat nu e cu puțință în cadrul **acestei legi electorale ? De ce n-a modificat-o ?**

De ce n-a sprijinit formula guvernului de alegeri ?

)! " Pentru că **nădăjduia să-i revină puterea** , pe care s-o poată consolida prin mijlocirea aceleiași legi odioase și **să poată governa pe cei 60% adversari** , **prin cei 40%** ,a căror acțiune ar fi obținut-o .

[-----starea de asediu : PNL și PNȚ -----]

" Altfel ar fi însemnat **să lupte contra unui sistem , nu a unui guvern**

)! și **alături cu aliații firești , nu cu adversarii declarați** .

În orice caz, **nu e deloc liniștitor** pentru adevărații luptători ai cauzei democratice , să vadă **pretextele și explicațiile d-lui Maniu** , șeful PNȚ , plecând **la luptă decisivă pentru triumful democrației**.

)! **sprijinit de d.Corneliu Codreanu și la stânga de dl Laurențiu [Lucrețiu] Pătrășcanu** , adică de **cei doi adversari hotărîți ai regimului democrat** . [-----]

)! " Zile dearândul **problema capitală în discuție a fost cine are răspunderea politică a dizolvării Gărzii de Fier** . Dar **ce rost are discutarea** acestei chestiuni în actualele alegeri ? Afară de cazul când trebuie să ofere prilejul la o parte din **participanții actului de la 1933** , **să prezinte scuze personale** . "

Gr.Iunian / 19 dec.'37

▣ Starea de asediu : PNL și PNȚ

"**Starea de asediu e inutilă , e păgubitoare** . Noi am susținut constant acest lucru , dar am fost nevoiți să-l susținem și **contra PNȚ** .**D.Iuliu Maniu** , în discursul său de **la Sibiu** , a declarat că **votarea stării de asediu a fost opera d-lui Vaida Voevod** , cu care nu a fost de acord , și **de aceea a demisionat** .

Dar uită d.Maniu că ceea ce interesează **este atitudinea partidului** , **de care nu se poate desolidariza**.

Or, **partidul întreg**, prin parlamentul 1932-'33, **a sprijinit opera dlui Vaida și a votat starea de asediu** . Așa cum **a aprobat și represiunea de la atelierile Grivița** provocată de incapacitatea guvernului. " [-----]

Gr.Iunian / 19 dec.'37

16.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37

(" Dimineața " , 24 dec.'37 ;)

(" Parlamentul Românesc " , an VIII, nr . 255-258, 31 dec.'37)

"Dimineața " / 24 dec.'37

" Parlamentul românesc " / 31 dec.'37

▣ **Ipotezele în discuție**

▣ **Alegerile pentru Cameră : votanți, procente, loc, mandate**

▣ **Numele celor 387 deputați din virtuala Cameră**

▣ **Alegerile pentru Senat : votanți, procente, loc**

▣ **Alegerile pentru Senat în București : votanți, partide, loc .**

▣ **Numele celor 258 senatori din virtualul Senat**

Doc.integral : **fișier Alegeri -III-**

LD :) ian.2004 Sistemul de partide reeșit din aceste reglementări ,

încă **nu-și terminase gestația.**

Între 1919 -1928 , **clasa politică românească** , **aceeași** de până la războiul întregirii ,

crează instituțiile (Constituție, Lege electorală , lege administrativă ,ș.a)

și declanșează procesul de organizare politică .

În următorul deceniu , generația "unirii" , primește **infuzia noii generații .**

În toate mecanismele regimului (partide, parlament , administrație)

fără a-i preda încă ștafeta . Urma perioada firească a "conviețuirii " dintre generații .

Alegerile din 1937 ilustrează această tulburare firească , care , în vremuri normale,

ar fi dus la **maturizarea regimului democrațic în România.**

Doi vectori esențiali au complicat acest proces de maturizare :

circumstanțele galopante internaționale care au produs și dezechilibrul societății românești ,
și **tentațiile autoritariste ale regelui Carol** , a cărui domnie coincide cu ele.

Celelate **fenomene adiacente** , au și ele doza lor de contribuție (negativă sau pozitivă)
dar decurg din vectorii semnați.

De aceea , comentariile de genul : Tătăărăscu a făcut... Maniu a zis ... Codreanu a dorit ...

Iorga a sfătuit ... Vaida a încercat ... Brătienii au sperat ... Iunian a cobit ...

chiar când sunt adevărate , trebuie raportate la cele **două fenomene majore:**

Carol și influența internațională . Fiecare cu importanța și consecințele ei .

LD : Alegerile din '37 nu au fost un " accident" în evoluția democratică a României .

Ceea ce a urmat acestor alegeri ... a fost " accidentul " .

Toată bulversarea electorală cu aspect de **preludiu la război civil**

a purtat **amprenta momentului** și a primit cea mai **nefericită soluție** .

Aceasta nu înseamnă nici " scutire" de responsabilități , nici ignorarea erorilor ,

nici menajarea vinovaților , nici tragerea de învățăminte.

Din păcate , această categorie de judecăți , nu poate fi decât o subiectivitate de istoric ,

însușind subiectivitățile actorilor ... Eu încerc ...]

[**LD , 9 ian.2004** .Concluzia finală la **alegerile '37** :

Da,este adevărat , Regele **Carol a făcut mișcarea fatală** la succesiune,

neacordând PNȚ -ului guvernarea , și, deși asta asta a urmărit,

va suporta consecințele care-l vor sili , în final, la abdicarea din 1940.

Da, este adevărat , Tătăărăscu a făcut jocul lui Carol,adjudecându-și guvernarea,

trădând crezul democratic,constituția, partidul, prietenii , moment de la care ,

întrega sa carieră va evolua sub semnul unor acte similare ('38, '40, '44, '46) .

Da, este adevărat , Maniu a reușit ceea ce și-a propus : guvernul liberal a fost silit

să demisioneze. În limbaj popular , **< a murit și capra vecinului ! >**,

dar, prin **Pactul de neagresiune** cu Garda , și-a știrbit prestigiul de garant al democrației

Da, este adevărat , lovitura grea a fost dată regimului parlamentar ,

intrat într-un blocaj legislativ , provocând **cea mai gravă criză politică de la război.**

Da, este adevărat , toate mișcările pe tabla de șah a politicii românești , din motive și în moduri

diferite , **au concurat la instaurarea dictaturii regale.**] Doc. integral : **fișier Alegeri III**

"Dimineața" / 24 dec.'37

▣ Camera.Totalizări pe țară

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Guvernul +cartel	971. 000	37,5 %	1	142-145
PNȚ Iul.Maniu	530.000	19,40%	2	77
Totul pentru Țară -CZCodreanu	430.000	16,098 %	3	62

[-----]

" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37

▣ Alegeri Cameră .Totalizări pe țară

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Coaliția guvernamentală	1.103.323	35,92%	I	152
PNȚ	626.642	20,40%	II	86
Totul pentru Țară	478.378	15,58%	III	66

[-----]

" *Parlamentul românesc* " / 31 dec.'37

▣ 387 deputați aleși

" Publicăm lista noilor deputați și senatori , întocmită de **Comisiunea Centrală Electorală** în mod **definitiv**. **Deși se crede** că **noul parlament va fi anulat** mai înainte de a se fi constituit , și **se vor orândui alegeri generale pe alte baze și în alte condițiuni**, este pentru noi **o elementară datorie** aceasta , deoarece **țara întreagă s-a străduit să aleagă** , dintre cei **5.000 de candidați** [-----]

Birtolon A. (PNȚ)   **Bocu Sever** (PNȚ)   **Bogos D.**(PNȚ)
Călinescu Armd. (PNȚ)   **Ceaușoglu Cr.** (PNȚ)   **Ciobanu Șt** (PNȚ)
Codreanu I.Ion (PNȚ) **Cosma A dr** (PNȚ) **Gafencu Gr** (PNȚ)
Ghelmegeanu M (PNȚ) **Grossu Virg** (PNȚ)   **Halippa Pant** (PNȚ)
Hudiță I (PNȚ) **Lazăr Ilie** (PNȚ) **Lepădatu V** (PNȚ)
Lugojanu Ion (PNȚ) **Maniu Iuliu** (PNȚ)   **Mihalache I** (PNȚ)
Madgearu Virg.(PNȚ) **Măcărescu G.**(PNȚ) **Mirto Ed.** (PNȚ)
Mihăescu Șt.(PNȚ) **Pelivan I** (PNȚ ?) **Penescu N** (PNȚ)
Pop Ionel (PNȚ) **Popescu Zorica N Potârcă Virg** (PNȚ)
Prie Oct.   **Rădulescu -Mehedinți V** (PNȚ)   **Ralea M** (PNȚ)
Răducanu I (PNȚ) **Rujinschi Gh.GI** (PNȚ)) **Roxin T** (PNȚ) **Simian Dinu** (PNȚ)
Solomon Virg. (PNȚ) **Spineanu C** (PNȚ) **Ștefănescu Goiceanu** (PNȚ)
Titulescu N (PNȚ ?!) **Zane Gh** (PNȚ) ș.a. ș.a.

"*Dimineața*" / 24 dec.'37

▣ Alegerile pentru Senat

Comentar LD : Ziarul nu comentează deloc rezultatul la senatoriale.

De aceea voi face eu câteva remarci , bazându-mă pe tabloul publicat .

/ Este foarte clar că , **dacă** acest parlament ar fi fost validat ,

PNL ar fi avut **o majoritate zdrobitoare** și ar fi putut să-și asigure succesul legiferării .

Exceptând : **3 senatori PNȚ** (**Sichitiu, Coroianu și Fodoreanu**) ;

/ La senatorii aleși, adăugându-se **senatorii de drept** : capii **confesiunilor și generalii** ;

șefii unor partide sau diplomați (**Dr.Lupu**)

Camerele profesionale (**N.Penescu**)

/ În majoritatea județelor, locurile **I și II** sunt ocupate de **PNL și PNȚ** ,

ceea ce **confirmă** aprecierea lor ca **formațiuni solide**, cu **structuri** în toate județele, cu **cadre și aderenți** în toate provinciile țării .

/ Faptul că **Garda de Fier** ocupă în unele județe **locul I** (Arad și Neamț)

sau **locul II** (Brăila,Câmpulung, Cahul, Covurlui, Dolj, Putna, Prahova, Roman,

Râmnicu Sărat , Rădăuți ,Suceava) , este **o confirmare** a faptului că

ea a fost **principala beneficiară a Pactului de neagresiune**,
 în **detrimentul PNT**, căruia i-a luat locul !
"Dimineța" / 24 dec.'37

▣ **Alegerile pentru Senat**

Județul	PNL1	PNL2	PNT	T.ptr.T	
Argeș	6.434		10.731		g-ral I.Sichitiu
Arad	5.516	1.406	4.122	16.345	protopop I.Moța
Alba	6.317		6.295		
Brăila	8.341		3.065	3.817	
C.Lung	3.682	225	1.304	2.054	
Cahul	5.533		872	1.159	
Covurlui	5.807	693	1.669	5.053	
Dolj	16.448	3.339	8.229	9.105	
Iași	12.304	1.180	3.687	827	
Neamț	5.290	746	2.023	6.640	M.Manoilescu
Putna	8.293		1.544	4.530	
Prahova	10.337		4.344	4.520	
Roman	7.289	522	369	657	
R.Sărat	7.900	740	1.423	4.148	
Rădăuți	4.454		1.925	3.633	
Sălaj	6.910		10.080		Fodoreanu , Iul.Coroianu
Suceava	4.922		1.122	2.184	

////////////////////////////////////
 "Dimineța" / 24 dec.

▣ **Alegeri petru Senat ,București**

Total București	Votanți	PNL	PNL-g	PNC	PP	T.ptr.T	PNT
		14.594	1.872	603	362	4.813	5.378

[Comentar LD : vreau să surprind cazul Bucureștiului ,plecând de la premiza că era **orașul cel mai " avizat"** , cel mai **" informat"** din p.d.v.politic : **sedilele centrale ale partidelor ; parlamentul , guvernul și presa** .

Avea **55 centre de votare** , în majoritate , în **școli primare** .

Am analizat scrupulos rezultatele.Ce concluzie ?

pe licul I , este **PNL** : 14.594 voturi ;

pe locul II , este **PNT** : 5378 voturi ;

pe locul III , s-a situat **G de F** : 4.813 voturi , la un scor foarte apropiat de **PNT** .

"Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37

▣ **Senatorii aleși**

gralSichitiu (PNT-Argeș) **dr.Iuliu Moldovan** (PNT)

Gh.Fodoreanu , Iuliu Coroianu (PNT- Sălaj)

▣ **Camerele de Comerț și Industrie**

NSPenescu (PNT, Bucur)

▣ **Colegiile Universitare**

prof. N.Costăchescu (PNT, Iași)

▣ **Senatori de drept : dr.N.Lupu** (PNT)

Alegerile / dec.'37

Guvern Oct.Goga . Succesiunea.Guvernarea. 29 dec.'37 - 10 febr.'38

17.) Armand Călinescu , Însemnări zilnice : 23-28 dec.'37

[LD : Îregistrez cu strângere de inimă felul cum **Carol, prin interpușii săi**
- g-ralii **Condeescu și Urdăreanu** - a ajuns la **formula guvernului Goga** .
Fiecare mișcare , fiecare personaj, fiecare tranzacție - în cunoștință de cauză sau nu -
făcând **jocul scenariului ticluit de Carol. După Tătărescu ... Călinescu !**
Și declicul din sufletul și conștiința lui Călinescu care-și părăsește partidul
crezul, prietenii și își leagă , din acel moment, **destinul** - ca om și politician - **de Carol II** .
Nu încerc o caracterizare a lui Călinescu.Multă cerneală a curs , în această încercare .
Atunci și mai târziu . Pozitiv și negativ. În orice caz , săptămâna 24 -28 dec. ,
a însemnat pentru el "**aruncarea zarului** " ...

De aceea readuc câteva gânduri ale lui Călinescu din urmă **Notă *** .....]
Călinescu / 23 dec.'37 Doc.integral : **fișier XVI Guvern Goga**

▣ **Mesaje , tratative, culise.**

Condeescu , Urdăreanu , Goga

▣ **Componenta guvernului**

Goga + țărăniștii dizidenți + Antonescu

▣ **Ultimele aranjamente**

Urdăreanu -Goga - Rex

Călinescu / 28 dec.'37

▣ **Constituirea guvernului**

Călinescu / 23 dec.'37

▣ **Mesaje , tratative, culise.**

" **Văd pe generalul Condeescu și îi spun să transmită Rex că**
sânt același devotat Coroanei, nu din platitudine, ci din convingere .

La ora 3, **Condeescu** mă cheamă la el.

Găsesc pe Urdăreanu , care luase masa împreună cu **Goga** [**între timp**] plecat .

Urdăreanu îm cere **cuvântul de onoare** asupra **discrețiunii** celor ce-mi va comunica .

Partidul N.Ț nu va mai fi chemat la guvern cât va fi regele ,

să știu că Regele se va lupta până la ultima limită.

S-a hotărât să constituie imediat **un guvern Goga,**

cu concursul meu , Ghelmegeanu și Potârcă .

Mă întreabă **dacă primesc Ministerul de Justiție.**

Răspund că sunt nemulțumit de politica lui Maniu, pe care o consider dăunătoare țării
și coroanei . Intenționez să mă retrag din **Cameră** pe acest motiv.

Primesc propunerea dacă :

1.Rex e hotărît să susțină până la capăt ;

2.Dacă e compus guvernul din oameni seroși ;

3.Dacă se adoptă în program favorabil nevoilor țărănimii .

Călinescu / 23, 24 dec.'37

▣ **Întrevederea cu Goga.**

" În ce privește guvernul :

Călinescu la Interne , Ghelmegeanu Justiție, Potârcă Domenii. [-----]

Călinescu / 26 - 27 dec.'37

▣ Ultimele aranjamente

Ghelmegeanu merge cu mine la Urdăreanu .Acceptase să intre în guvern .
Acum revine. Probabil influența nevestii.

[LD : la Justiție va merge V.Rădulescu -Mehedinți]

Urdăreanu pleacă la Sinaia. La 11 noaptea îi spun că combinația nu merge.

Se înapoiază la 4 nopatea. **Ne întâlnim la el , Goța și eu .**

Hotărâm forma de guvern de colaborare .

Călinescu / 28 dec.'37

▣ Constituirea guvernului

" Se constituie guvernul. Rex subliniază caracterul de colaborare.

Vorbind cu mine , apoi , îmi spune că are toată încrederea .

Adaugă : **< Îți mulțumesc pentru ce ai făcut pentru mine >**

Armd.Călinescu / 23-28 dec. '37

A.Călinescu , retro' **Notă *** ----Fișier I .Monarhia ----ian.-febr.'27

Actul dela 4 ian.'25 domină preocupările politice,în consfătuiri tainice.

Mihalache,fără a-și consulta colaboratorii,la o întrunire la Craiova,[-----]

afirmă necesitatea aducerii Prințului ,decît o regentă de 13 ani.

Lupu nu aprobă atitudinea lui Mihalache.

Argetoianu îi spune lui Călinescu că **PNT face o mare greșală ;[**

Vint. Brătianu îi spune că ceea ce face **PNT**

este<o crimă și o idiotie și aveți să vă rupeți gîtul > (p.62-64)

////////////////////////////////////

Călinescu/:

20 iul-sept.'27

Regele Ferdinand încetează din viață,la Sinaia,la 20 iul.'27 Înmormîntat la Curtea de Argeș.

Regele Mihai și Regenta se prezintă în parlament și **depun jurămîntul.**

/ **PNT** se întrunește în ședință specială,peu a-și fixa atitudinea.Se confruntă 2 p.d.v.:

a)Mihalache și Iunian -impotriva regentei,să nu o recunoaștem,

să încercăm să aducem pe Carol pe tron.

b)Stere -urcarea pe tron a regelui Mihai,inevitabilă.

Maniu înclină spre Stere,se hotărăște o **Declarație** în Cameră ,fără a pomeni regenta,

dar care să ceară înlăturarea guvernului și alegeri libere.

/ [aug.-sept'27] **Madgearu** este trimis la Paris,are explicații cu Carol,care declară că va respecta

Constituția,că nu dorește dictatură,că va governa prin partide.

Madgearu îi cere **despărțirea de Lupeasca.**

Carol i-ar fi răspuns că **legătura aceasta nu a avut nici o influență** asupra renunțării sale la tron,că **se va despărți de ea cînd va crede el** ,și nu ca un rezultat al injoncțiunilor din țară:

<Eu nu voesc să fiu un rege umilit .> (p.70-71)

////////////////////////////////////

Călinescu /Prințul -Lupeasca- prncipesa Elena

/ [6-8 mai 1928] **Adunarea PNT dela Alba Iulia.**

De la Londra ,vine știrea că prințul **Carol**,a încercat să vină în țară,cu avioane închiriate, din Londra. Tentativa a eșuat lamentabil.

"**Faptul că era însoțit de dna Lupescu i-a înstrăinat ultimele simpatii.**"

PNT nu știa nimic de asta.Mihalache era la curent și agreiase planul.

dar s-a supărat pentru că era cu jidoavca.

[21 iunie 1928] **Divorțul principesei-mamă Elena a României cu Carol Caraiman**

,prin **anularea actului de căsătorie** (Atena,10 martie 1921).

Avocatul lui Carol a spus că prințul se opune divorțului,că a chemat-o deseori pe principesă să-l urmeze la Paris. (p.83-84)

////////////////////////////////////

Călinescu / **Restaurația**

/ 7 iunie 1930. La **Madgearu** acasă:Ghelmegeanu,Mantu etc.și Blumenfeld.

"Madgearu,vădit abătut, povestește cele întîmplate. **Guvernul nu a știut de venirea Prințului.**"

Trimiterea unor ofițeri la poșta și prefectura poliției ,din ordinul prințului,**a surprins pe miniștri.**

Întrebați,**Vaida și Angelscu au dat din umeri.**(ministr.și subsecret.de stat la Interne)

Evident ,prințul trece peste capul guvernului.

În guvern, conflictul este pe tema : printul să fie regent sau rege?

... **Dar printul i-a comunicat lui Maniu că vrea să-și ocupe tronul !**

/ **Madgearu** (afirmând că nu va intra în guvern

<Frumos pentru debut [...] **Am jurat credință regelui Mihai** .Fac parte dintr-un neam de comercianți [...] de modă veche, care își țin cuvântul dat. >

/Seara, la președinție [gouv.] . **Mihalache**, obosit, îi spune că **Maniu nu vrea să păstreze guverul**, și că formula va fi trecerea pe seama unui **alt guvern (Guv.Mironescu)**.

Se pregătesc decretele pentru a doua zi. (p.87-89)

////////////////////////////////////

Călinescu /: Principesa Elena

oct.-nov.'32, guv.Maniu.

Mihalache (ministr.,Interne) îl cheamă : **problemă gravă !**

M.S.Elena vrea să vie în țară (prima oară după restaurație, cînd se stabilise în Italia).

Regele: se opune. **Titulescu** : consideră că chestiunea trebuie lichidată, guvernul să se împotrivescă.

Maniu : **trebuie lăsată, să se trateze cu ea.**

Mihalache: să fie întîmpinată la Jimbolia, convinsă să se întoarcă ;

Se hotărăște să fie lăsată. **Titulescu** comunică regelui că este o chestiune a guvernului, care o va rezolva. **Principesa** sosește la Jimbolia, vagonul este atașat și dirijat... spre Mogoșoaia.

Maniu vorbește cu principesa:

1. Ea nu are **oameni mai favorabili ca Maniu, Titulescu și Mihalache**; să-i asculte ! ;

2. Ca prințesă "română" trebuie să se supună regelui, capul fam. regale;

3. **Dacă se socotește "prințesă străină", guv. nu o poate lăsa să stea în țară.**

////////////////////////////////////

Călinescu / Carol : oamenii dictaturii !

[5 febr.'34] **Vaida** s-a întîlnit cu **Argetoianu** ,cărui i-a spus că e nevoie de o "**mină forte**". (în timpul guvernării lorga, regele a recomandat lui **Argetoianu** să se apropie de **Vaida**, că are "idei interesante" care i-ar place!)

[27 febr.'34] **Mihalache** în **audiență la rege** îi spune:

<**Se vorbește că M.V.s-ar gîndi la dictatură.**>

Regele îl contrazice, că vrea guvernare prin partide, dar cu randament. (p.212-213)

[19 mart.'34] **Mironescu** spune lui **Călinescu** că , în audiență la rege, acesta i-a spus că are altă "**formulă**" ,că nu mai merge cu partidele.

Lupu spune lui **Călinescu** că, în audiența la rege, i-a reproșat că ,în 4 ani de la restaurație, a schimbat **11 guverne**, și a declanșat **3 alegeri generale**;că a "difuzat" partidele; și că o **dictatură ar fi fatală.** (p.216)

[30 mart.'34] **Xeni** îi povestește că **regele** l-a întrebat despre **programul G.de F.** și a enumerat aprobativ cîteva puncte: **desființarea partidelor, desființarea parlamentului,** spiritul organizator al lui **Codreanu.** " **Xeni a plecat alarmat**" .

[5 apr.'34] la palat, masă în cinstea lui Petain. **Regele** spune acestuia că este pentru un **guvern al "bunului Cezar"**. **Titulescu** consternat. (p.217)

[2 mart.'35] **Tătărescu** spune lui **Titulescu** că **regele i-a sugerat o modificare de constituție,** dar el nu a primit.

[18-19 mai'35] **Titulescu** (prin **Ralea**) recomandă ca **PNT să nu se împotrivescă modificării constituției ,pe care o intenționează Tătărescu.** (p. 254)

[24 sept.'35] **Sîngeorgiu** (informatorul regelui, dar și a lui **Călinescu**?) spune lui **Călinescu** că **Regele** i-ar fi spus: <**La urma urmei ,eu pot merge și cu constituția aceasta, dar Dudaia, nu!** >

[7 nov.'35] **Regele** din ce în ce mai supărat pe **Titulescu**, care vrea să dicteze în toate...

Ar vrea pe **Vaida-Goga-Argetoianu**, spre a întări o "**a treia forță**" și a ieși din jocul celor două partide și a scobori pe **Titulescu.**

////////////////////////////////////

Călinescu /: **Carol -Lupeasca**

[23 ian.'36] **Vaida** i-a transmis printr-un amic: <Eu m-am fixat! **Dela rex nu se poate obține nimic.** E pus să facă o trăsnaie.[...] noi ne pierdem vremea [...] iar între timp ni se joacă destinele țării.[...]

M-am convins că **politica e condusă de dna L, care face și desface ministerele.**

La timp, ea va ști să fie și rasistă. **Regele e bolnav de insuficiență cerebrală cronică, acesta e diagnosticul meu de medic.** > (p. 286)

////////////////////////////////////

Călinescu /: **Tătărescu și Călinescu = oamenii regelui în PNL și PNT**

lan.'36 . **Mihalache** redactează o scrisoare către rege , nu o trimite, dar transmite **mesajul**

prin regina Elisabeta : < **PNT** este pe punctul să-și schimbe radical atitudinea sa.

În cazul cel mai favorabil, va triumfa tactica lui Maniu, dar poate să fie și mai mult. [...]

dacă regele a înțeles că după audiența mea [...] eu trebuia să mă închin și la icoanele la care s-a închinat Duca,ei bine,să știe MS că eu voi prefera să stau 10 ani înaintea porții din față dar la cea din dos nu mă duc! > (p.286-287)

20 martie '36. **Franasovici** sugerează regelui ideea de a vorbi cu "tinerii" din PNT.

Regele f.favorabil,să fie chemați !

Inculeț transmite dela rege: < **Voi vedea pe Călinescu și Madgearu** >

Cu autorizarea lui Mihalache, **Călinescu** va face cerere de audiență. (p.294-295)

25 mai '36. **Călinescu în primă audiență la rege** (p.303-304)

După audiență,a circulat "**legenda**" că

ar fi destinat să joace rolul lui Tătărescu de la liberali.

"Caracteristic pentru lipsa de seriozitate cu care sînt judecate destinele politice la noi"

[**LD : Călinescu - Carol II** .Etapele apropierei , culisele,episoadele , machiavelismele care vor duce la trecerea lui **Călinescu de partea lui Carol** (toamna '36 -anul 1937) (p.303-304)

////////////////////////////////////

Călinescu / 24- 28 dec.'37

18.a) Carol al II-lea ,Regele României, Însemnări zilnice, 2 nov.- 31 dec.'37

Vol.I , 11 mart '37 - 4 sept.'38 , Caietele 1-6

Editura **Scripta**, București, 1995, pag. 128 - 135

Ediție îngrijită de V Moisuc și N Rauș . Prefață , I.Scurtu

Carol II / nov.-dec.'37

Doc.integral : **fișeir Monarhie VI**

▣ **Sucesiunea ;**

Tătărescu ; Opoziția ; Alegerile

▣ **Formule de guvernare post -electorale**

Refuzul PNT, a lui Mihalache ;

Imposibilitatea aducerii lui Maniu : atacul contra Regelui - Pactul Maniu -Codreanu

Imposibilitatea aducerii Gărzii de Fier la guvern .

▣ **Soluția : guvern Goga -Cuza + grup disident PNT+ I.Antonescu**

"Două luni de zile în care am avut atâtea de făcut , atâtea **dificultăți și probleme** politice , încât mi-a fost **imposibil de a continua** de a-mi face zilnic **însemnări** .

Mă văd , deci, silit de a rezuma , de a face un comentariu general

asupra evenimentelor din acest răstimp.[-----]

Carol II / nov.-dec.'37

▣ **Sucesiunea ;**

Tătărescu

Eu am fost foarte mulțumit de această **guvernare a lui Tătărescu** , în cursul căreia s-au făcut progrese.

Opoziția

" Bineînțeles , **opoziția cere să vie altcineva**. Opoziția, de fapt, sunt **național-țărăniștii** , cu **Maniu** , și **Garda de Fier** a lui **Zelea Codreanu** .

)! **Cu Maniu va fi greu** , și **experiențele** din trecut **nu mă încurajează să fac apel la el**,

)! iar **cu Codreanu este imposibil** , vrea să facă o **complectă răsturnare** a ordinii sociale și a politicii noastre externe tradiționale. [-----]

)! **Cu toată opoziția lui Dinu Brătianu și cu toate că erau considerente care pledau contra** , **că după 4 ani PNL era uzat , totuși a primit și**, prin mijlocul lui decembrie , **au loc alegeri** .

S-a făcut înainte **o remaniere** , care l-a adus pe **Franasovici** la Ministerul de Interne.

Fostul subsecretar la Interne din timpul lui Ionel Brătianu și Duca, cunoștea meseria asta ,

)! **dar și el era un partizan al retragerii de la guvern.**

Am impresia că **nu și-a dat prea mult silința** , luând drept scuză ca **alegerile să fie cinstite** , și **rezultatul a fost că Guvernul a fost învins !** [-----]

Carol II / nov.-31dec.'37

▣ Formule de guvernare post -electorale

[LD : se pot detecta **diversele " mișcări "** , pe care Carol le-a făcut pentru a-și impune voința .
Ele vădesc o adevărată **artă în jocul vicleniilor politice** : **cheamă la consultări pe Mihalache** (care nu mai era șeful PNT) și-i pune iar **condiția colaborării cu Vaida, scontând pe refuz** ;
sare -chiar dacă motivat - **peste consultarea lui CZCodreanu**, al treilea partid de pe lista procentuală , declanșând **războiul pe viață și pe moarte** cu legionarii ;
ajunge astfel la **singura soluție : guvern Goga -Cuza** , căruia îi propune însă **colaborarea** cu elemente **național-tărăniste nemulumite de Maniu** . Să dăm Cesarului ce-i a Cesarului !]
" Neatingând cele 40 % spre a putea avea majoritatea , opoziția nefiind dispusă să colaboreze ,
Tătărașcu n-a putut continua cum am dorit și cum am crezut că ar fi bine.
PNT, Maniu, Mihalache ...

[LD : la acest capitol sunt înclinată să dau oarecare dreptate lui Carol.

Sigur, istoria nu se poate întoarce înapoi , dar intransigența și lipsa totală de flexibilitate a lui Maniu și Mihalache , au cântărit greu în acel moment .

De ce atâta îndârjire contra lui Vaida , și atâta indulgență față de Codreanu ?

Cândva , prin 1941 sau 1943 - trebuie să găsec mărturia - Maniu se va împăca cu Vaida ... dar cât de târziu și cât de fără folos !]

"**Urmând uzanțele constituționale** , am făcut **apel celui de al doilea partid** de pe **lista procentuală** . Considerând că **relațiunile mele personale** nu permiteau **o bună colaborare cu Maniu** , **i-am chemat pe Mihalache** , rugându-l pe el **de a forma guvernul** , punându-i însă **o condiție** :
de a colabora cu unele elemente naționaliste de dreapta , cum sunt acelea grupate împrejurul lui **Vaida -Voevod**. Am făcut aceasta și i-am explicat de ce :
că, în aceste momente , când **elementele extremiste ale Gărzii de Fier iau un avânt** , consider bine ca **o tentă naționalistă să fie indicată de guvern** ,

)! și **ca aceasta să nu fie a Gărzii** , care , astfel , **ar putea fi demonetizată** .

" **Mihalache** , însă , **face prostia** că , plecând de la mine , dimineața își consultă prietenii și , fără a lua contact cu Vaida , seara , **refuză însărcinarea dată** .

)! **A fost o prostie de manevră politică** , căci convigerea mea este că **Vaida n-ar fi primit** colaborarea cu **elementele prea democratice** , după gustul său , **dimprejurul lui Mihalache și Maniu** .

El ar fi fost , în acel caz , acela care se punea față de mine într-o lumină defavorabilă .

S-ar fi făcut astfel apel la **elementele naționaliste** , cari , **refuzând** ,

)! **n-ar mai fi avut dreptul de a se considera lăsate la o parte** , **naționaliștii -tărăniști puri** ar fi avut , astfel , cea mai **puternică armă** pentru guvernarea lor .

Intransigența Maniu -Madgearu , **lipsa lor de suplețe politică** , au făcut ca **acest plan al meu să cadă în apă** ." [_____]

Carol II / nov.-dec.'37

▣ Pactul Maniu -Codreanu

[LD : din nou , fără echivoc , sincer și mâhnit , degetul pe rană : **pactul a fost șah la rege !**
Peste această jignire , Carol nu dorea sau nu putea trece !]

" Maniu , în timpul alegerilor , mai făcuse un **gest pe care îl consider**
complet lipsit de estetică [etică] politică

A făcut cu Codreanu **o înțelegere de control electoral** , control , de fapt , al cinstei alegerilor .

S- a făcut **mult zgomot** împrejurul acestui aranjament , zgomot care **a produs o confuzie** și care a făcut ca **mulți să creadă** că , în fond , **acesta a fost scopul ei** ,

deși Maniu a dezmințit cu vehemență acest lucru . În tot cazul , aspectul oricărei **înțelegeri politice între partide atât de diametral opuse** , ca program și metode ,

)! a fost și așa **o lipsă de etică** , care , **în mentalitatea politicianilor , nu conta** .

)! **Nevoia de a împiedica pe un rival să aibă succes și de a lovi într-un inamic** ,

în speță eu , sub scuză liberală , justifică orice manevre , orice acuplare hibridă , și împotriva naturii . Poate **dacă** Maniu n-ar fi făcut acest gest ,

în care prea **vădit a voit să facă șah regelui** , aș fi fost mai bine dispus către el și ai lui ,

am fi putut mai ușor să găsim un teren de înțelegere mutuală . "

Carol II / nov.-dec.'37

▫ Garda de Fier la guvern ?

" Normal, după tabloul prezenței electorale , **aș fi trebuit să chem pe Codreanu .**

Nimeni, în afară de legionari , n-ar fi aprobat acest gest.

Pentru mine , era o totală și absolută imposibilitate.

Metodele teroriste ce le adoptase , antisemitismul violent, ideile lor vădit radicale în politica externă, răsturnarea alianțelor , legătura antinaturală de a se apropia numai de Germania , în general toate **metodele lor radicale și antisociale. "**

Carol II / nov.-dec.'37

▫ Soluția : guvern Goga -Cuza

Mărturisirile lui Carol caracterizate de el "**manevre politice**" , sunt **cinice, calculate , dure,** dezvăluind înclinarea sa spre **intrigă și combinații** ,mergând până la **urzirea de crime.**

Deviza "**divide et impera**" , la Carol , nu are **nici un scrupul moral :**

Goga, prins în capcana ambițiilor de putere , dorind , deopotrivă,

lichidarea legionarilor dar și alungarea evreilor ;

Călinescu , pe post de **anihilator** al exceselor antisemite ale cuziștilor

dar de **secondant** în lichidarea Gărzii de Fier

Micescu , ca un paratrăsnet la reacțiile externe .

Și toate acestea, cu riscurile pe care era conștient că le va provoca,

numai ca **să poată fi " liber"** , ca prin "**măsuri mai forte**" , să se "**descătușeze**"

de tirania partidelor , adică să introducă **domnia personală .]**

" Mi-a rămas, deci , **o singură soluție constituțională** ,

aceea de **a face apel național -creștinilor lui Goga și Cuza .**

)! Este , desigur, o soluție proastă , dar , totuși, **cea mai puțin [proastă] .**

"**Sunt perfect conștient că o guvernare cu aceste elemente** destul de hotărât antisemite

nu va putea fi una de lungă durată și că , după aceea,

voi fi liber să pot lua măsuri mai forte , măsuri care **să mă descătușează** , atâta țara ,

cât și pe mine , de tirania atât de nepatriotică a meschinilor interese de partid .

[-----]

)! " Procedând după aceeași metodă ca cu Mihalache , dar invers,

am impus **colaborarea unor elemente național-țărăniști** cari erau **nemulțumite**

cu veșnicile **acte de opoziție sterilă ale lui Maniu .**

" **Guvernul** s-a format cu **[AC] Cuza** vicepreședinte, fără portofoliu,

I.Antonescu la Apărarea Națională , o ultimă încercare cu **acest ambițios nestabil ,**

cu trei național-țărăniști disidenți : Armand Călinescu la Interne, **o garanție pentru mine,**

Rădulescu -Mehedinți la Justiție și **Virgil Potârcă** la Agricultură . [-----]

)! Grație infiltrării democratice , am putut obține **o frână pentru anumite excese**

ce erau de temut, și bine am făcut.

"Acum mai este un punct important : **Goga** , mai ales, și **ACCuza** sunt

)! dușmani de moarte ai gardiștilor și hotărâți a întreprinde orice pentru exterminarea lor.

În aceasta vor fi perfect secondati de Călinescu , care este **complet de acord cu ei . "**

[-----]

Carol II / 31dec.'37

▫ Crăciunul la Sinaia .

"Ca întotdeauna , așteptând sosirea unui nou an, am petrecut **zilele de după Crăciun, la Sinaia,**

cu Duduia și Mihăiță . [LD : foto Carol II și Mihăiță , pag. 138)

E un **repauz fizic și moral** înaintea **furtunilor ce trebuie să vie "**

Carol II / 1 ian. - 18 mai '38

▣ Lovitura de stat

[LD : Ne vor lipsi foarte tare mărturiile lui Carol pentru această început de an 1938 .
Este un imens prejudiciu care se aduce scrierii istoriei , prin distrugerea unor mărturii .
În cazul Caietelor lui Carol,oare **cine și când** a avut interesul să le rupă ?
Carol ? Colaboratorii ? În orice caz, pentru **cel mai însemnat episod** din domnia sa ,
nu avem astfel mărturia directă !]

Nota ediției : Filele 1-48 lipsesc din manuscris.*

Așa cum face mențiune autorul în pagina de titlu - și pe care o reproduc întocmai -
Caietul 4 debutează cu ziua de **1 ianurie 1938** . Prin smulgerea din manuscris
a primelor 48 de file, data de început a acestui Caiet, este ... **18 mai 1938 !**
Carol II / nov.-dec.'37

18.b) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectiva interbelică ,[1945]retro '
29-40

a) : **Informatorii regelui / Camarila / Lupeasca / Carol II / Maniu / anticarlismul /**
b) : **relațiile cu legionarii / C.Z.Codreanu /**

(Editura Dacia, Cluj-Napoca, pag . 157.....)

Vaida / 1945 , retro'

▣ Informatorii Regelui (p. 157-160)

Informatorii Regelui ?! Erau de multe categorii .

Poliția și Siguranța

De pe timpul Regelui Ferdinand)! era **tradiția Palatului** ca
Prefectul Poliției Capitalei și Directorul General al Siguranței
să prezinte sâmbăta **referatul verbal Regelui.**

Firește, acele referate se ocupau mai mult cu **picanteriile sexuale**
din sânul **protipendadei " înaltei societăți"** .Aceasta reprezenta un permanent
și prodigios izvor spre **ilaritatea Regelui Ferdinand.**

)! " Carol al II-lea, a perfecționat și a lărgit aparatul. [-----]

Politicienii , Doctrinarii ...

" **Mult mai nocivi** puteau fi, pentru omul de la guvern, **rafinații tâlcuitori de Rapoarte în scris,**
destinate Regelui. Ori **doctrinarii** , care **se bucurau de a fi primiți** și de a putea etala
în fața Regelui **planurile lor de fericire pentru țară și Rege** . [-----]

Regele ...

Ar rămâne să încerc **o diagoză psiho- analitică a Regelui Carol al II-lea.**
Când unul, când altul, chiar dintre prietenii medici , au crezut că mă ispitesc .

)!Ar fi absurd , chiar și din partea unui **psihiatru versat** în analize psiho-analitice ,
de a risca să cuteze - pe baza unor impresii - de a avea **lipsa de seriozitate profesională**
să pronunțe măcar o părere . (Necum din partea mea, internist -balnear din veacul al XIX !)

Totuși, aruncând o privire fugară asupra **educației ,a vieții familiale** și
a **anamnezei genealogice** a Regelui Carol al II-lea ,
orice judecător imparțial trebuie să admită că - prin autoeducație și suferințe -
dânsul a izbutit să-și dezvolte individualitatea , în sensul **fixării datoriilor sale de suveran** ,
în complexul central al **intenției și voinței sale de a face bine** ,
de a promova progresul țării și a poporului său . **In magnis ac voluisse sat ...**

[lat : în probleme majore , chiar să fi vrut (să faci ceva) este deajuns !]

Vaida / despre informatorii regelui ...

////////////////////////////////////

Vaida / 1945 , retro' 37

▣ Pactul Maniu -Codreanu

▣ Cartelul Vaida -Tătărăscu

" **Cu Căpitanul m-am întâlnit ultima dată** în preajma alegerilor conduse de Tătărescu (de fapt de Franasovici) .Mă interesa să aflu autentic **dacă face înțelegerea cu Maniu și Gh.Brătianu . Dânsul mi-a confirmat** că - chiar de la întâlnirea noastră - **va pleca la Maniu spre a încheia nu un pact electoral , ci o înțelegere de ajutor reciproc ,** **contra ingerințelor electorale.**

" Astfel **m-am văzut constrâns să închei** și eu , pentru Frontul Românesc, **cartelul cu liberalii** .[-----]
Vaida / 1945 , retro' 37

▫ **Concurența Codreanu -Carol II**

Între acești doi oameni , înțelegerea era cu nepuință .

Regele era stăpânit de ideea de a înfăptui organizarea tineretului , spre ail face educația cetățenească . Această ambiție însemna pentru el **o datorie regală și un drept de a lua în mână inițiativa și conducerea.**

CZCodreanu, mînat de rîvna unei ambiții - acoperite cu formule și ritual mistic - aspira să se înstăpânească pe conducerea generațiilor tinere și apoi pe puterea statală .

Rege și Căpitan , nu puteau acționa paralel. Erau **două săbii pentru aceeași teacă .**

În timpul absenței lui Carol, **Codreanu se obișnuise cu iluzia că moștenirea generației bătrîne - regenți, conducători de partide - îi va reveni mură-n gură .**

Reîntoarcerea și activitatea regelui, îl stînjeneau la tot pasul.

Din cauze **"constituționale "** ori de **" morală creștină "** (dna Lupescu) ,

CZCodreanu nu avea nici o pornire contra R egelui .

Aceste două platforme erau tranșeele inexpugnabile ale lui Iuliu Maniu .

Al.Vaida Voevod / 1945 / retro '37 -'38

19.) Iuliu Maniu , Gh.Brătianu , CZ Codreanu , Declarații , 31 dec.'37

(rev." Parlamentul Românesc " , an VIII , nr . 255-258, 31 dec.'37)

Iuliu Maniu / 20 dec. '37

DI Iuliu Maniu a avut cuvânt hotărîtor în demiterea guvernului tătărăscian .

Îndată după cunoașterea rezultatului alegerilor din 20 decembrie,

d-sa a făcut următoarele declarații :

" **Încrederea țării față de guvern s-ar fi putut demonstra prin cel puțin 51% a voturilor,** iar **majoritatea parlamentară prin cel puțin 40% ale acestor voturi .**

" **Guvernul Tătărăscu a dovedit prin urmare el însuși ,** prin **alegeri siluite și viciate prin abuzurile cunoscute ,**

că nu dispune nici de asentimentul țării și nici de majoritatea parlamentară .

" Este deci evident că **în mod constituțional parlamentar ,**

)! nu mai poate să rămână nici o zi la putere .

Orice zi pe care ar mai petrece-o la cârma țării ,

)! ar însemna o guvernare neconstituțională și neparlamentară .

" **Guvernul Tătărăscu a înșelat** atunci când a spus că dispune de încrederea țării și că poate să realizeze o majoritate parlamentară .

Guvernul Tătărăscu s-a dovedit rău informat și că nu judecă obiectiv , prevăzător și dezinteresat problemele de stat .

Deci dl Tătărăscu și guvernul său nu mai pot rămâne nici un ceas mai departe , fără a aduce mari prejudicii drepturilor și intereselor națiunii.

"Cred că a fost deajuns marea încurcătură în care a adus Țara , de a rămâne el la guvern și a face alegerile și este cu totul **de prisos și păgubitor ca să o aducă într-o nouă încurcătură** , forțând lucruri de neconceput și imposibile.

" Se poate prevedea cu toată siguranța că din Parlamentul compus pe baza alegerilor făcute de guvernul Tătărăscu , **nu poate rezulta un guvern de colaborare** capabil de muncă .

Deci situația trebuie lichidată fără amânare , imediat .

)! " Este incontestabil dreptul Coroanei

să arbitreze care dintre partide are în prezumțiune încrederea țării .

" Cât ne privește pe noi, nu vom consimți la nici un fel de colaborare și vom lupta cu toate puterile pe cari ni le dă încrederea opiniei publice , în contra dăinuirii guvernului Tătărescu , fie înainte , fie după 17februarie "

lul.Maniu / 20 ? 22 ? dec.'37

20.) " **Parlamentul Românesc** " : / **sucesiunea ; guvernul ; program** / 31 dec.'37

(Rev. " Parlamentul românesc " , an VIII , no. 255-258,31 dec.193, p. 1-2)

LD : NB : ca să ai în față : Doc.integral : fișier **Guvern Goga , XVI**

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Coaliția guvernamentală	1.103.323	35,92%	I	152
PNȚ	626.642	20,40%	II	86
Totul pentru Țară	478.378	15,58%	III	66
PNC	281.167	9,15%	IV	39

LD : Apropo de "curente " , o banală socoteală aritmetică , spulberă afirmațiile cronicarilor :

I . Peste 60% curent democratic ; peste 7 % minorități ;doar 24,73 % curent naționalist !

II . Ca procentaj (35,92%) , pe locul I s-a aflat PNL (nu PNȚ) , întrunind cu peste 10 procente mai mult , decât curentul naționalist !

Revista / 31 dec.'37

▣ **Sucesiunea : curent naționalist !**

▣ **Elanul sufletesc al românismului**

Mai dificilă a fost problema succesiunii . Țara hotărâse și cei în drept se învoiră să o asculte .
Pe cine trebuia să punem în locul celor îndepărtați ?

)! **Nu mai era vorba de partide , ci de curente .**

)! **Și este evident că România se află străbătută**

de un **formidabil curent naționalist** de înnoire . [-----]

)! **Vor spune tinerii legionari** , înmărmuriți ei înșiși de marea adeziune a tinerimii țării ,
că ei au avut mai multe voturi .

Dar , pe această bază , de procentaj , **cel dintâi stă - și nu numai pe această bază -**

d. Iuliu Maniu . Dar dl Maniu stă mai ales pe principii de Drept constituțional , de Drept parlamentar , și pe marele fundament al democrației românești ,

)! **care trebuie să triumfe**, de sigur.

căci numai ea deschide toate posibilitățile tuturor fiilor neamului .

[-----]

" Acum a fost însă mai aprig **elanul sufletesc al românismului .**

O dată înstăpânit acest sfânt principiu de viață în casă românească ,

la îmbulzeala oștilor care vor veni să prăznuiască izbânda,

și să-și ceară plinirea vrierilor și dorințelor , **va sosi în chip automat**

momentul imperativ al democrației românești . [-----]

////////////////////////////////////

▣ **Guvernul Goga : miniștrii și subsecretarii de stat**

Octavian Goga - prim -ministru

V.Rădulescu -Mehedinți , Justiție

Armd.Călinescu ,Interne

V.Potârcă,Comunicații

Dinu Simian - subsecretar de stat , Interne

Guvern Goga / 31 dec.'37

21.) N. Titulescu -Iul.Maniu - I.Mihalache , convorbiri telefonice , 2 ianuarie 1938

/ Înscriserea lui Titulescu în PNȚ / Cezar Petrescu - la " Adevărul" /

(A.I.C., fond Casa Regală , Carol II, dosar nr. 33 / 1938 , f. 11, 17, 28, 50)

[LD : Sunt acestea documente istorice ? Chiar dacă sursa de informație este "neortodoxă" , ele au o triplă semnificație : faptul că **Maniu era supravegheat** din ordin și mișcările lui erau aduse la cunoștința regelui Carol ; faptul că **Maniu și Mihalache erau foarte afectați** de " dezertările " din partid ; faptul că **Titulescu** , în acele împrejurări, se **înregimentează în PNȚ** . Aceste mărturii fac posibilă reconstituirea acelei atmosfere confuze și nervoase pe fondul căreia s-a petrecut scurta guvernare a lui Goga urmată de lovitura de stat din 10 febr.'38 . Ziarele **Adevărul, Dimineața și Dreptatea** ... erau suspendate . " Universul" dă știrea (fără telegrama lui Titulescu , fără comentariu , ca o informație oarecare .]

////////////////////////////////////

▣ **Titulescu** / St.Moritz / 31 dec.1937

< În momentul când văd că alți lideri din Partidul Național-Țărănesc au părăsit acest partid, găsesc de datoria mea să mă înscriu ca simplu soldat și fără condiții . >

////////////////////////////////////

▣ **București** (Montero) - Paris , Provence (ziare) / 2 ian.'38

DI Maniu a trimis lui Titulescu , la St .Moritz , telegramă de acceptare de a intra în PNȚ . Titulescu s-a înscris în PNȚ împreună cu **Savel Rădulescu** și col.Nenișor . Cezar Petrescu a preluat ziarul " Adevărul"

////////////////////////////////////

▣ **Mihalache** (Dobrești) - **Maniu** (Athenée Palace) / 2 ian.

- Mih. : Știi telegrama d-lui Titulescu ? Trebuie dată .
- Man. : Da, mâine o dau la gazetă

.....

- Mih. : D-le Maniu, mai reacționează și d-ta , să nu mai avem vreo lichea în partid .
- Man : Lasă, scot eu toate lichelele

////////////////////////////////////

▣ **Maniu** (Athenée Palace) - ziarul " Patria " (Cluj) / 2 ian.

- Cluj : Bunăseara .Aici ziarul Patria .Dați-mi telegrama lui Titulescu ...
- Maniu : Imediat îi telefonez lui Petrescu să v-o timită ...

////////////////////////////////////

▣ **Petrescu** (București) - " Patria " (Cluj) / 2 ian.

- Petr. : Să-ți citesc telegrama : < În mometul când văd ..... cer cu onoare înscrierea mea în partid dvs ca simplu soldat... An Nou Fericit , Titulescu . >

Acum să-ți dau răspunsul lui Maniu : < Încântat de hotărârea dvs de a intra în rândurile luptătoare ale PNȚ , pentru atingerea țintei noastre de a întări patria în spiritul de egalitate , care trebuie să pătrundă în toate statele civilizate [.....] a înainta neamul românesc în stăpânirea democrației naționale [.....] prin ridicarea tuturor claselor producătoare , mă gândesc cu sufletul înălțat la rezultatul vocii noastre comune în viitor , a cărei baze este [....] de solidaritate prin [.....] fericitele colaborări din trecut , Maniu >

////////////////////////////////////

▣ **Gibson** (ziarist, Bucur. , l.engleză) - Londra (redacție) / 2 ian.

- Gib. : Comunică trecerea d-lui Titulescu la PNȚ .Maniu a comunicat lui Titulescu acceptarea . Se vorbește și despre Corneliu Codreanu ...

////////////////////////////////////

Maniu -Mihalache-Toitulescu / 2 ian.38

22.) **Iuliu Maniu** ,**Ședințe și acțiuni PNȚ** , București, (telefoane interceptate),4-7 ian.'38

/ **Gvernul trebuie silit să plece / Pregătiri pentru alegeri /**

(A.IC , fond Casa Regală, Carol II , dosar 33, f. 82, 96, 114)

[**LD : partenerii din Pactul de neagresiune ... par s-o ia de la capăt , pentru alegeri .**]

PNȚ București cu PNȚ Cluj

-Bucur. : A fost **ședință prezidată de Iuliu Maniu** . A ținut aproape 2 ore .

A arătat neajunsurile, a spus că **gvernul trebuie silit să cadă** .

A vorbit apoi **Mihalache și dr Lupu** , în **același sens**.

Seara va fi o nouă ședință privind **campania electorală** .

////////////////////////////////////

red. " Universul" cu dir.**Stelian Popescu** (Predeal)

- Red. : Azi a fost **ședință cu Comitetul lui Maniu** .

Mai sunt și toate **declarațiile lui Argetoianu și GH.Brătianu**.

Toate Comit.Executive s-au întrunit astăzi. O să le punem pe toate pe o pagină .

////////////////////////////////////

PNȚ Cernăuți cu PNȚ București

- **Cernăuți** : **atitudinea noastră a rămas aceeași , numai șeful a plecat** .

Am vorbit cu **Madgearu și Mihalache** și sunt de părere ca **Moldovan să fie exclus din PNȚ**

- **Bucur** .: O ședință oficială se poate ține ?

- **Cern.**: Nu .Am luat contact cu Duțu și el a spus că **nu poate merge pe linia Maniu** .

- **Bucur** . : El este șeful

- **Cern** : da. **Și s-a pus în afara organizației** . A spus că **trece la lunian**

pentru că **Potârcă I-arefuzat** .

////////////////////////////////////

Frământări în PNȚ / 4 -7 ian '38

23.) **Dir.generală a Poliției , Notă informativă : situația la Partide** , 4 ian.'38

(Arh. ISISP, fond XII, dosar 2529 , f. 8 -10)

[**LD : Maniu, spre exemplu, acum că guvernul Tătărescu fusese alungat , inamicul public nr.1 devenise Regele, guvernul Goga și grupul de "dezertori" din propriul partid.**

Pentru răsturnarea lor , trebuiau unite toate forțele , indiferent de mobilul care le punea în mișcare (mobil mai mult sau mai puțin cunoscut) .

Lucrurile s-au complicat,însă, față de nov. '37 .Au apărut **noi combinații și impedimente** :

După părerea mea , cea mai **complicată situație** se găsea în interiorul PNȚ :

unii erau **pro-** alții **contra alianței cu G de F** ;

unii erau **pro-** alții **contra readucerii vaidaștilor** în alianță și chiar în partid ;

unii erau **anticarliști ireductibili** , alții erau dominați de **cultul pentru dinastie** ,

nutrind simpatii pentru Carol .

La Garda de Fier, CZCodreanu era în **dilemă afectiv -doctrinară**.

Dominat de două resorturi de **ură - față de evrei și față de Carol** - le vedea întruchipate în doi oameni aflați în conflict deschis : Goga și Maniu .

La Uniunea Democrată , comuniștii (atâtia câți erau !) - aflați sub comanda cominternistă

a "**Frontului Popular** " , găsiseră formula "**blocului democrat**" în jurul PNȚ -Maniu .

La PRȚ , unde-și găsiseră refugiu "**stângiștii**" și **anti-maniștii inversunați** ,

reîntoarcea în familie , aliați cu comuniștii, părea imposibilă .]

▣ **Național -țărăniștii**

▣ **Legionarii**

▣ **Comuniștii** .

▣ **Radical-țărăniștii** Doc.integral : **fișier Partide XV**

▣ **Național -țărăniștii**

Înainte de plecare spre Bădăcin, Maniu a lăsat următoarele instrucțiuni :

- Să se conteste constituționalitatea guvernului Goga ;
- Să se afirme că Regele a sfidat voința poporului ;
- Să se evidențieze caracterul " personal" al guvernului și intrigile sale ;
- Să se atace cu violență : Armand Călinescu , Potârcă, Rădulescu -Motru [LD : nu Rădulescu -Mehedinți ?] , Dinu Simian , DR Ioanițescu ș.a.

Dificultăți : în legătură cu Pactul Maniu -Codreanu :

I. **Codreanu are rezerve**, având unele simpatii față de ACCuza ;

II: **Lupu și Madgearu sunt contra Pactului** cu partidul Totul pentru Țară ;

III. **Gafencu și Ghelmegeanu vor acord electoral** cu Frontul Românesc -Vaida ,
ca preludiu la reîntregirea PNT

▣ **Comuniștii** .

Uniunea Democratică .La sediul central al organizației " **camuflat comunistă** " , din str Academiei etaj III, nr 35 , s-a ținut o **consfătuire** a membrilor comisiei reprezentanților **grupărilor politice și profesionale cu caracter democrat** , în vederea constituirii **blocului electoral comun în jurul PNT** .

▣ **Radical-țărăniștii** .

Lunian a respins propunerea stângii din partid, de a adera la " **frontul democratic** " .

Comuniștii consideră că Lunian a arătat că este depășit de curentul în favoarea

Frontului Popular , care există între frunzașii partidului radical, și că ,

chiar dacă Lunian a respins-o, el a lăsat să se întrevadă că într-un viitor apropiat

va consimți la găsirea unei platforme de aderentă la lozinca **concentrării democratice** , în jurul PNT . Situațiile din Partide / 4 ian.'38

24.) **Armd.Călinescu , Însemnări .... 10, 12 ian.'38**

[LD : Din păcate, nu avem multe documente și mărturii privind această scurtă și frământată guvernare . Dacă ar fi să dăm crezare lui Călinescu,

Urdăreanu era veriga de legătură cu Palatul , iar **Călinescu** se afla în plin efort

- ambițios , subiectiv și oportunist efort ! - de a capta bunăvoința regală prin scenarii și manipulări , conforme cu năzuința lui Carol de a se debarasa de povara partidelor .]

10 ian. Lungă convorbire cu Urdăreanu . Îmi spune că **am câpătat încrederea regelui** [-----]

Îi spun că **situația guvernului nu e tocmai bună** :

[-----]

6. prin **concentrarea liberală** și **eventuala acțiune comună cu n.-I** [**național -țărăniști**] se slăbește poziția noastră ;

7. spun că trebuie **atenție la Vaida și pregătit întregirea PNT cu noi** [LD : grupul disident]
E de acord , va vorbi cu Rex .

12.ian. Goga mă ia de la gară cu mașina lui și-mi spune că **va vorbi cu popa Moța**

pentru desfacerea pactului dintre Gardă și n.t.[**național -țărăniști**]

Armd.Călinescu / 10, 12 ian.'38

25.) **Corneliu Zelea Codreanu, Comunicat, 13 ian.'38**

Corneliu Zelea Codreanu , **Circulări și Manifeste** , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

Vezi doc.integrale la **Fișier Garda de Fier VII** (scrieri)

LD : În aceeași zi, un **Comunicat** de presă și o **Circulară** .

Dacă se face abstracție de fondul doctrinei (consecvent și perseverent antisemită)

, ce transmitea el ca mesaje ? :

hotărârea de a avea o conduită **legalistă** , și de a imprima mișcării acest caracter "**cuminte**" ;

predispoziția spre **colaborare** cu guvernul , inclusiv în parlamentul reieșit în alegeri ,

unde întrecea cu mult în procente PNC ;

afirmarea loialității față de rege, în termeni categorici , **ba chiar și în numele lui Maniu** .
În orice caz, prin aceste declarații, Codreanu a rupt categoric **Pactul de neagresiune** .]
▣ **Acuzele gogo-cuziștilor la adresa Gărzii : pactul de neagresiune ;**
▣ **Sprijin guvernului naționalist** ▣ **Sprijin în parlament**
▣ **Contra noilor alegeri**

▣ **Comunicat : atitudinea față de PNC și guvernul Goga - Cuza (p. 234 -237)**

" Domnilor ziarști,

Vă rog aduceți la cunoștința celor pe care îi interesează părerea noastră, următoarele :

Este cunoscută **atitudinea** de acum o lună a **Partidului Național Creștin** **față de mișcarea legionară**. Păstrăm rănilor unui **atac nedrept, care ne-a durut**, nu pentru că ar fi avut vreun efect electoral asupra noastră, ci pentru că **a fost nedrept și mai mult decât nedrept**.

Ploaia care s-a bătut asupra noastră **prin scris și întruniri publice** , s-a fixat în jurul a **două acuzații** :

II. Că noi, prin pactul de neagresiune făcut cu dl Maniu, am fi început o acțiune antidinastică .

Pot declara că atât d-l Maniu cât și subsemnatul considerăm ca **o crimă** **orice acțiune sau fapt care ar putea , nu să atingă Dinastia, dar să întunece măcar strălucirea gloriei Sale. Deci nu a fost adevărată nici acuzația de mai sus.**

[-----]

" Și acum , urmează a ne fixa **atitudinea față de noul guvern** . [-----]

Noi vom zice :

<Oricum și pe oriunde ați venit , fiți bine-veniți !

Sunteți un guvern naționalist . [-----]

*

" **Nu sunt de părere că e bine ca PNC să dizolve Corpurile legiuitoare și să procedeze la noi alegeri** , deoarece părerea mea este că **guvernul nu poate atinge** , în noi alegeri , **nici 30 %** .Ceea ce ar însemna **un efort inutil** care ne-ar duce la punctul de la care am plecat , adică **la un guvern fără primă** , deci **fără majorități parlamentare** .

[-----]

" **În cazul deschiderii actualelor Corpuri legiuitoare , Mișcarea Legionară este dispusă să acorde votul său pentru buget și pentru votarea unor legi urgente .**

" Termin atrăgând atenția acelor care , în nechibzuința lor,

încearcă să împingă Coroana spre o dictatură , că aceasta ar echivala cu o nenorocire .

)! " **Cea mai mare înțelepciune este aceea de a ști să ocolești poziția care ar putea pune Coroana în conflict cu națiunea sau cu destinul Ei. "**

CZC / 13 ian.1938

26.) Armd.Călinescu , Însemnări .... 13, 14, 15 ian.'38

/ discuție cu Rex / dilemă : convocarea parlamentului ? dizolvare ? alegeri ? /

[LD : Din **mărturiile lui Carol**, aceste pagini au fost **rupte** ! ;
din **mărturiile lui Tătărăscu** , evenimentele din perioada dec.'37 - 1940 **lipsesc** , doar fotografiile reproduse îl arată pe Tătărăscu la 11 ian.'38
cu Dinu Brătianu și Gh.Brătianu , la reîntregirea PNL! ;

Vaida , în memoriile sale, face un **salt peste timp** , la Constituția nouă din 1938 ! ;
lui **Goga** i se apropia **moartea**, și , ocupat cu guvernarea, **nu și-o fi scris jurnal** ! .
Mă văd silită de aceea să folosesc acele infame **înregistrări telefonice**
și **mărturiile lui Călinescu și Codreanu** .
Parlamentul ales , le stătea " în gât" .

Conform Constituției, nu era voie să fie dizolvat în vacanță parlamentară ,
trebuia **întrunit și apoi dizolvat** (cum făcuse și Tătărescu !)
Dacă **Carol mai avea un scrupul constituțional**, **Călinescu încerca să i-l spulbere** .
Problema crucială era însă alta : repetă **alegerile în regimul constituțional existent** ,
sau ... nesocotesc Constituția, **fac alta , schimbă și legea electorală ?**
Și abia după aceea să facă alegeri . Până la urmă acest scenariu va fi urmat .
Deocamdată , însă , este timpul culiselor .]

13.ian. Consiliu economic, sub președinția Rex. [-----]
După consiliu, r. m-a reținut 30 minute . Am discutat asupra situației .
Mi-a spus că **are scrupule în privința dizolvării parlamentului** , înainte de întrunire
)! îi răspund că nu putem merge pe terenul lui Maniu . [LD : linia constituțională]

Vorbesc de necesitatea unei **întregiri național-tărăniste cu Vaida** .
E favorabil și va chema pe Vaida în audiență .

Seara , **Urdăreanu** îmi spune că **a lucrat pentru calmarea Gărzii de Fier** .
Crede că e bine **să facem și noi întregirea cu Vaida** , înainte de alegeri .
Goga, nițel îngrijorat , adusese la palat **decretul de dizolvare [a parlamentului]** .

)! Rex nu l-a semnat

14. ian. Rădulescu -Mehedinți [**ministr.Juștiție**] a adus la audiență **decretul de dizolvare** .

)! Rex nu l-a semnat [-----] Rex l-a întrebat dacă **nu s-ar putea obține**
încrederea majorității liberale în Cameră !

/ **Vaida** a fost primit în audiență .

/ **Codreanu** a făcut declarații neostile guvernului .

/ **Liberalii s-au întregit [la 11 ian.] Tătărescu pare încercuit .**

/ **Maniu ar încerca o manevră cu Dinu Brătianu**

Armd.Călinescu / 13- 14.ian.'38

27.) **Al.Vaida Voevod, Memorii, / Retrospectivă interbelică / [1945 ?]**

Vol.III, Editura Dacia, 1997, p. 157- 160 - ș.a.)

/ **Carol II - Maniu -Vaida - Camarila - Lupeasca** /

[LD : mă impresionează la Vaida **o anume meditație** privind posibilitatea **cunoașterii în istorie** , pe care nu am găsit-o la mulți oameni politici ai vremii. Și un talent literar de necontestat ,

care scoate la iveală un alt om decât ... Vaida în exercițiul puterii ....]

" **Cât este de greu** pentru epigoni de a-și face o idee , măcar în cânta asemănătoare ,
despre cele **trecute vremuri** . **Nici chiar** descrieri ale **contemporanilor** unei epoci trăite ,
nici cei mai **geniali istorici** , **nu izbutesc să evoce** decât **umbra palidă a lumii dispărute** ,
fie dinainte cu două milenii , fie numai cu 60-100 ani. **Poate romancierii** ,
dotați cu o excepțională fantezie intuitivă ne apropie mai mult de imaginea realității de odinioară .
[**evocă pe André Maurois , Remarque, Clemenceau, Balzac, Tolstoi, ș.a.**]

"Fac aceste observații spre a demonstra că nu am iluzia de a putea contribui câtuși de puțin la
lămurirea vremii pe care voi în cerca să o reoglindesc , descriind fragmente din epoca ce am
trăit . Mă voi strădui să redau **adevărul și numai adevărul - sine ira et studio** -

[**latină, Tacitus : fără mânie și părtinire, caracterizând obiectivitatea științifică**]

atât în privința **persoanelor** cât și **a faptelor petrecute** .

Eufemia dulceagă , ca și tendința răutăcioasă , nu au făcut parte din însușirile firii mele .

[-----]

Vaida / retro '30 - ' 38

▣ **Camarila ?!**

" **Camarila ? D-na Lupescu ?** Se poate că vor fi fost unele persoane care se bucurau de un
credit prea mare la Rege. Dar de câte ori am fost la guvern, **fie ca ministru , fie ca prim**
-ministru , nu am avut de pătimit din cauză de intrigi , decât din partea unor colegi miniștri
, care intenționat **informau greșit pe Rege** .

" Îndată ce simțeam că Regele are vreo nedumerire , lămuriam situația prin sinceritate ,

ba - în limitele permise - chiar și cu brutalitate [-----]

)! Pe D-na Lupescu am evitat să o cunosc personal, cu noroc și dibăcie .
Zadarnic a încercat Puiu Dumitrescu ca să mă prindă , prin situații aranjate . [-----]
Vaida / retro '30 - ' 38

▫ Coaliția anticarlistă

▫ Morală ?! Creștinism ?!

Pe lângă divergența de concepție asupra problemei este și ce nu este constituțional ,
între Maniu și Rege, era problema " moralei creștine" ,
concretizată în carne și oase prin
prezența D-nei Lupescu în patul regal .

Firește , în afară de Maniu , toată feminitatea autohtonă
forma o oștire de malcontente , contra lui Carol.

Cauze de ordin moral ?

)! Alte erau izvoarele care adăpau această coaliție .
Creștinism ?

)! Nu cred că babelor iertate și tinerelor voluptoase din București , să le fi tulburat
considerații creștinești, nuanțarea fierbinte a senzațiilor savurate cândva
ori dorite să mai fie savurate .

)! În tot cazul ipocrizia femeiască a fost un aliat puternic al acțiunii anticarliste .
Nu mă simt competent de a-mi aroga rolul de arbitru .E prea străin de sentimentul meu,
de a judeca pe un om prin relațiile lui sexuale și de a-l considera de moral sau imoral ,
în proporția potenței sale . Poate că sunt frivol , cred însă că

!) în viața politică nu putem să ne arogăm a fi primul stat - de când e lumea -
care să instăpânească la conducerea guvernării metode de morală creștină ,
nici chiar dacă ar încerca să fie puse în practică , prin oamenii politici din București .
< În afară de slăbiciunea sexuală a Regelui, acesta dispunea - după cum i-o spusese
însăși Maniu la o ocazie - de acele calități de domnitor , care , cumulându-se în
descendenții atâtor dinastii - astfel și înrînsul - se moștenesc prin sânge ,
inspirând soluțiile potrivite în momente grave >

(În 1932, iarna, în discuția cu Regele și Titulescu , Maniu a reușit să-i convingă pe amândoi
să se aprobe Majestății Sale Elena, acordarea dreptului de a-și vizita fiul ,
cu avizul guvernului) [-----]

Vaida / retro '37

▫ Guvern de coaliție ?

▫ Soluția Goga + grup PNT

[-----]

" Poate ar fi fost mai oportun să fie numit un guvern Național -Tărănesc.
Considerând , însă, că Maniu nu admitea să se guverneze fără alegeri ,
iar repetarea alegerilor era contraindicată de situația externă - dar mai cu seamă în urma
pactului electoral de control al procedurilor dintre Maniu , Z.Codreanu și Gh.Brătianu -
mai rămăsese soluția Goga -Cuza. [-----]

După o lună, care nu i-a fost de miere , a fost silit să plece "

Al.Vaida / 1945 ? / retro ' dec.'37 - ian.'38

Guv.Goga . Dizolvarea parlamentului .Fixarea alegerilor pentru 4 - 6 mart.'38

(anularea alegerilor)

28.) Armd.Călinescu , *Însemnări* , / **dizolvarea parlamentului / fixarea alegerilor / 18 ian.'37**

Audiență la rege. Aprobă decretul cu schimbarea semnelor * [**electorale**]
Rex îmi spune că a vorbit cu Vaida și l-a îndemnat la o **înțelegere cu centristii**
[**adică cu grupul disident**] Vaida ezită .

* Notă .

[LD : **Ce tâmpenie sau ce bătaie de joc** cu înlocuirea simbolurilor electorale , cu puncte !
Cum ar fi trebuit să arate buletinele de vot cu ... puncte de la 1 la--- 10, 15, 20, 28
, câte formațiuni s-au înscris. ?! **Începea bătălia pentru depunerea listelor !**]

Parlamentul a fost dizolvat la 18 ian.

S-au hotărât **alegeri pentru 4 martie** (Cameră și Senat) , respectiv **5-6 mart** (județene)
S-au **desființat vechile semne** . În locul lor , **puncte** : Guvernul - 1 punct ; PNL - 2 puncte ;
Fr.Rom. -3 puncte ; **Totul pentru Țară - 4 puncte** . etc etc
Până la 26 ian. , **s-au înscris 28 de partide !**

(A.I.C. , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 / 1938 , f. 416, 731)

Armd.Călinescu / 18 , 23 ian . '38

[LD : La 15 ian. , Goga îi spusese lui Călinescu că **Urdăreanu** îl consultase în legătură cu
eventualitatea ca **Maniu și Codreanu să fie primiți de Rege** .

În această însemnare , se vede fără dubiu **întreaga urzeală a lui Armand Călinescu** ,
pentru ca **Maniu să fie izolat cu orice preț !** Maniu devenise **inamicul public nr. 1 !**
Admitea chiar **o relaxare cu Codreanu !**]

" Vorbesc mult cu Urdăreanu . **Îi spun că primirea lui Maniu [la Rege]**
ar fi catastrofală pentru noi .

)! Ultimul argument contra lui , ar cădea . E de acord , renunță .

Mă întreabă ce cred de **eventuala primire a lui Codreanu** .

Răspund că **dacă ar cere el și ar promite liniște și [să se] depăreze de Maniu**
ar fi interesant , deși aceasta i-ar crește acțiunile .

Urdăreanu îmi spune că-l va chema pe Tilea și-l va împinge la **înțelegere cu noi** .

" **Publicăm decretul modificator al legii electorale și dizolvării** .

Luăm locul 1 , liberalii 2 , etc **Mare efect . În general , opoziția a suportat .**

)! Doar Maniu cu contestații .

23.ianuarie . Maniu face contestație la comisia electorală pe tema **neconstituționalității**
decretului . Aflăm că **Lupu** [președ. Comisiei Centrale Electorale] și **Stârcea** ,
vor să trimită la Casație . **Comunic lui Urdăreanu** ,

)! care trimite pe G[avrila] Marinescu la Stârcea să-i spună că-l destituim .

Gavrila aduce a doua zi rezultatul : **comisia respinge contestația . "**

Armd.Călinescu / 18 ian.'38

29.) Febra alegerilor , convorbiri telefonice interceptate , 18 -24 ian.'38

/ **Maniu - Mihalache - Valer Moldovan - Penescu - Livezeanu /**

/ **PNT - derută , mobilizare , privind alegerile /**

(**Arh.I.C.** , fond Casa Regală , Carol II , **dosar 33 / 1938** , f. 332, 338, 375, 783, 787 ș.a.
dosar 32 / 1938 , f. 1- 6 , ș.a. ; **Arh.ISISP** , Note de poliție , fond XII , **dosar 2596 / 1938**
(**Arh.MAI** , **dosar nr 2 / vol. 38 / 1938** f. 87 -92))

[LD : nu știu dacă **liderii național-țărăniști** realizaseră că **partida era deja pierdută** .

Cert este că **s-au lăsat prinși în această capcană** și că explicațiile lor suferă
o **ușoară metamorfozare** privind cauzele care au dus la ... **blocajul politic din dec. '37** .

Dacă **Iuliu Maniu** încă mai perseverează în **argumente constituționaliste** ,
Mihalache (spre exemplu) **pare a regreta** că **nu a primit guvernarea cu Vaida** (la 13 dec.'37)
Bine'nteles, vinovații erau : **Tătărescu** (pentru trecut) , **Călinescu** (pentru prezent)
Este de remarcat mobilizarea "**gărzilor**" **PNT** , care urmau să înfrunte "**lăncierii**" ,
(ca la alegerile parțiale din '35 ,ca la alegerile din dec.'37) ceea ce conferă acestei
instituții quasi-militare de partid , **statut și tradiție** .]

"**Timpul**" (București) - **Budapesta** / 18 ian.'37
- **București: Maniu** a stat câteva zile la Bădăcin , s-a întors la **București**, activează intens.
Ieri **s-a întreținut cu Codreanu și Gh.Brătianu** .
Se vorbește acum de o **întâlnire Codreanu -Vaida** .
Guvernul se pregătește de alegeri .

////////////////////////////////////
București - Roman / 18 ian.
- Bucur.: Caută **să vă înțelegeți și cu Garda de Fier** , că am vorbit cu Maniu ,
vom face din nou pact de neagresiune cu gardiștii .
- Roman : Ce e pe acolo ?
- Bucur.: **Liniște la suprafață** . În secret , ei lucrează la dizolvare [**parlament**]
Maniu spune să veghem .

////////////////////////////////////
Maniu (Ath-Palace) - **dr Popp Simion** (Zalău) / 18 ian.
- Zalău : Așteptăm comunicări ...
- **Maniu** : A ieșit **decretul de dizolvare** . Alegerile la 2 martie [**la 4**] . Semne cu puncte .
Semnul nostru - 5 puncte .)! Prezentarea listelor nu se mai face la tribunal
ci la Comisia Electorală . **Eu am făcut deja înscrierea pentru partid , în toată țara** .
- Zalău : Noi nu mai depunem liste ?
- **Maniu** : Nu .

////////////////////////////////////
București - Club PNT (Iași) / 19 ian.
- Iași : **)! Dacă ai noștri n-au păzit bine** la București !
- Bucur.: Au păzit-o dar e o poliță !
- Iași : **)! Au știut legionarii , și noi nu !**
- București : Au fost **asmuțați contra noastră** .
S-a depus o **conestație de Maniu și Madgearu și**
se va ataca Decretul Curții de Casație.

////////////////////////////////////
"**Dreptatea**" (Bucur.) - **Oct. Livezeanu** (R.Vâlcea) / 19 ian.
- Bucur. : **Am depus o contestație** la Comisia Electorală , în care am arătat
)! că listele s-au depus înainte de apariția în M.O.
- Vâlcea : Voi când ați aflat ?
- Bucur. : Abia la 11 ,30
- Vâlcea :Vin la București
- Bucur.: **Organizează** mai întâi **echipe puternice acolo** , trimite-le în tot județul
- Vâlcea : **Pe ce motive s-a făcut dizolvarea ?**
- Bucur. : Că semnele au devenit prea simbolice !

////////////////////////////////////
I.Mihalache , Curtea de Argeș / întrunire PNT / 23 ian. 38
La ora 17 , în sala **Cooperativei Curtea de Argeș**, a avut loc o **întrunire a PNT** ,
sub președinția lui **I.Mihalache**.
Alex.Vasilii - s-a ocupat de **trădarea lui Armand Călinescu** , arătând că prin aceasta
partidul nu s-a resimțit . Au vorbit și alții , tot despre asta . Ultimul a vorbit ...
I.Mihalache care a povestit cum la **13 decembrie '37 a fost chemat la rege**
împreună cu Vaida și a fost însărcinat cu formarea guvernului .
)! Dar PNL a făcut totul pentru a contracara această intenție.
Critică aspru pe Armand Călinescu și sistemul de guvernare prin decrete -legi
(modificarea legii electorale) Ședința s-a terminat șla 19, 55

////////////////////////////////////

Maniu (București) - Cluj / 24 ian.'38

- **Maniu** : În urma contestației, **Comisia** a hotărât și ne-a pus pe locul III .

Lista pentru alegeri este așa acum :

Guv. - 1 punct

PNL - 2 puncte

PNT - 3 puncte

Vaida - 4 puncte

G de F - 5 puncte

- Cluj : Atunci de ce au mai schimbat legea ?

- **Maniu** : Spuneți la toată lumea că **semnul nostru este Sfânta Treime , morala creștină** .

Trebuie popularizată vorba asta

////////////////////////////////////

Javor Bela (Bucur.) - Budapesta / 24 ian.

- **București** : **Gărzile PNT** au hotărât că **în Ardeal** vor purta numele "**Maniu**" (șef, **Ilie Lazăr**)
iar în Vechiul Regat numele lui "**Lupu**" (șef , **g-ral Rujinski**)

Mihalache a ținut un **discurs la Curtea de Argeș** , în orașul lui **Călinescu** ,

și **a vorbit despre trădarea acestuia** .

!) Atunci **când el a refuzat** formarea guvernului cu **Vaida**, **Călinescu** **I-a aprobat** .

A mai spus că **tratatul dintre Goga și ACCuza la fuziune**, s-au ținut **în casa unui evreu** ,

ceea ce spune multe despre "**antisemitismul**" lor .

El va rezolva problema evreească prin **cooperatie** .

////////////////////////////////////

București -Budapesta (corespundență de presă) / 26 ian.

- **Bucur.** : Maniu a spus că **va desființa gărzile PNT**

) : **când și guvernul va dizolva " lăncierii "** .

De organizarea gărzilor PNT se ocupă perso nal Maniu .

A mai spus că , **între PNT și legionari** a intervenit **o " convenție mută "**

////////////////////////////////////

PNT / alegerile / 18 -25 ian.'38

30.) Rapoarte ale Poliției privind acțiunea PNT , 25 - 1 febr. ian.'37

(Arh.MAI , dosar nr 2 / vol. 38, f. 87 -92)

[LD : cred că pe baza acestor ultime rapoarte , **Carol s-a hotărât** :

/ să nu permită **marele miting PNT** anunțat pentru luna **febr. în Capitală** ;

/ **să anihileze opoziția manistă** , și refacerea " Pactului " , lovind în legionari ;

/ **să nu mai țină alegerile generale** ;

/ **să nu mai întârzie mult lovitură de stat** .]

▣ **Miting PNT proiectat în Capitală** .

▣ **Consfătuirea provincială PNT , Ardeal și Banat**

Politica externă ; Politica internă ; Lupeasca , Camarila

▣ **Maniu : Refacerea pactului de neagresiune**

▣ **Miting PNT proiectat în Capitală [februarie]**

Raport , / 25 ian.'38

Organizația din Capitală a PNT a primit sarcina **să organizeze o mare adunare**
la începutul lui februarie .

La adunare , **vor ține discursuri Iuliu Maniu și Ion Mihalache** .

▣ **Consfătuirea provincială PNT , Ardeal și Banat / 27 ian.**

Raport / Poliție / 27 ian.'38

La **Cluj** a avut loc ședința **Deleg Permanente a Comit.regional PNT din Ardeal** ,
la care **au participat toți șefii** . **Valer Moldoveanu** a deschis ședința

Iuliu Maniu (primit cu ovații) a făcut un **lung expozeu asupra politicii interne** ,

criticând măsurile luate de guvern pentru a tulbura sistemul electoral .

Despre **PNC** spune că este "**inexistent**" , o **adunătură de trădători**, de oportuniști .

Maniu a examinat și **politica externă** care a devenit **extrem de gravă**,
din cauza **exceselor antisemite ale noului guvern.**

Maniu a anunțat că **însărcinează pe prof.Jinga cu conducerea PNT tineret. pe întreaga țară .**
Hotărăște reînființarea gărzilor țărănești

////////////////////////////////////
Notă / Poliție / 28 ian.'38

▣ **Politica externă**

În cuvântarea ținută la Cluj la 27 ianuarie, Maniu a spus despre politica externă :

< România rău face că umblă după o alinață cu Roma și Berlinul ,
ea trebuind ca în cadrul acestei politici să rămână credincioasă tratatelor ei ,
încheiate până în prezent cu **Franța și Anglia,**
să urmeze **politica sa alături de Liga Națiunilor,**
și cu prelungirea mai departe a pactului de neagresiune cu Rusia Sovietică . >

▣ **Politica internă**

Privind politica internă , el **cere o campanie violentă împotriva guvernului** și cu aceeași
intensitate , împotriva **partidului Totul pentru Țară :**

< Noi nu vom face pacte de neagresiune cu dl Codreanu ,
de care ne desparte o lume întreagă .
DI Codreanu este pentru statul totalitar și prea atașat de Berlin . [-----]
)! Personal am o mare admirație pentru Codreanu care e loial, sincer , ferm - seamănă cu
mine - și de aceea vom lupta civilizat cu el .>

▣ **Camarila, Lupeasca**

Între intimii săi, **Maniu a spus că guvernul Goga a venit și cu asentimentul d-nei Lupescu ,**
față de care **Goga a făcut " mea culpa "** . De asemenea ,
d-nei i **-a fost prezentat Armand Călinescu , care până acum nu era în camarilă .**

▣ **Reactualizarea pactului de neagresiune**

Maniu ar vrea să atragă de partea sa , în lupta contra actualului guvern ,pe **Codreanu și pe Gh.Brătianu .**

Printre **intermediarii folosiți** în acest scop este **Gerota junior .**

Ei l-au sfătuit pe Codreanu **să nu-l abandoneze pe Maniu .**

Codreanu a **acceptat să-l viziteze pe Maniu la hotel Athéneè Palace ,**
și, împreună cu **Gerota jr , au discutat 2 ore .**

Maniu a cerut lui Codreanu reactualizarea pactului de neagresiune .
)! cu atacuri violente împotriva noului regim.

Codreanu și-a rezervat răspunsul , după ce se consultă cu prietenii .

Maniu s-a mai înțeles cu Codreanu ca, după venirea PNT la guvern,

)! să pregătească ulterioara venire la guvern a Gărzii de Fier.

▣ **Garda de Fier .**

Printre **intermediarii folosiți** de Maniu în acest scop [reactualizarea Pactului] este **Gerota**

junior , care a reușit să-l convingă pe Codreanu să vie la București ,

și au avut **o consfătuire** la care a participat și **prof.Forțu .**

Ei l-au sfătuit pe Codreanu **să nu-l abandoneze pe Maniu . [-----]**

În momentul de față , în Garda de Fier sunt două curente :

unul , influențat de căpitanul Siancu, vrea apropiere de Maniu ;
altul, cu expectativă binevoitoare față de guvernul Goga -Cuza

)! În ultima instanță , va hotărî Căpitanul .

////////////////////////////////////

 # Penescu (Bucur) - Deva / 1 febr.

(Interceptare telefonică)

- Bucur.: Situația politică tulbure . **Multă lume crede că nu vom avea alegeri .**
Se ceartă cei doi Cuza , cu Tilică și Armand Călinescu .
Garda de Fier are foarte mult ascendent în țară și creează , prin aceasta, o situație foarte dificilă . **Ăștia[Guvernul] și-au pierdut capul .**

////////////////////////////////////

București - Budapesta (presă) /

- Bucur .: **Alex.Vaida nu prea are încredere în succesul alegerilor viitoare .**

)! Toate șansele le are PNT și Totul pentru Țară -.

////////////////////////////////////

PNT / 25- 30 ian.'38

31.) **PNT - alegeri și culise pentru succesiune**, telefoane interceptate, 3 - 9 februarie

/ Maniu - Dinu Brătianu : întâlniri, eventual alianță , denunță Garda de Fier /

/ N.Titulescu : diplomație și lansarea în alegeri /

/ Titulescu - Goga - Gigurtu : discuții lămuritoare /

(AIC , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 / 1938 , f. 890... 957 ș.a, ș.a.)

(AISISP , fond V ,dosar 224, 226 , [arhiva Siguranței] , Corpul detectivilor)

[LD : Sunt ultimele zile dinainte de lovitura de stat . **Viața politică a României**

este **paralelă și retrasă în culise** . **Zvonurile** sporesc și sunt în mare circulație .

Încă se fac și se desfac **acorduri electorale**.La **întruniri** , se încrușișează săgețile unor mesaje agresive . "**Gărzi** " de toate culorile zădărnicesc depunerile de candidaturi ale adversarilor..

Maniu anunță că " Pactul" cu Garda a căzut . Pare gata de apropiere de Brătianu .

Titulescu să pregătește să intre în joc.

Goga - primul ministru ! - crede că trebuie să guverneze , să facă alegeri , să facă față situației .

Regele este foarte ocupat : la Palat , probabil este un dute -vino necontentit .

Eu sunt , cumva , recunoscătoare Siguranței și Poliției timpului, că a receptat convorbirile telefonice . Altfel, cum aș fi puut surprinde clipa autentică ?

Pentru că ... după aceea, explicațiile au avut alte și alte nuanțe .]

////////////////////////////////////

Horodișteanu (Sediul leģionar) - United Press (Viena) convorbire interceptată / 2 febr.'38

(**LD** : Arh. ISISP, Fond V, dosar 224, Am dat din ele în cartea " România în vâltoarea ...)

- V : **Veți atitudine veți avea față de Titulescu ?**

Va lua și el parte la alegeri ?

- B : **Se poate. El este membru PNT**

- V : Dar nu împreună cu dvs ?

- B : **Nu, nu !**

- V : Acum o lună **ziarele spuneau că Garda de Fier a instituit un premiu pe capul lui Titulescu .**

- B : **Asta nu-i adevărat .**

- V : Și că Titulescu a cerut să-i garanțai siguranța .

- B : **Nici n-a cerut și nici n-a fost nevoie .**

- V : **Veți colabora cu guvernul ?**

- B : [**râzând**] **Asta numai Căpitanul o știe**

////////////////////////////////////

Savel Rădulescu (Bucur.) - N.Titulescu (St.Moritz) / 3 febr.'38

(AIC , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 /'38)

- Bucur .: **Aici Săvel**. V-am chemat la telefon să vă pun la curent cu situația de aici .

În ziarul "**Țara Noastră**" a apărut un articol unde se spune că **Istrate Micescu , la Geneva , a avut de luptat cu doi dușmani : Garda de Fier și St.Moritz** , amintind de **declarația dvs** dată de "**Paris Soir**" în problema evreească .

- Tit .: **Nu-i adevărat .Tot ce am făcut am făcut cu știrea francezilor .**

- Buc.: **Al doilea dușman** , ar fi acela care vrea să se unească cu foștii dușmani ....

- Tit-: **Acesta este Zelea** , el a făcut **declarații presei germane** .

- Buc.: **Noi am cere explicații guvernului Goga** pentru acest articol , **să dovedească acuzațiile aduse lui Titulescu .Ce răspuns să le mai dăm ?**

- Tit.: **N-am ce să le răspund. Nu vreau să mă cobor** .
- Bucur.: **Vă așteptăm să veniți cu bine** .
- ////////////////////////////////////
- N.Titulescu / St.Moritz) - Gigurtu , apoi Goga** (Soc." Mica" , București) / 4 febr.'38
- **Gigurtu** : Bonjour Nicolae ,
- Titulescu : Se poate să procedați așa cu mine ?
- Gig.: **Și tu n-ai făcut nimic ?**
- Tit.: **Îți jur că n-am făcut nimic ca să fiu acuzat de crimă de stat !** Asta-i nepermis !
- Gig.: Vorbește cu autorul, dl Goga ...
- **Goga** : Bunăziua , Nicolae
- Titulescu : Bine, Goga, **se poate să mă acuzați pe mine că eu sunt primul inamic al țării și pe urmă Garda de Fier ?!**
- Goga : Am și eu defectele mele, destul de multe !
- Tit.: **Bine, dar se poate să spui că primul dușman este St.Moritz și pe urmă Garda de Fier ?**
Mi se poate spune asta, care am fost 20 de ani ministru ?
- Goga : **Asta a fost o glumă , în vederea că vii în țară .**
- Tit : Așa glumă ...
- Goga : **Când vii în țară ? Când vii , vino cu ramura de măslin că și eu te aștept cu ramură de măslin . Ce a fost în ziare , a fost o glumă .**
- Tit.: Glumă, glumă ,dar așa glumă !
- ////////////////////////////////////
- Maffie (Bucur.) - Paris** (presă) / 7 febr.'38
- (AIC , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 /'38, f. 1003-1004
- Dat din ele în cartea " România în vâltoarea...)**
- C.Brătianu** (Șeful PNL) și **Iuliu Maniu** (șeful PNȚ) , au făcut **declarații** cu scopul de a **lămuri opinia publică asupra pericolelor pe care Garda de Fier le reprezintă pentru țară** . [-----]
- Iuliu Maniu** , în **discursul ținut în fața tineretului țărănesc** , a insistat asupra caracterului teribil al viitoarelor alegeri , asupra **luptei ideologice care stă la baza confruntării : o ideologie totalitară - în seamă sclavia .**
- În alegerile trecute PNȚ a făcut acord cu Garda de Fier pentru a răsturna guvernul PNL . Acordul cu Garda de Fier a căzut . PNȚ condamnă politica germanofilă a Gărzii de Fier .**
- ////////////////////////////////////
- Montero (Bucur.) - Paris** (presă) / 7 febr.'38
- Bucur. : **DI Titulescu** își va depune **candidatura pentru Camera Deputaților** , în **districtul Hunedoara** .
- ////////////////////////////////////
- București -Turnu Severin** [**doi țărăniști ? doi legionari ?**] / 7 febr.'38
- (AIC , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 /'38, f. 1003-1004)
- B.: Dragă Cornel , am să-ți dau **vești contra Gărzii de Fier** .
Cred că ne așteaptă **surpriza Maniu -Brătianu** .
- T.S. : Ar fi frumos ...
- B.: Am auzit că azi **Maniu a mâncat cu Brătianu** .
Maniu dă concursul liberalilor , ca Garda să nu vie la putere .
- ////////////////////////////////////
- PNȚ / 1-9 febr.'38

32.) Armand Călinescu , Însemnări .../ atmosferă , culise , audiențe la Rex/ 1-9 febr. '38

[LD : Fără nici o îndoială , cei **4 oameni politici care au pus la punct , în forma finală , lovitura de stat :Carol, Tătăreanu, Călinescu ,Urdăreanu** .
Numită chiar așa , de către Călinescu , hotărînd :
guvern, administrație locală, proclamație regală , stare de asediu , dizolvarea partidelor .
Ce este de cometat , ca nuanță, la acest **episod secret** , consumat în **taina casei regale** ?
[-----]

Armand Călinescu / 6- 9 febr.38

▣ Liderii de partide : Maniu - Brătianu

[LD : alt moment cu semnificație paralelă. Fiecare cu " adevărul " său .

Al cui adevăr era mai ... patriotic, mai bun , mai legitim ? Care este doza de subiectivism ?

Putea trece Carol peste ostilitatea și acțiunea anti-carlistă a lui Maniu ?

Putea Tătărescu, țintă predilectă a național-țărăniștilor în ultimii 4 ani , să dorească colaborarea cu ei ?

Ce valoare mai însemna " **dizidența** " lui Călinescu ,

în condițiile când Maniu " **întoarcea foaia** " ?!

Dar **Vaida, Iorga, Argetoianu, Lunian , Goga ș a , ș.a ?**

Era , oare , numai **exclusiva vină a lui Carol** că reușise să-i învrăjbească și

să-i arunce în direcții atât de adversare ? Și , oare , **aceste adversități** , acumulate ,

erau de natură politică , doctrinară ? sau țineau de natura general - umană ?

sau reflectau un **mental specific românesc ?**]

Urdăreanu îl informează că **Maniu a depus un Memoriu** contra Gărzii

și că **Dinu Brătianu a cerut audiență la Rege în aceeași chestiune.**

"**Înțeleg** că deja **se pregătește altă formă de guvern.**

)! Extraordinară mobilitate ! Unde vor ajunge pe această cale ? "

[-----]

Armand Călinescu / 7 febr.38

▣ Audiența la Rex : guvern de autoritate militară fără partide

[LD : iarăși :adevăruți relative,subiective. Percepția lui Călinescu.

Regele sondează diverse variante; pare că mai vrea să folosească partidele .

Nu pare hotărât la dictatură personală și militară .

Călinescu i-o propune și argumentează . Grea meseria de rege !]

Regele îl întreabă dacă e bine să se facă alegeri ?

Ce vor face **dacă** Curtea de Casație anulează decretul ?

[cel cu dizolvarea parlamentului și modificarea legii electorale]

Răspunde : " **...dacă guvernul** Maiestății Sale ar cădea de la putere **trântit de Casație** ,

după ce **alt guvern a căzut trântit de popor** [gov.Tătărescu , dec.'37]

)! Lovitura ar merge mai sus [șah la Rege !]

Regele îi vorbește de **schimbarea constituției** , de un posibil **guvern girat de**

" **omeni de suprafață** " (ca miniștri) , și **cu oameni tineri** care să lucreze efectiv .

[din nou la **formula Iorga , gov. " de tehnicieni "** , ca în 1931]

Răspunde : " **... pe planul actual și al partidelor compromise** ,

nu se va putea împiedica Garda de Fier .

Dimpotrivă, **recomand o formulă în afară de partide** .

Constituție... administrație preluată de militari și apoi referendum "

[un fel de **dictatură regală militară**]

Armand Călinescu / 9 febr.38

▣ Regele , Tătărescu, Călinescu, Urdăreanu : planul loviturii de stat

[LD : Fără nici un echivoc, fără îndoială , cei **4 oameni politici care au pus la punct , în forma finală , lovitura de stat** .]

Sunt chemat , la ora 3,15 , de Urdăreanu . Mă introduce la rege , în locuința din dosul palatului

, deși eram în vestiar . **Gădesc pe Rex cu Tătărescu** . Acesta spune imediat :

< **Regret că nu am avut un om ca Armand Călinescu ca colaborator . Aș fi fost fericit** .>

Rex spune : < **Pe d-ta , d-le Tătărescu , mă bizui în comitetul de patronaj ,**

iar pe Călinescu mă bizui în guvern .>

Trecem în altă cameră și **ne așezăm în jurul unei mese** :

Rex în cap, Tătărescu la dreapta , eu la stânga și lângă mine Urdăreanu .

Examinăm problema loviturii de stat .

Guvern compus din **Comitet de patronaj** (foști prim-miniștri) , **cu patriarhul președinte** ,
apoi : titular **eu**, la Interne , **Micescu**, g-ral **Antonescu**, **Victor Iamanadi** ,**Cancicov**, **Savu** ,
Cămărășescu , **Voicu Nițescu** , **Andrei Rădulescu**, g-ral **Florescu** ...

Administrația luată de **coloniei** , în județ .

Proclamația rex , apoi **stare de asediu** , **dizolvarea partidelor** .

Dezbateri până la ora 6, 30 , stabilind **programul** pentru **ziua de 10** .

Armand Călinescu / 1- 9 febr.'38

33.) J.V.Micescu ? Istr. Micescu ? Călinescu ?*istoricul Gărzii de Fier* , mss ,15 febr.'38 retro'
[LD: prescurtat **JVM**] **Sinteză : 1920- 1938**